

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΦΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

Μετὰ εἰκονογραφιῶν

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός,

τῆς

N. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

τῆς συμπράξεως διαφόρων λογίων.

~~~~~  
**ΕΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ. — ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Δ΄.**  
~~~~~

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΡΩΤΕΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐν Ἑλλάδι	δραχ. 10.
Ἐν Τουρκίᾳ	φράγ. 16.
Ἐν Μολδοβλαχίᾳ	φλωρ. 2.
Ἐν Ῥωσσίᾳ	ρούβ. ἀργ. 8.
Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐν γένει	φράγ. 16.

~~~~~  
**ΑΘΗΝΗΣΙ,**

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ  
▲ΓΓ. ΚΑΝΑΡΙΩΤΟΥ.

|| ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΛΙΩΤΙΣΣΗΣ,  
▲ΡΙΘ. 14.

~~~~~  
1870.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΔΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Ε'. ΦΥΛΛ. Δ'.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1870.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. Γ'.)

Γ'.

Ἡ Μονομαχία ἢ ἡ μετὰ προηγουμένην συμφωνίαν δι' ὄπλου θανατηφόρου ἱκανοποίησις ὕβρεως μεταξὺ δύο προσώπων, ὡς ὀρίζεται σήμερον ἐν τῷ νεωτέρῳ πολιτισμῷ, δὲν ὑπῆρχε γνωστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Κατ' αὐτὴν ἀπαντῶμεν τὴν μονομαχίαν ὡς εὐεργετικὸν μέσον λύσεως αἱματηροτάτων πολέμων, καὶ δημοσίων διαφορῶν ἐν γένει, οὐδαμῶς δ' ἀναμιγνυμένην εἰς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν πολιτῶν διαφοράς, οὐδὲ περιβαλλομένην τοὺς τύπους καὶ τὴν ἀξίαν δι' ὧν περιέβαλεν αὐτὴν ἡ τοῦ Μεσαιῶνος Γερμανικὴ φιλοσοφία τῆς ἀπείρου ἀξίας τοῦ προσώπου. Τούτου ἕνεκεν ὀλίγιστα ἡ ἀρχαιότης παρέδωκεν ἡμῖν παραδείγματα· ταῦτα δὲ ἀνερχόμενα εἰς σκοτεινοτάτας ἐποχὰς καὶ διατηρηθέντα διὰ τῶν ποιήσεων τοῦ λαοῦ, δὲν ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας ἀλλὰ μετεδόθησαν ἡμῖν ὡς αἱ παραδόσεις καὶ ἡ μυθολογία διέπλασαν ἢ καὶ ἐπενόησαν αὐτά.

Ἀρχαιότερον παράδειγμα ἔχομεν, ἐξ ὧν τούλάχιστον ἡμεῖς γνωρίζομεν, τὴν ἐπισυμβῆσαν μονομαχίαν κατὰ τὸν πόλεμον τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας τὸ 1225 Π.

[ΕΤΟΣ Ε'.]

Χ. (1) μεταξὺ τῶν υἱῶν τοῦ Οἰδίποδος, Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκου. Ἄλλ' ἂν καὶ ὁ Πausanias (2) παραδέχεται ὅτι ἡ μονομαχία αὕτη ἐγένετο τῇ προηγουμένη συμφωνίᾳ τῶν διαφορομένων μερῶν, οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τούτου βεβαιότητος, ὅπως παραδεχθῶμεν οὕτω, ὅτι φέρει αὕτη ἐν τῶν σπουδαιοτέρων σοιχείων τῆς καθ' ἡμᾶς μονομαχίας, ἔστω καὶ πρὸς ὅλως διάφορον σκοπὸν καὶ τέλος· μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρξεν ἀπλή συνάντησις (rencontre), καθ' ἣν ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ ἔπεσον ὑπ' ἀλλήλων πληγέντες. Τοῦτο δὲ ὑποστηρίζει καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις ἐν τῷ δράματι αὐτοῦ «Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας» ἀφηγεῖται ὅτι ὁ Ἐτεοκλῆς, ἀναγγείλαντος τοῦ ἀγγέλου τίνες ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ἐτάχθησαν εἰς ἐκάστην τῶν ἑπτὰ πυλῶν τῆς πόλεως, διώρισεν ἕξ ἐκ τῶν ἰδίων ὅπως ταχθῶτι πρὸς ὑπεράσπισιν, αὐτὸς δ' ἐτάχθη ἀντικρυ τοῦ Πολυνείκου (3)· κατὰ δὲ τὴν συμπλοκὴν καὶ ἐν τῷ βρασμῷ τῆς μάχης συνηντήθησαν οἱ δύο ἀδελφοὶ οἵτινες, μένεα πνέοντες, συγχρόνως δι' αὐτοκτόνω χειρῶν ἀπώλοντο. Οὐδα-

(1) Ἡ χρονολογία αὕτη δὲν θεωρεῖται ἀκριβῆς παρὰ πολλῶν ἱστορικῶν, ὡς καὶ ἡ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· ἡ ἱστορία δὲν ἰδυνήθη ν' ἀνεύρη καὶ ὀρίση ἀκριβῶς τὸν χρόνον καθ' ἃν συνέβησαν, εἰάν ἀληθῶς συνέβησαν οἱ πόλεμοι οὗτοι· ἴδε περὶ τούτου ἱστορίαν Παπαρρῆγ. περὶ Τρωικ. πολ. τόμ. I.

(2) Pausan. Βοιωτ. V. 13 πρὸς τὸν Ἐτεοκλέα αὐτὸς μονομαχεῖ κατὰ πρόκλησιν.

(3) Στιχ. 671.

Τούτοις πεποιθῶς εἶμι καὶ ἐυστήσομαι
Αὐτὸς τίς ἄλλος μᾶλλον ἐνδικώτερος;
Ἄρχοντι τ' ἄρχων, καὶ κασιγνήτῳ κάσις
ἐχθρὸς ξὺν ἐχθρῷ στήσομαι

μῶς δ' ὁ ποιητὴς περιγράφει τὴν μάχην ταύτην διὰ τοῦ ἀγγέλου, ὡς πράττει καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἐν ἄλλοις δράμασι, ὅπως γνωρίζωμεν τοὺς πανηγυρικοὺς τύπους καθ' οὓς ἡ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν πάλιν ἐξετελέσθη. Ἐνταῦθα ὁ ἀγγελὸς δίδει πρὸς τὸν χορὸν τὴν εἰδησιν ἀναφωρῶν

• Πόλις σέωσται, βασιλεὺς δ' ἐμόσποροι
Ἄνδρες τεθναῖσιν ἐκ χειρῶν αὐτοκτόνων.

Καὶ ἂν ὅμως ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ μονομαχία αὕτη ἐγένετο τῇ προηγουμένη συμφωνίᾳ, ὅπως λυθῆ ὁ πόλεμος διὰ τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν μάχης, οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν σήμερον ἰδέαν τῆς μονομαχίας, ἅτε μὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ ὅλως διάφορον ἔχουσα αἰτίαν καὶ σκοπὸν ἐπὶ πᾶσιν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐγένετο δικαιολογεῖ αὐτήν ἡ Ἑλλάς τότε ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἄλφα τῆς ὑπάρξεως· ὁ δ' Αἰσχύλος ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸ 450 Π. Χ. ἀποκαλεῖ διὰ τοῦ Χοροῦ τοῦ δράματος τὴν ἰδέαν ταύτην *ἀσεβῆ διάνοιαν* (1) καὶ πειράται νὰ ἐξεύρῃ τὰς φρικωδεστέρας καὶ ἀποτροπαιωτέρας ἐκφράσεις, ὅπως ἐκδηλώσῃ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς τὸ γεγονός τοῦτο ἐπροξένησεν εἰς τὸν Χορὸν, ὅπερ ἐναργῶς καταδεικνύει ὅτι ἤκιστα τὸ ἔθος τοῦτο, ἐὰν θεωρηθῆ ἔθος, συνεβιάζετο πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὰς ἰδέας τῆς ἐποχῆς ἐκείνου.

Σύγχρονον σχεδὸν τῆς μονομαχίας ταύτης εὐρίσκομεν παρὰ τῷ Διοδώρῳ τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰλλου, ἀπογόνου τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τοῦ Ἐχέμου βασιλέως τῶν Τεργατῶν· ὁ ἱστορικός οὗτος, ὡς καὶ ὁ Πausanias, παραδέχεται ὅτι καὶ ἡ μονομαχία αὕτη ἐγένετο τῇ προηγουμένη συμφωνίᾳ τῶν διαμαχομένων μερῶν· οὕτω δὲ ἱστορεῖ τὰ περὶ ταύτης. « Κατὰ δὲ τὸν ἰσθμὸν τῶν στρατοπέδων ἀθροισθέντων Ἰλλος μὲν ὁ Ἡρακλέους εἰς μονομαχίαν προεκαλέσατο τῶν πολεμίων τὸν βουλόμενον, ὁμολογίας θέμενος τοιαύτας, εἰ μὲν Ἰλλος νικήσει τὸν ἀντιταχθέντα, παραλαβείν Ἡρακλείδαν τὴν Εὐρυσθέως βασιλείαν, εἰ δὲ Ἰλλος λειφθείη, μὴ κατιέναι τοὺς Ἡ-

ρακλείδαν εἰς Πελοπόννησον ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη » (1).

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους γεγονότα δὲν παρεδόθησαν τοῖς μεταγενεστέροις ἢ διὰ τῆς μυθολογίας ἣτις διέπлатτε καὶ παρεμόρφον ἐπὶ τὸ ἠρωϊκώτερον πάντα τὰ κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους συμβάντα, οὐδόλως ἐπιμέν βέβαιοι ὅτι συνέβησαν, ὅσα αἱ παραδόσεις βαρβάρου ἐποχῆς ἀφηγοῦνται· οὕτω τὴν παρὰ τοῦ Διοδώρου ὡς ἀνωτέρω ἀναφερομένην μονομαχίαν πολλοὶ ἢ ἀρνοῦνται ἢ δὲν ἀναφέρουσι ποσῶς (2)· ὅπως δὴ ποτε ὅμως ἐπειδὴ αἱ πηγαι, ἐξ ὧν ἦτε ἱστορία καὶ ἡ μυθολογία ἠρύσθησαν τὰ περὶ τούτων, εἰσὶν αἱ παραδόσεις καὶ αἱ διάφοροι ἐποποιεῖαι, ταῦτα δὲ θεωροῦνται δικαίως ὡς ἀπεικονίζοντα τὰς ἰδέας, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐγεννήθησαν, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀλανθάστως ὅτι κατὰ τοὺς Ἡρωϊκοὺς χρόνους ὑπῆρχεν ἐβρίζωμένη ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἡ πεποιθήσις ὅτι μόνον ἡ ἀνδρεία ἐστι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀρετὴ, ὁ δὲ ταύτης στερούμενος ἐθεωρεῖτο ἄξιος καταφρονήσεως· αἱ δὲ παρὰ τῆς μυθολογίας ἐξιστορούμεναι δι' ὄντος ποιητικοῦ χρωματισμοῦ μάχαι τῶν θεῶν πρὸς ἀλλήλους συμμαρτυροῦσι πληρέστατα τὴν ἀλήθειαν τῆς ἰδέας ταύτης.

Δ'.

Τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἐν οἷς ἀναφέρονται ἀπειροὶ μονομαχίαι μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀρχηγῶν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων πρὸς τοὺς Τρώας, εἰσὶ βεβαίως ἡ κυριώτερα πηγὴ ἐξ ἧς δυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν τὰ περὶ ταύτης καὶ κατανοήσωμεν ὅτι οὐδεμίαν τὸ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπικρατοῦν ἔθος περὶ μονομαχίας εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὸ σήμερον ὑπάρχον. Ὁ Ὀμηρος ἐν πολλοῖς ἀφηγεῖται καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν αἱ μάχαι ἐγίνοντο καὶ τοὺς τύπους, αἱ δὲ περιγραφαὶ αὗται ἐνισχύουσι τὴν ἡμετέραν ἰδέαν.

Παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἀπαντᾶται ἐπίσης ἡ ἀφήγησις μονομαχιῶν καὶ μάλιστα ἐν τῷ δράματι αὐτοῦ *Ἄλκιος μαινόμενος*, ἐνθα φέρεται ὁ Τεύκρος ἐπιπλήττων

(1) αἰοδ. Εἰκελ. περὶ Ἡρακλειδῶν βιβλ. 4.
(2) ἱστορ. Κριτικ. σελ. 26, Ἀπολλοδ. β. 8.

τὸν Ὀδυσσεᾶ διὰ τὴν πρὸς τὸν Αἴαντα ἀγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἐνῶ οὗτος προσέφερε τοσαῦτα δειγμάτων ἀνδρείας, τοσοῦτον δὲ ἠγωνίσθη περὶ τῆς νίκης ἀναφέρων δὲ πλείστας τοῦ Αἴαντος ἀνδραγαθίας ἀναφέρει καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔκτορα μονομαχίαν τούτου χρωματίζων τὰ περὶ αὐτῆς οὕτω:

Χῶρ' αὖθις αὐτὸς ἔκτορος μόνος μίνου
λαγῶν τε κἀκέλευστος ἦλθ' ἐναντίας,
οὐ δραπέτην τὴν κλῆρον εἰς μέσον καθείς
ὑγρᾶς ἀρούρας βῶλον, ἀλλ' ὅς εὐλέρου
κυνῆ· ἐμελλε πρῶτος ἄλμα κευριεῖν. (1)

Ἄλλ' ἐξ ὧν τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, οὓς ἀποκαλεῖ ὁ ἡμέτερος πολιτισμὸς βαρβάρους, ὑπῆρχε περισσότερο λογικὴ εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων· τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ ἔθος τῆς μονομαχίας τοῦτο εἶναι ἀναντιρρήτον· διότι εἰς ὅλας τὰς ἀναφερθείσας μονομαχίας ὑπῆρχε πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα δικαιολογούντων πρὸς τὴν πρόληψιν ταύτην· καθόσον ἐκτός τοῦ ὅτι ἐχώρουν πάντοτε λόγῳ δημοσίας αἰτίας καὶ ἐπομέως· μόνον ἐν πολέμῳ, ἐτίθεντο καὶ ὁμολογίαι, κατὰ τὸν Διοδώρον, εἰς ἃς ὄφειλε νὰ ὑποκύβῃ ὁ ἠττηθείς· οὕτω μόνον ὁ νικητὴς ἀπελάμβανε τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἀνδρείας, διὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς ταπεινώσεως τοῦ ἀντιπάλου του· ὁ δὲ κατὰ τὴν πάλιν λαζῶν τὴν πλῆγὴν τῆς ἠττης, ἔφερεν αἰωνίαν αἰσχύνην, οὐδόλως δ' ὑπέπιπτεν εἰς τὴν ἀλογίαν τοῦ νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ἰκανοποίησεν ἑαυτὸν καὶ τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν του διὰ τῆς νίκης τοῦ ἐχθροῦ· κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον οἱ ἄνθρωποι τῆς βαρβάρου ἐποχῆς ὑπῆρχον λογικώτεροι τῶν ἀνθρώπων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου.

Ἐτερόν τι θεωροῦμεν ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι κυρίως αἱ μονομαχίαι ἐγένοντο μεταξὺ ἀρχόντων οὐδέποτε δὲ μεταξὺ ἰδιωτῶν· ἐὰν δ' ἐνόσπε συνέβαιεν ὥστε ἰδιώτης νὰ προσήρχετο εἰς τοιαύτην πάλιν, ἐπραττε τοῦτο πεποιθὼς ὅτι μετὰ τὴν ἐνδειξὴν τῆς ἀνδρείας ἤθελον ἀπονεμηθῆ αὐτῷ προνομίαι, ὧν ἕνεκεν ἠδύνατό ποτε νὰ κατάρχη τὴν ἀρχήν. Οὕτω παρὰ τοῖς Πέρσiais καὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Φιλίππου διετεθεῖτο ἡ πρὸς τὴν ἀνδρείαν

μεγίστη ὑπόληψις, διὸ καὶ κατὰ τὸν Διοδώρον ὁ Δαρεῖος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀναάρχου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀρταξέρξου κατέσχε τὴν βασιλείαν δικαιοῦματι ἀνδρείας· «πολεμοῦντος γὰρ τοῦ Ἀρταξέρξου πρὸς τοὺς Καδουσίους, καὶ τινος τῶν Καδουσίων ἐπ' ἀλκῆ καὶ ἀνδρείᾳ διαβεβημένου καὶ προσκαλεσαμένου τὸν βουλόμενον Περσῶν μονομαχῆσαι, μόνος Δαρεῖος ὑποστὰς τὸν κίνδυνον ἀπέκτεινεν ἐκεῖνον. Διὰ δὲ τὴν ἀνδραγαθίαν ἄξιός τῆς βασιλείας νομισθεὶς παρέλαβε τὴν ἀρχήν (1).

Μὴ λησμονήσωμεν τοὺς Ἰσραηλίτας ὧν ἡ ἱστορία παρέχει ἡμῖν παράδειγμα μονομαχίας ὁμοίας τῆς τοῦ Δαυὶδ πρὸς τὸν Γολιάθ· καὶ αὕτη ἐγένετο ὅπως λυθῆ ἡ μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ Φιλιστῶν διαφορά· συνέβη δὲ κατὰ πάντα πιθανότητα τὸ 1060 Π. Χ. Ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Σαμουὴλ ἔγρισε τὸν Δαβὶδ βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι καὶ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ἡ ἀνδρεία κατεῖχεν οἶον καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλῆσι καὶ Πέρσiais θέσιν.

Ἡ περίστασις αὕτη, μονομαχίας λαβούτης χώραν μετὰ προηγουμένην συμφωνίαν, παρέσχε ἀφορμὴν νὰ πιστεύωσιν οἱ ἄλλοι ὅτι παρὰ τῷ λαῷ ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἕκτοτε γνωστὴ ἡ διὰ τῆς μονομαχίας διάλυσις διαφορᾶς τινος, ἔστω καὶ ἰδιωτικῆς, ἀναπληρώσεως οὕτω τὴν δικαιοσύνην καὶ μετατραπίσεως μετ' ἐπειτα εἰς τὴν δικαστικὴν μονομαχίαν τοῦ Μεσαίωνος. Ἐν τούτοις ἐξ ἐνός καὶ μόνου παραδείγματος δὲν δικαιοῦμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν συμπέρασμα ἤκιστα κολακεῖον ὁλόκληρον ἔθνος, ἀφοῦ καθ' ὅλους τοὺς μετέπειτα χρόνους καὶ ἐὰν ὑπῆρχε δὲν ἐξεδηλώθη ἡ ὑπαρξὶς τοιοῦτου ἐθίμου.

Ε'.

Τοιαύτη ὑπῆρχε κατὰ τοὺς πανάρχαιους χρόνους ἡ περὶ μονομαχίας συνήθεια. Ἡ δὲ παντελής ἔλλειψις παραδείγματος μονομαχίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἐξῆλθε τῶν ἠρωϊκῶν καὶ σκοτεινῶν χρόνων μέχρι τῆς Κοσμοκρατορίας τῆς Ῥώμης, καθιστᾷ πρόδηλον ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ

(1) Σοφ. Ἄλκιος στιχ. 1285.

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 17 § 1.

έθος τούτο ἐγενήθη ἐν τῇ βαρβαρότητι, συνέζησε καὶ συναπέθανε μετ' αὐτῆς, ὥστε ἐξέλιπεν ὀλοτελῶς ἅμα τὰ πρῶτα ἐγένοντο βήματα πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ δὲ ἀναφερομένη ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ μονομαχία τοῦ Κουρατίου καὶ Ὀρατίου γενομένη κατὰ τὴν σύστασιν τῆς Ῥώμης δὲν ἀποκρούει τὸ ἄνω συμπέρασμα, ἀφοῦ ὁμολογουμένως ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τῇ μάλιστα καταρτιζομένη ἀνεπτύσσοντο βάρβαρα ἦθη.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναπτύξεως τῶν κοινωνιῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι οὐδ' ἔχνος ἀπαντῶμεν τοῦ ἀρχαίου πολλῶ δὲ μᾶλλον τοῦ νεωτέρου ἐθίμου τῆς μονομαχίας· διότι ὁ Ἕλλην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐλεύθερος πάσης ἐγωϊστικῆς προλήψεως περὶ τῆς προσωπικότητος τῆς τιμῆς συνεχῶνεν τὴν ἑαυτοῦ τιμὴν καὶ ἀξίαν πρὸς τὴν τῆς πολιτείας ἢ μέλος ἦν, καὶ οὕτω ἀνεγνώριζεν αὐτὴν ὡς ἔχουσαν ἄπασαν τὴν ἐξουσίαν ὅπως ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς προσβαλλομένης τιμῆς τοῦ ἑαυτῆς μέλους. Τοιοῦτω τρόπῳ ἐξεπληροῦντο οἱ ὅροι τῆς μεταξὺ τοῦ προσώπου καὶ τῆς κοινωνίας συνθήκης καὶ διεκρίνοντο τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις ἀμφοτέρων.

Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ἡ λέξις αὕτη *Μονομαχία* εἶχεν ἀποβάλλει τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς σημασίαν κυριολεκτοῦσα μόνον ἐπὶ τῶν παλαιστῶν ἢ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος μετερχομένων τὸ κτηνώδες ἐπάγγελμα τῆς θηριομαχίας, οἵτινες κατεδείκνουν ἐν γενικῇ, οὕτως εἰπεῖν, ἐκθέσει τὴν τερραστίαν ἰσχύϊν τῶν μυῶνων των, ἐνῶ οἱ ἀληθῶς ἐκλεκτοὶ δισκεδάζον θεώμενοι τοὺς ἀγῶνας ἐκείνων, ἐκτὸς ἐννοεῖται τῶν φιλοσόφων, οἵτινες ἐδράτινον τῆς περιτάσεως ὅπως ἀποδείξωσι τὴν πρὸς τὰ κτήνη ἀληθῆ καὶ στενὴν συγγένειαν τοῦ ἀνθρώπου.

Τοιοῦτου εἶδους θεάματα εὕρισκομεν ἄπειρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν ἰδίως δὲ παρὰ Πολυβίῳ, ὅστις πραγματεύεται τὴν νεωτέραν ἐποχὴν· οὗτος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀντίοχος ζηλώσας τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ ἀγῶνας τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, κατέστησε καὶ οὗτος τοιοῦτους, οὓς ἐξέτελλον διάφορα στρατιωτικὰ σώματα ὡς ἐπηκολούθουν καὶ μονομάχων ζεύγη

τεσσαράκοντα» (1). Εὐκόλως δ' ἐννοεῖται ὅποιοι τινὲς ὑπῆρχον οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μονομάχοι, ὧν τὴν δόξαν μετὰ πολλοὺς χρόνους ἐζήλωσαν οἱ αὐτοκληθέντες ἱππῶται οἱ τοσαύτην παρασχόντες ὕλην εὐφυϊολογίας εἰς πολλοὺς μεσαιωνοδίφας ἰδίως δὲ εἰς τὸν εὐφυέστατον συγγραφέα τοῦ Δὸν Κισσώτου· ἀγνοοῦμεν δὲ ἂν ὁ Ἡρόδοτος, (2) ἀποκαλῶν τὴν πρὸς τοὺς Πέρσας τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι μάχην μονομαχίαν, ἠθέλησε νὰ εὐφυϊολογήσῃ διὰ τῆς λέξεως ταύτης, παραβάλλων τὸν Περσικὸν στρατὸν πρὸς ἄγριον θηρίον, καθ' οὗ ὡς οἱ θηριομάχοι ἐπῆλθον οἱ δεκακισμύριοι Ἀθηναῖοι. Ἡμεῖς παραδεχόμεθα τοῦτο ἀψηφόντες τὰς παρεξηγήσεις τῶν φιλολόγων, ἰσχυριζομένων ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὴν ἄνευ συμμάχων μάχην καὶ διατιθεῖ; ἀφοῦ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὴν πρὸς τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ πάλιν παραβάλλει πρὸς τὴν μονομαχίαν λέγων, «ὥσπερ γὰρ μονομαχεῖον γέγονεν. Ἐπληξε τὸν Χριστὸν ὁ θάνατος, ἀλλ' ὁ Χριστὸς πλαγεῖς ὕστερον αὐτὸν ἀνεῖλε.

ΣΤ'.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κοσμοκρατορίας τῆς Ῥώμης, ὅτε ὁ Καῖσαρ διέκλυσε τὰς ἑαυτοῦ λεγεῶνας ἄνω τοῦ Ρουβίκωνος, ἡ μονομαχία τῆς τιμῆς, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε γνωστὴ μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ· πολεμοῦντες πρὸς βαρβάρους φυλάς, καὶ διαμένοντες μεταξὺ αὐτῶν, οἱ νικηταὶ Ῥωμαῖοι ἤρξαντο ν' ἀναμιμῶνται τὰ ἦθη ἐκείνων. ἐμφιλοχωρῆ παρ' αὐτοῖς τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ὅπερ μετ' ὀλίγον κατὰ τὸν Μοντέσκιον κυριεῦσαν τὸ πνεῦμα τῶν τε κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων ὑπῆρξεν ἡ ἀληθῆς αἰτία τῆς διὰ διαιρέσεως ἀπωλείας τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἔθνους.

Ὁ Καῖσαρ κατανοῶν βεβαίως ὅτι ὠφείλε νὰ πολεμήσῃ ἐν τῇ γεννήσει του τὸ βάρβαρον τοῦτο ἔθος, προσεκάλεσε ποτὲ ἐνώπιόν του δύο ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου του, οἵτινες διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους προὔτιθεντο νὰ λύ-

(1) Πολύβιος 31. 4. 1.

(2) Ἡρόδ. 9. 48.

σωσι τὴν διαφορὰν των διὰ τῆς μονομαχίας, καὶ ἔθετο αὐτοῖς τὴν ἐξῆς λύσιν· κατὰ τὴν πρώτην γεννησομένην πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μάχην ὠφείλον ἀμφοτέροι νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ἐκείνος δ' ὅστις ἤθελε πράξει κατὰ τὴν μάχην περισσοτέρας γενναίας πράξεις, ἠθέλε θεωρηθῆ ὡς νικητῆς, ἐνῶ ὁ ἕτερος ἀναγνωρίζων τὴν ἀξίαν ἐκείνου ὠφείλε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἡττάν του· οὕτω καὶ ἐγένετο· ἅμα ἤρξατο ἡ μάχη ἀμφοτέροι οἱ Ῥωμαῖοι ἀξιωματικοὶ ἐπετέθησαν μετ' ἴσης ἀνδρείας καὶ ἀποφάσεως, κατὰ δὲ τὴν μάχην ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν φονεύσας πολλοὺς ἐπληρώθη, ἐνῶ ὁ ἕτερος ἀναγνωρίζας τὴν ἀξίαν του προσέδραμεν ὅπως παρὰ σπῆ εἰς αὐτὸν, πληγωθέντα, τὰς ἀναγκαίας περιποιήσεις. Οὕτω λυθείσης τῆς διαφορᾶς οἱ δύο ἀξιωματικοὶ συνεδέθησαν ἐπὶ τὸ μέλλον διὰ στενῶν φιλικῶν δεσμῶν.

Δὲν σκοποῦμεν βεβαίως νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀντικατάστασιν τῆς μονομαχίας· ἐξ ἴσου γελοῖος ὁ τρόπος οὗτος παριστάμενος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, δὲν ἐλαττοῦται ποσῶς τῆς ἀνοήτου προλήψεως ὅτι ὁ ἀνδρειότερος ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ δίκαιον· ἐάν ἡ δικαιοσύνη παρὰ τοῖς ἰδιώταις διενέμετο διὰ τοῦ ξίφους ἤθελον εἶσθαι ὅλως ἄσκοποι οἱ ἀγῶνες οἱ καταβαλλόμενοι πρὸς σύστασιν κοινωνιῶν καὶ νομοθεσιῶν, διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὁποίων τόσαι καὶ τόσαι ἐγένοντο, γίνονται καὶ θὰ γίνωνται θυσίαι.

Εὐφυέστερος βεβαίως ὑπῆρξεν ὁ τρόπος καθ' ὃν ἔκρινε τὴν μονομαχίαν ὁ Ῥωμαῖος Μάριος· διότι προσκαλέσαντος αὐτὸν εἰς μάχην Τεύτονός τις, ἀπήντησεν οὗτος «ἐάν ἔχῃς μεγάλην βίαν ν' ἀποθάνῃς, δύνασαι νὰ κρεμασθῆς;» ὡραιότερα τῆ ἀληθείᾳ ἀπάντησις οὐδέποτε ἐδόθη! ὁ Μάριος εὕρισκεν ὅτι ἡ κεφαλὴ του ἴσταται ἀρκετὰ καλὰ ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἐπομένως οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιθυμίαν νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὡραίαν ἐκείνην στάσιν· ἐπειδὴ δ' ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ δὲν εὕρισκε πολὺ μεγάλην τὴν ζημίαν ἐάν ἀπέθνησκε, παρέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν *Κρεμάλα*. Ἐάν ᾤναι ἀληθῆς ὅτι μεταξὺ τῶν εὐφυῶν ἀπαντήσεων αἵτινες ἐν ὀλίγοις περιέχουσι πᾶν ὅ,τι ὀλόκληρος συγγραφεὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκφράσῃ, λογίζεται ὡς πρώτη

ἡ τοῦ ἐν Βατερλῶ πολιορκουμένου Γάλλου, ὃν ὁ Βίκτωρ Οὐγὸς ἐξέψωπε μέχρις ἀποθνήσεως, δὲν διστάζομεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀποδιώσωμεν τὰ δευτερεῖα εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Μαρίου, ὅστις διὰ μόνης αὐτῆς κατώρθωσε νὰ καταδείξῃ τὸ παράλογον καὶ γελοῖον συνάμα τῆς προσκλήσεως, παραπέμψας τὸν ἀντίπαλόν του νὰ σκεφθῆ ἐάν ἐπεθύμει νὰ πράξῃ ὅ,τι μετὰ τοσαύτης ἀπερισκεψίας ἐζήτει.

(Ἀκολουθεῖ)

N. ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ.

Ο ΜΥΘΟΣ

ΤΟΥ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ

II

ΔΙΔΑΧΕΥΣΤΟΙΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΛΑΣΕΩΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Οἱ εἰς τοὺς ἀγροὺς των ἐργαζόμενοι κτελαμβάνοντο ὑπὸ τρόμου κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πυρώδους τούτου νέφους καὶ καπνοῦ ἐξαφανιζομένων πρὶν ἢ λάθωσι καιρὸν νὰ σταυροκοπηθῶσι. «Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶναι τὸ ἄγνημα τοῦ διαβόλου, ἐφώναζον· ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ταξειδεύσωμεν μετὰ τὸν σιδηρόδρομον!» Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες ἕτερον τὴν καρδίαν τοῦ διαβόλου μέχρι τῶν μυχῶν της, τρομερὸς γέλως ἠκούετο ἐκ τῆς ἀτμομηχανῆς.

III.

Οἱ δὲ δεκατρεῖς μας ἐπιβάται! Πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν τῆς περιγραφῆς τῆς συγκινήσεως, ἣν κατεδικάσθησαν νὰ ὑποφέρωσιν, ὅταν εἶδον τὴν μέχρι σκοτοδινιάσεως ταχύτητα. Ἐπεκτείνοντες ὁμῶς τὴν μετ' αὐτῶν γνωριμίαν μας, θέλομεν εἶδει ὅτι ὁ διάβολος ἐγνώριζε νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἀνθρώπους του.

Φυσικῶς ἡ ἀμαξοτοχία ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνῃ *δεκατρία* πρόσωπα. Ἄν ὁμῶς ἡ καλογραία καὶ ὁ καπουκῖνος ἐγνώριζον τὸν ἀπαίσιον τοῦτον ἀριθμὸν πρὶν εἰσελθουν, θ' ἀνέβαλον τὴν ἀναχώρησιν των διὰ τὸ ἐπόμενον ταξίδιον.

Οἱ δύο νεόγαμοι οἱ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ χωρίσματι (*coupe*) εὕρισκόμενοι ἦσαν οἱ πρῶτοι οἵτινες ἠσθάνθησαν τὸν διαδο-

θέντα εκ τῆς ἐκτάκτου ταύτης ταχύτητος φόβον· διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ διακρινον μέρος τοῦ ἐπὶ τῆς μηχανῆς συμβάντος τρομεροῦ δράματος. Εἰς τὴν πρώτην παρὰ τοῦ μηχανικοῦ ἐκφώνησιν, ἡ νέα σύζυγος ἐλιποθύμησεν, ὁ δὲ σύζυγος σφίγγων αὐτὴν φρενήρης εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὴν ἐκάλυπτε διὰ τῶν φιλημάτων του.

Κατατρυγμένοι ὑπὸ διακαοῦς δίψης καὶ κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του δοχεῖον πλήρες ἠδέος νέκταρος, τοῦ θεοῦ ἐκείνου ποτοῦ, τὸ ὁποῖον δίδει τὴν ζωὴν, ἐγγίζων ἤδη αὐτὸ εἰς τὰ διάπυρα χεῖλη του καὶ ἀναπνέων τὰς μεθυστικὰς του εὐωδίας, αἴφνης νὰ ἴδῃ αὐτὸ εἰς τεμάχια συντριβόμενον. . . . "Α! πόσον οἱ ἐρασταὶ οὗτοι ὑπέφερον! Ἡ ἔνωσις αὐτῶν ἦτον καρπὸς γλυκέος ἔρωτος καὶ ζωηρᾶς ἐπιθυμίας· ἀπειρα ἐμπόδια εἶχον καταβάλλει, τὰ ὁποῖα ἐφαίνετο ἀνυπέβλητα. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ δυσκολαὶ ἐξωμαλύνθησαν, ἔρθασε δ' ἡ ὥρα καθ' ἣν οἱ δύο δυστυχεῖς σύζυγοι ἐβλεπον εἰς τὸ πέρασ τοῦ γλαυκοῦ ὀρίζοντος τὰς μαγευτικὰς ἄχθας τῶν Μακάρων, ὅπου οὐδέποτε στηρεῖουν, οὔτε θολοῦνται οἱ ἐκεῖ ἀενάως ἐκ γάλακτος καὶ μέλιτος ῥέοντες ῥύακες, οἱ τοσάκις παρὰ τῶν ποιητῶν ὑμνηθέντες καὶ οὐ; ὁ Μωυσῆς κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του ἐν ἐκστάσει εἶδε μακρόθεν!

Ὁ Ἰνδὸς ἐκάλει εἰς βοήθειάν του τὸν Βισνοῦ, καὶ ἐλυπεῖτο σφόδρα, διότι δὲν ἐρρίφθη ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης τῆς φερούσης τὸ ξόανον τοῦ Ζαχρινάτου, «Τοῦλάχιστον, ἐψιθύριζε, θ' ἀπελάμβανον τὸν δέκατον τέταρτον οὐρανόν, ἐν ᾧ εἶναι ἐνθρονισμένος ὁ ἰσχυρότατος Βισνοῦ!»

Ἡ ἑταῖρα διετέλει εἰς τὴν μεγαλειότητα ἀπελπισίαν καὶ διὰ σπασμωδικῆς χειρὸς κατεξέσχιζε τὸ ἐνδυμᾶ τῆς, ὀλίγον φροντίζουσα διὰ τοὺς ὀπίσθους ἐκάλυπτε θασαυρούς. Ἐκλαιε πρό πάντων μὴ δυναμένη ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τῆς οὔτε μίαν τῶν πρὸς τὴν Ἁγίαν Παρθένον προσευχῶν, τὰς ὁποῖας πολλακις εἶχεν ἀναπέμψῃ πρό τῆς ἐκ τοῦ χωρίου τῆς ἀναχωρήσεως· ἔγονυπέτησεν ἐνώπιον τοῦ καπουκίνου καὶ τὸν παρεκάλει θερμῶς νὰ τὴν ἐξομολογήσῃ· ὁ καπουκίνος ἀνεγίνωσκε τὴν σύνοψίν του.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν Ἀμερικανόν· οὗτος διετήρει ἅπασαν τὴν βρετανικὴν ἀπάθειάν του· ἐνῶ ὁ αἰθίοψ ὅστις δὲν εἶχεν ἐθνικότητα νὰ σώσῃ, ἐστρέβλωνε τὰς χεῖράς του; αἱ δὲ ὠρυγαὶ του ἠδύναντο νὰ ἐξεγείρωσι καὶ τεθνεῶτα.

Ὁ λοχαγὸς τῶν Ζουάβων ἀναστενάζων ἐνθυμεῖτο τὰς σφαῖρας τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὤμνυε ὅτι θὰ συνέτριβεν ἅπασας τὰς ὑέλους, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἐπ' αὐτῶν μνημεῖόν τι δόξης, ἔστω καὶ τῆς ἐλαχίστης.

Ὁ Μαῦρος ἀρχηγός, περιτυλιγμένος ἐν τῶς τοῦ Βουρνούζιου του καὶ ἐξηπλωμένος ἐπανελάμβανε σοβαρῶς. «Ὁ Θεὸς εἶναι μέγας καὶ ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ προφήτης αὐτοῦ.»

Ἡ Καλογραία ἐμέτρα κτανυκτικῶς τὸ κομβολόγιόν της μὴ λησμονοῦσα καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς ἀγωνίας νὰ παρακαλῇ τὴν Παναγίαν ὅπως θεραπείῃ τοὺς ἀσθενεῖς τοὺς ὁποῖους πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐγκαταλείψει.

Τῆς Ἀγγλίδος δὲ καὶ τῶν δύο αὐτῆς θυγατέρων ἀπέχομεν νὰ περιγράψωμεν τὴν ἀπελπισίαν. Μόνον ἡ γραφίς τοῦ Καλίνου ἠδύνατο νὰ ἀπεικονίσῃ ἡμῖν τοιαύτην λύπην καὶ παρομοίους μορφασμούς. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς ἀτυχοῦς ταύτης μητρὸς, τὴν ὁποῖαν πρώτην πάντων ὁ διάβολος μετεμόρφωσεν εἰς λίθον, ὡς τὴν Νιόβην τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ μεταμόρφωσις αὕτη μετεδόθη διὰ μιᾶς ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιβατῶν. Οἱ δὲ δύο σύζυγοι περιέπλεξαν τοὺς βραχιόνάς των καὶ ἡ αἰωνιότης ὀλόκληρος θὰ διήρχετο δι' αὐτοῦ τοῦ μαρμαρίνου ζεύγους. . . .

Αἱ φωναὶ ἔπαυσαν διὰ μιᾶς, οὐδὲν ἠκούετο πλέον, ἐκτὸς τῆς βοῆς τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ τριξίματος, ὅπερ ἐπροξένουν οἱ τροχοὶ πιέζοντες τὰς σιδηρὰς ῥάβδους. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐπροχώρει, ἡ ταχύτης ἀνέβαινεν εἰς 1000 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον! καὶ αὐτὰ τὰ νέφη ἐκπεπληγμένα ἐχόρευον τὴν *sarabatar* (1) τῆς κολάσεως.

Ὁ Σατανᾶς ἦτο καταγοητευμένος· ὁ δὲ Φρίντζ ἐνθυμεῖτο τὴν Βλοντινέταν, διότι ὀλίγαι ἡμέραι ὑπελείποντο διὰ τὴν

(1) Χορὸς μαύρων.

ἐνέκτα τῶν ψυχῶν! Εἶχον διέλθει τὸν βόρειον πόλον καὶ ὠδεύον παραλλήλως τῆς Ἰσλανδίας· αἴφνης λάμψις ἐξελοῦσα τῶν νεφῶν διέχυσε φῶς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ δὲ Φρίντζ ἠδυνήθη τότε νὰ διακρίνῃ ὡς ἐν κατοπτρισμῷ τὸ τόξον τῆς ἐν Γαυδῆ μητροπόλεως. . . ἡ ὄψις του διὰ μιᾶς ἐφαιδρύνθη, ἡ δὲ ἀπερίγραπτος χαρὰ του ἀπεικονίζετο ἐπὶ τοῦ λάμποντος μετώπου του. . .

— "Α! "Α! ἐφώνησεν ὁ διάβολος, μορφάζων εἰδεχθῶς. Κύριε Φρίντζ φαίνεται ὅτι νοστιμεύσαι τὰ ὀρεκτικά!

— Αὐθέντα, μήπως εἶναι ἀπάτη; ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ ὁ Φρίντζ διὰ τρεμούσης φωνῆς ἡ Βλοντινέτα. . .

— Χίλιοι διάβολοι! ποτὲ δὲν ἀπατῶ τοὺς φίλους μου. Ὁὰ τὴν ἰδίῃς ἐντὸς ὀλίγου ἀλλ' ἂς παύσουν αἱ ἐρωτήσεις.

Ὁ Φρίντζ δὲν ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ οὐδὲν πλέον· ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κλίβανόν του, δάκρυα χαρᾶς τὸν περιέβαλον, ὥστε καὶ ὁ διάβολος θὰ κατενύγετο ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν εἰς καρδίαν ὡς τὴν ἐδικήν του. . . .

Ὁ πρῶτος κτύπος τοῦ μεσονυκτίου ἤχησεν ἀκολούθως· ἕνδεκα ἕτεροι ἤχησαν βραδέως. συγχρόνως μὲ τὸν τελευταῖον, ὅστις ἀντήχησεν ὀξὺς καὶ δι' ἀσυνήθους κρότου, ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησε, ὡς νὰ προσεκολλᾶτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπὸ ἑκατομμυρίου χαλιεδίνων βραχιόνων.

V.

Τότε σκηνὴ ἀληθῶς ἀλλόκοτος παρεστάθη, σπινθὴρ ζωῆς ἀνέστησεν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ὅλα τὰ ἐκ μαρμάρου ἐκεῖνα σώματα, τὰ ὁποῖα πρό πολλοῦ χρόνου ἔμενον παγωμένα καὶ ἀκίνητα· ἐν μιᾷ στιγμῇ πάντα εὐρέθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· ὁ Ζουάβος ὠδήγει τὴν καλογραίαν· ἡ ἑταῖρα ἤρπασε τὸν καπουκίνον, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἔφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον ὅτε μὲν πηδῶντες ὅτε δὲ φερόμενοι ἐναερίως. Ἦτο ἀληθῆς κατάβασις τῆς Γουρδέλης.

Οἱ ἀναγνώσταί μας γινώσκουν τοὺς κυνικούς χοροὺς τοῦ Μεσαιῶνος, οἵτινες ἦσαν πένθιμα μελοδράματα τῆς Γερμανίας, ὅτε ὅλοι αἱ ἀνθρώπινοι κοινωνικαὶ θέσεις ἀπ' ἐκείνης τοῦ Πάπα, τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς μεγάλης κυρίας, μέχρι τῆς τοῦ τελευταίου ἐπαίτου, συνήρχοντο ἀλληλοδιαδό-

χως, συμφωνοῦσαι καὶ μὴ, εἰς χορὸν τινα, τοῦ ὁποῖου προῖττατο ὁ θάνατος. Κατὰ πρώτην φορὰν ὁ θάνατος παρασταθεὶς ὑπὸ εἰδεχθῆ καὶ σκελετώδη ἀνθρωπίνην μορφήν, ἐπεδεικνύετο διὰ κυνικοῦ σαρκασμοῦ «ἡ ἀκρα γυμνότης, ἥτις ἔπρεπε νὰ καλύπτεται διὰ χρώματος» κατὰ ποιητικὴν τινα ἔκφρασιν. Ἡ ἀρχαιότης, ἥτις ἐκάλυπτε δι' ἀνθέων πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἀθλιότητα, καὶ ἥτις μετεμψίζε διὰ πτερύγων καὶ ἐνδύματος πεποικιλμένου δι' ἀστέρων τὸ φάσμα τοῦ Θανάτου, θὰ ἀπώθη ὡς φρικώδη ἐμπαιγμὸν τῆς ἀνθρωπότητος τὴν ἀπαίσιον ταύτην ἀλληγορίαν. Ὁ χριστιανισμὸς συνεπῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς του, καὶ πρὸς τὸ ἐξηκοντισθὲν ἀνάθεμα κατὰ τῆς ἀμαρτούσης σαρκῆς, ἀγαπᾷ τὰς εἰκόνας τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῆς γκίνης ζωῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀντιθέσεως μὲ τὴν ὑψίστην καὶ αἰώνιον ζωὴν.

Ὅ,τι προξενεῖ τὸ ἀλλόκοτον καὶ φρικώδες τοῦ κυνικοῦ τούτου χοροῦ εἶναι ἡ ἀντίθεσις τῆς ἀντιθέσεως· τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐξηφανίσθη, δὲν μένει εἰμὴ ἡ εἰκὼν καὶ ἡ ἰδέα τῆς ὑλικῆς καταστροφῆς. Ἡ ἠθικὴ συνίσταται εἰς τὴν ἰσότητά ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων, οὐχὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ σκώληκος τῶν τάφων· διὰ νὰ παρασταθῇ τις εἰς τοιοῦτον θέαμα, ἔπρεπε νὰ δύναται ὡς τὰ ἄθλια ἐκεῖνα πλῆθη τοῦ 15^{ου} αἰῶνος νὰ οἰκαιοποιηθῇ τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἐπίγραμμα τοῦ κυνικοῦ χοροῦ: *Morte nihil metius; vita nil pejus iniqua, οὐδὲν κάλλιον τοῦ θανάτου, οὐδὲν χεῖρον ζωῆς ἀρίστου.*

Ἐν καιρῷ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς, καὶ τῆς αἰματηρᾶς πάλης τῶν Ἀρμανιάκων καὶ τῶν Βουργινιάκων, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀτυχοῦς Καρόλου τοῦ ΣΤ'. ὅτε ἡ Γαλλία ὑπέστη τὰς μεγίστας τῶν δυστυχῶν τῆς, οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων διὰ πρώτην τότε φορὰν ἀπήλαυσαν τῆς λυπηρᾶς ταύτης διασκεδάσεως ἐν μέσῳ τῶν ὀστεοθηκῶν τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Ἁγίου Ἰνοκεντίου διαρκεσάσης ἐξ ἑως ἐπτὰ μῆνας [ἀπὸ τὸν Λύγουστον τοῦ 1424 μέχρι τῆς τεσσαρκοστῆς τοῦ 1425.] Ὁ χορὸς ἐφύτρωνεν ἐπὶ τῶν ὀδῶν, λέγουν οἱ τότε ἱστορικοὶ, καὶ οἱ λύκοι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν πόλιν διὰ τοῦ ποταμοῦ, ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι

εξέρχοντο διά τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς λέγοντες. ἄς φύγωμεν εἰς τὰ δάση... χαιρέτε σύζυγοι καὶ τέκνα... ἄς κάμωμεν ὅ,τι χεῖρον δυναθώμεν, ἄς παραδωθῶμεν εἰς τὸν διάβολον... (ἐφημερίς τοῦ αὐτοῦ). Τὰ πνεύματα ἐκπεπληγμένα, καταβεβλημένα καὶ ἀδυνατισμένα, παρωμοιάζον τοὺς Παρισίους, ἐν οἷς τοσαύτη ἄλλοτε ὑπῆρχε ζωὴ, τότε δὲ λεία τῆς πείνης, τοῦ λοιμοῦ, τῶν ἐπαϊτῶν καὶ τῶν Ἀγγλων, μὲ νέαν τιὰ Βαβυλωνά, ἧς τὰ ἐρείπια ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὀρηκτῆριον ἀγρίων θηρίων.

Εἰς τὸν ἀγριον αὐτὸν καὶ διαβολικὸν χορὸν μέλλουν νὰ παρασταθῶσιν οἱ δεκατρεῖς ἐπιβάται μας.

Οἱ δύο νεόγαμοι ἀνεμίχθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν χορὸν ἀπὸ στιγμῆς δ' εἰς στιγμήν ἡ σύζυγος ἀναστενάξουσα ἄφινε νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ συζύγου τῆς ἢ ὅπως χαύνη κεφαλὴ τῆς. Ὁ Ζουάβος ἐσκίρτα, μετὰ φρενιτιάσεως χορεύων μετὰ τῆς καλογραίας, ἧτις ἐφαίνετο ἀρκετὰ ἐξωκειωμένη μετὰ τὴν νέαν κατάστασιν τῆς

Ἡ ἑταίρα, διὰ τῆς κεφαλῆς, τῶν βραχιόνων, τῶν κνημῶν καὶ τῶν ἰσχύων τῆς, ἐδείκνυεν εἰς τὸν καπουκῖνον παράδοξα δι' αὐτὸν πράγματα καὶ τέλος ἐπανελάβεν ὅλα τῆς τὰ μαθημένα. Ὁ πτωχὸς καπουκῖνος, ὅστις ποτὲ παρόμοιόν τι δὲν εἶδε ἐν τῇ μονῇ ἐπίστευσε σπουδαίως ὅτι τὰ μέλη τῆς συντρόφου τοῦ ἦσαν ἐξηρθρωμένα Ὁ Ἀμερικανὸς ἐσφετερίσθη τὴν Ἀγγλίδαν, καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἐφαίνετο ὅτι συννοεῖτο θαυμασίως μετὰ τὴν Εὐρώπην.

Ὁ Μαῦρος καὶ ὁ Ἰνδὸς ἐδίδασκον τοὺς ἐθνικοὺς τῶν χορῶν εἰς τὰς νέας Μύσας, αἵτινες ἐδίδον εἰς τὸ μάθημα προσοχὴν ἀξίαν τῶν καλῶς ἀνατετραμμένων θυγατέρων τῆς Ἀλβιόνης.

Ὁ Αἰθίοψ ἀντικαθίστα τὸν Θάνατον, ὠπλισμένος διὰ δύο εἰδεχθῶν ὀστών δίκην βιολίου ὠδήγει τὸν χορὸν.

Ὁ διάβολος καθήμενος ἐπὶ ἐπιτυμβίου στήλης ἐδήλου τὴν διαβολικὴν χαρὰν τοῦ διὰ τῶν ἀπεχθεστέρων μορφασμῶν.

Ὁ δὲ Φρίντζ

Ἡ φαντασιώδης καὶ λυπηρὰ αὐτὴ ἀποκρέυδιήρκεσε τέσσαρας ὥρας· ὅτε δὲ τὸ σήμαντρον τοῦ ὥρολογίου ἤχησε τὴν τετάρτην ἄπασα ἢ ἀπείραντος μητροπόλις ἐπα-

νέλαβε τὴν σιωπὴν τῆς, ἕκαστος δὲ τῶν δεκατριῶν ἐπιβατῶν μας εἶχε ἐπαναλάβει τὴν προτέραν θέσιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἀμαξοστοιχίας τοῦ διαδόλου.

VI.

Ὁ δὲ Φρίντζ ἐφθασε τελευταῖος ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ διεκρίνετο μεγάλη λύπη. Ὁ Σατανᾶς τὸν ἐπλησίασε καὶ τοῦ εἶπε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς· ἡ ἀμαξοστοιχία ἐπανελάβε τὸν δρόμον τῆς. Ὑπολείπεται νὰ προσθίσωμεν ὀλίγα ἔτι. Ἡ ἀμαξοστοιχία κυλίστα καὶ ἐπιχειρεῖ τὸ δεύτερον ταξιδίδιον τῆς· τὸ αὐτὸ θὰ ἐπαναλαμβάνῃ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων.

Ὁ Φρίντζ — ἀνωτέρω εἶπομεν — ὁ ἀτυχὴς Φρίντζ οὐδόλως ἀνεμίχθη εἰς τὸν χορὸν τῶν νεκρῶν· τοῦ πτωχοῦ νεανίου ἢ κεφαλῆ. ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδίαν κατεῖχοντο ὑπὸ διαφοροτικῶν ὄλων αἰσθημάτων παρ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶδομεν νὰ κατέχη τοὺς σφαδάζοντας καὶ ἐντρόμους χορευτὰς μας

Δεκαπέντε ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς μεθυστικῆς ἐκείνης στιγμῆς, καθ' ἣν τὰ ἐξέρωτος καίοντα χεῖλη τοῦ Φρίντζ, ἠνώθησαν μετὰ τῶν τῆς Βλοντινέτας, καὶ... ἀλλ' ἄς ρίψωμεν πέπλον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἧτις ἠκολούθησε, διὰ νὰ φανώμεν καὶ ἡμεῖς αἰδήμονες ὡς ὁ Ζεὺς, ὅτε ἐπὶ τοῦ ὄρου τῆς Ἰδης συνήντησε τὴν Ἥραν κεκοσμημένην μετὰ τὴν ζώνην τῆς Ἀφροδίτης...

Δεκαπέντε ἔτη εἶχον παρέλθει ἀφ' οὗτο ὁ Φρίντζ μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦπραχθεῖσαν ὑπὸ τοὺς ἀγίους θόλους Ἱεροσουλῶν, εἶχε καταστῆ κατὰ διαταγὴν τοῦ Σατανᾶ, θερμαστής τῆς ἀμαξοστοιχίας τῆς κολάσεως.

Διὰ δεκάτην καὶ πέμπτην φορὰν ἐγκατέλιπεν ἐκείνην τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἢ ἀπαξ τοῦ ἔτους κατὰ τὴν νύκτα τῶν ψυχῶν. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ὁποίαν ἐμελλε διὰ παντὸς νὰ καθέξῃ θέσιν, ἦτο περισσότερο τοῦ συνήθους λυπημένος· ἐφαίνετο ὡς ἀπολιθωμένος.

— Τί ἔχεις λοιπὸν, Κύριε Φρίντζ; τοῦ λέγει ὁ διάβολος ὀλίγον ἀποτόμως.

— Ἀλλοίμονον αὐθέντα! ἔρχομαι ἀπὸ τῆς ἐρωμένης μου· τὴν ἀφῆκα ἀναίσθητον καὶ σχεδὸν τεθνεῶσαν.

— Δὲν τὸ ἄγνων, ἐπανέλαβεν ὁ Σα-

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΜΡΟΣ ΤΗΝ ΣΑΠΦΩ

ἦτοι

περιήγησις ἐν τῷ Hudson, ποταμῷ τῶν Ἠνωμένων ἐπικρατειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

ὑπὸ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΚΑΝΑΛΗ (1).

Πρόλογος τοῦ συγγραφέως

Ἀγαπητὴ μοι Σαπφῶ,

Εἰς τὴν τελευταίαν μου ἐπιστολὴν σοὶ ἔλεγον ὅτι προετιθέμην νὰ περιηγηθῶ τὸν Hudson ποταμὸν, ὅστις, νομίζω ὅτι, πολὺ δικαίως ἐνομάσθη «ὁ Ἕρνος τῆς Ἀμερικῆς» καὶ μὲ πικρὰ λέσασ; νὰ σοὶ ἐκθέσω τὰ κατὰ τὴν περιήγησίν μου πρὸς ἀνάγνωσίν σου κατὰ τὰς μακρὰς καὶ ὀχληρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος. Εἰ καὶ εἰς τὴν διήγησίν μου δὲν ὑπάρχει τι διαφέρον ἢ τέρπον, οὐχ ἦτταν ὅμως σοὶ τὰ ἐκθέτω παρακαλῶν σε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃς εἰς οὐδένα ἄλλον νὰ διατρέξῃ τὰς πολυεῖδεις ἐντυπώσεις τῶν περιηγήσεών μου.

Οὐδεμίαν ἀπαίτησιν ἔχω νὰ ἀναλάβω εἰς τὴν δημοσιογραφίαν ἢ νὰ προσπακτῆσαι ὀξάν· τὸ μόνον ὅπερ ἐπιθυμῶ εἶναι νὰ κερδίσω τὴν εὐνοϊάν σου· δὲν εἶμαι Τρόλλοπ οὔτε Δίκενς, (2) τῶν ὁποίων αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ περιηγήσεις ἐγράφοντο διὰ τὸ κοινόν, ὅπως ἄλλους εὐχαριστῶσι καὶ ἄλλους δυσχεραστῶσι· προτίθεμαι νὰ τέρψω ἐν μόνον πνεῦμα καὶ ν' ἀφήσω τὸν κόσμον νὰ πράξῃ ὅ,τι βούλεται.

Εἰς τὰς ἡμέρας μας ὅλοι κατήντησαν ὕλικοι καὶ ἀναγινώσκουσι βιβλία τείνοντα

τανᾶς· ἡ Βλοντινέτα δὲν ζῆ πλέον. Ναί! ταύτην τὴν στιγμὴν παραδίδει τὴν τελευταίαν πνοήν.

— Αὐθέντα! αὐθέντα! ὠλόλυζεν ὁ Φρίντζ ἀποσπῶν τὴν κόμην τοῦ...

— Μάλιστα· μετ' ὀλίγας ὥρας τὸ σῶμά τῆς θὰ ἦναι ἐνταφιασμένον.

Ὁ πτωχὸς Φρίντζ ἐκυλίσθη χαμαὶ ἐκβάλλων τρομακτικὰς φωνὰς· οἱ ὀδόντες τοῦ ἐκρότου ἐντὸς τῶν βοθρίων τῶν.

— Παρηγορήθητι φίλε μου· σὺ ἀγνοεῖς τὰς θελήσεις τῆς κολάσεως· αὐριον τὴν πρωίαν, ὅτε τὸ σήμαντρον θὰ καλῆ τὰς καλογραίας εἰς τὸν ὄρθρον, ξανθὴ τις κόρη, τρυφερὰ καὶ ῥοδόχρους καθὼς ἐκείνη, τὴν ὁποίαν πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐνηγκαλίσθης ἐν τῷ ὑπογείῳ τῆς μητροπόλεως τῆς Βούργης, θὰ διέλθῃ τὸ κατώφλιον τῆς μονῆς... ἐννοεῖς; ἡ Βλοντινέτα εἶναι ἐπίσης ὡς σὺ ἀθάνατος, δὲν πρέπει οὔτε νὰ γηράσῃ οὔτε ἀλλαγῆν τινα νὰ ὑποστῇ.

Πρέπει οἱ σύζυγοι νὰ συμφωνοῦν εἰς τοὺς δεσμοὺς τοῦ ὑμεναίου.

Ὁ Φρίντζ εἶχεν ἀνεγερθῆ μετὰ ταχύτητα ἐλαττηρίου καὶ ἐζήτηε τὸν αὐθέντην τοῦ διὰ νὰ γονυπετήσῃ ἐνώπιόν του...

Ὁ Σατανᾶς εἶχεν ἀναλυθῆ.

Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐξηκολούθη νὰ προχωρῇ.

Τὴν εἶδον πανταχοῦ· ἀλλ' ὡς ὁ Περὶπλανώμενος Ἰουδαῖος ποτὲ δὲν σταματᾷ. Διέρχεται τὰς πόλεις, κατατρώγει τὰς ἀποστάσεις, ἵσταται ἐπὶ τῶν νερῶν, διέρχεται τὰς θαλάσσας ἐπὶ ἀφκῶν παραλλήλων, ἐπανέρχεται εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος καθ' ὀρισμασμένας περιόδους, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον τῆς· εἰς τὸν ὅποιον ἢ κατὰρα τὴν κατεδίκασεν. Εἶναι γνωστοτάτη ἐπὶ τῶν γραμμῶν τῶν σιδηροδρόμων, οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἰδῶν, καὶ διακρίνας τὰ ἀκίνητα ἐκεῖνα καὶ ἀπολελιθωμένα πρόσωπα, ἐφ' ὧν ἡ ζοφερὰ εἰμαριμένη ἐχάραξεν ἀνεξίτηλα σημεῖα. Ἄν ποτὲ συμπέσῃ ἐν καιρῷ νυκτὸς νὰ διατρέξῃ τὰ βόρεια μέρη, ἂν ἴδῃς τὸν ὀδηγόν σου νὰ σταματᾷ ἐντρομος εἰς τὴν ὀρηκτικὴν διάβασιν ἐκεῖνου, τὸ ὅποιον οἱ πεπαιδευμένοι ὀνομάζουσι μετέωρον· ἐρώτησον αὐτὸν διατῆ σταυροκοπεῖται; θὰ ἀποκριθῇ «Ἡ ἀμαξοστοιχία τῆς κολάσεως διέρχεται...»

Μετάφρασις Ν. Π.

(1) Σ. Μ. Ο. Κ. Γ. Κανάλης Ζακύνθιος, διαιμεῖνας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Ἀμερικῇ καὶ σχετισθεὶς μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων φιλελλήνων φιλολόγων τοῦ Νέου Κόσμου ἐν ἀλλοῖς καὶ μετὰ τοῦ Φιλιππῶνος Ἰβερτ, Ἐρβίγγ, τοῦ ποιητοῦ Χάλλεκ καὶ τοῦ στρατηγοῦ Γράντ συνέγραψεν ἀγγλιστὶ διαφόρους ἐπιστολάς αἵτινες διακρίνονται ἐπὶ γλαφυρότητι καὶ ἐν αἷς περιγράφει πιστῶς τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τῆς διακεκριμένης ἐκείνης πολιτείας. Τὰς ἐπιστολάς ταύτας φυλάττων ἐν χειρογράφῳ μοὶ ἐνεχείρισεν ἔπως τὰς μεταφράσας, βεβαίως ὡν ὅτι οἱ ἀξιώτιμοι ἀναγνώσται τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ἢ ἡς ἑλευσιν εὐχαριστηθῆ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν.

(2) Περιήγημοι Ἀγγλοὶ μυθιστοριογράφοι.

μόνον να εξάψωσι και διαφθείρωσι την φαντασίαν των πληρούντες οὕτω τὰ κενὰ βαλάντια τῶν μεγάλων (!) ἐκείνων συγγραφέων, οἵτινες ὀνειροπολοῦσι μόνον γρήματα ἀδιαφοροῦντες ἂν διηλητηριάξωσι τὴν κοινωνίαν. Γινώσκων ὅτι περιφρονεῖς τοὺς τοιοῦτους συγγραφεῖς τοὺς ὁποίους δικαίως δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν «ἀγύρτας» ἀπεφάσιμα νὰ μὴ δημοσιεύσω τὰς περιηγήσεις μου ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ ἀλλὰ νὰ σὲ τὰς πέμψω ἐν χειρογράφῳ ὅπως μὴ φαντασθῶσιν ὅτι ἔγραψα κερδοσκοπία κινούμενος. Οὐδὲν ὄμμα ἐκτὸς τοῦ ἰδικοῦ σου δι' εὐμενοῦς ἀκτίνο· ἰσχύει νὰ μὲ ἐνθαρρύνῃ, διότι τὸ ὄμμα τοῦ κόσμου διὰ τῶν ἀκτινοβολούντων βλεμμάτων του ἤθελε κατακλύσει τὴν ἰσχνὴν διήγησίν μου. Συγχώρησόν με νὰ σὲ ἐξιστορήσω τι ὅπερ ἐλησμόνησα νὰ γράψω ὅταν ὠμίλησα περὶ τῶν συγγραφέων οὗς ἐπωνόμασα ἀγύρτας. Εὐρισκόμενος ποτὲ εἰς Βοστόνην εἶδον Ῥωσικὴν τινα εἰκονογραφίαν, ἐν ἣ παρίστατο μέρος τῆς κολλάσεως ἐνθα ὑπῆρχον δύο λέβητες περιέχοντες ὁ εἰς ληστὴν, ὁ δὲ ἄλλος συγγραφέα. Ὑπὸ τὸν λέβητα τοῦ τελευταίου ὁ διάβολος ἦναπτε πολὺ μεγαλητέραν πυρὰν ἢ ὑπὸ ἐκεῖνον τοῦ ληστοῦ. Ὁ συγγραφεὺς ἐκβάλλων τὴν κεφαλὴν του παραπεῖται εἰς τὸν διάβολον ὅτι τὸν βασανίζει περισσότερον ἢ τὸν ληστὴν ὅστις διέπραξε τοσαῦτα ἐγκλήματα· αὐτὸς δὲ τὸν τύπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λέγων «Σὺ ἦσο χειρότερος αὐτοῦ διότι αἱ ἀμαρτίαι του καὶ αἱ κακαὶ του πράξεις ἀπέθανον μετ' αὐτοῦ· ἐνῶ αἱ ἰδικαὶ σου δικαιωνίζονται, διότι «scribere est vivere.»

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς μόνον ἀστὴρ θέλει ἐξομαλύνει τὴν σωρείαν τῶν ἰδεῶν μου καὶ ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀστὴρ εἶσαι σὺ μὲν ὁ σὸς πρόθυμος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΑΝΑΛΗΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄.

Νέα Ὑόρκη 2 Ἰουλίου 1838.

Ἀγαπητὴ μοι Σαφῶ,

Ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Βοστόνης χθὲς μετὰ μεσημβρίαν περὶ τὰς τέσσαρας καὶ μετὰ δέωρον ὁδοιπορίαν ἐγθάσαμεν εἰς Πρόνοιαν. Διέβημεν πολλὰ χωρία τῶν ὁ-

ποιῶν τὰ ὀνόματα δὲν δύναμαι νὰ ἐνθῶ μῆθῳ, διότι ὁ ὁδηγός μας, ἀνέκραζεν αὐτὰ τόσον ἀδιακρίτως καὶ τόσον ταχέως ὥστε ἦτο ἀδύνατον, πρὸ πάντων εἰς ἐμὲ, ζένον, ἐλθόντα ἀπὸ τόσον μακρὰν, νὰ τὰ ἐννοήσω. Ἐντὸς τῶν ἀτμαμαξῶν ἦταν πολλοὶ ἐπιβάται· τινὲς ἀνεγίνωσκον ἐφημερίδας, ἄλλοι ἐκοιμῶντο ἢ συνδιελέγοντο, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐνησχολοῦντο, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἐπειδὴ ἦσαν κυρίαί. Εἰς Πρόνοιαν ἐμείναμεν μόνον ὀλίγα λεπτὰ πρὸς ἀλλαγὴν ἀτμαμαξῶν καὶ ἀκολούθως διευθύνθημεν πρὸς τὴν Βριστόλην ὅπου ἐμείναμεν μέχρι τῶν ἑπτὰ. Ἐντεῦθεν ἐπέβημεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «ὁ Κυβερνήτης» καὶ ἐφθάσαμεν εἰς Newport περὶ τὰς ὀκτώ. Μετ' ὀλίγον ἀνεχωρήσαμεν καὶ ἤρχισαμεν νὰ διατρέχωμεν τὴν Long Island Sound παραπλέοντες τὴν γῆν «τῶν σταθερῶν ἐθίμων.» Ἡ γῆ αὕτη καλεῖται «γῆ τῶν Δρακοντίων νόμων,» διότι ἔχει νόμους οἵτινες δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τοὺς συζύγους νὰ ἀσπάζωνται τὰς γυναῖκας τῶν κυριακῶν· πλὴν μὲ λέγουσιν ὅτι οἱ νόμοι οὗτοι τῶρα καταργήθησαν, εἰ καὶ βεβαίως δὲν ἦσαν τοσοῦτον αὐστηροί, διότι τὸ νὰ ἀσπασθῆ τις τὴν σύζυγόν του δὲν εἶναι δύσκολον ὅταν μάλιστα δὲν ἔχη ἐνώπιόν του ζένον ὄμμα· ἐντούτοις πολλοὶ δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ δέχωνται δημοσίως τὸν ἀσπασμὸν τῶν συζύγων τῶν φοβούμενοι μήπως νομισθῶσιν ἄγαμοι. Εἰ καὶ ὀλίγον φροντίζω περὶ τῶν τοιούτων, εὐχαριστοῦμαι ὅμως ὅτι ὁ νόμος ἠκυρώθη. Ἄν ἦμην σύζυγος οὐδέποτε ἠθέλον θέσθαι πόδα ἐπὶ ἐδάφους ὅπου ἦθελον ἰσχύει τοιοῦτοι νόμοι.

Ὁ Χάλλεκ ὀνομάζει τὴν Κοινητικὴν, τὸν Ἅγιον Μαρίνον τῆς Δύσεως. Ἡ χαριστήθη πολὺ ἔχων τοιοῦτον κράτος πρὸς δεξιάν, ὡς καλὸν οἰωνόν, διότι ἐνῶ διηρχόμεθα τὴν κοινῶς καλουμένην «Πύλην τοῦ Ἄδου» ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς περίξ ὅπως εἶδω τὸν Κέρβερον — Πραγματικῶς τὸ πλοῖον διέβη αὐτὸ τὸ κινδυνώδες μέρος ἀνευ συμβάντος καὶ ἀφοῦ ἐπλεύσαμεν ἡσυχίως ἀπέβημεν ταύτην τὴν πρωτὴν περὶ τὰς ὀκτώ. Δὲν θέλω μείνει πολὺ εἰς τὴν πόλιν· σκοπεύω μόνον νὰ περιέλθω αὐτὴν καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπανέλθω τὴν περιήγησίν μου περὶ τὸν Hudson.

Ἀληθεύει ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἐδῶ οὔτε ἐρείπια ἀρχαίων νεῶν, οὔτε περιώνυμοι

ἱστορικαὶ θέσεις, ἀλλὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, τὰ πολλὰ πανεπιστήμια, καὶ αἱ βιβλιοθηκῆς κατέστησαν αὐτὴν μίαν τῶν ὠραιότερων πόλεων τοῦ Νέου Κόσμου. — Ἡ Νέα Ὑόρκη εἶναι ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἀμερικῆς, ὁ πληθυσμὸς τῆς συμπεποῦται σχεδὸν εἰς 2 ἑκατομμύρια κατοίκων καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἴσως ὑπερβῆ καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλούπολιν τοῦ Λονδίνου. — Μετὰ τὸ γεῦμα μέ τινας τῶν φίλων μου, ἐν οἷς ἦτο καὶ Ἄγγλος τις ἔχων ἀνεργημένην ἀπὸ τὸν λαιμόν του φιάλην βραντίου ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔπινεν ἐκ δικλειμμάτων (Ἄγγλος καὶ βραντίον συνταυτίζονται. Ἄχ! Ἄχ!) ἐκάμαμεν ἱκανὴν ἱππασίαν. — Το ἑσπέρας ἐπεσκέφθην μετὰ τοῦ πολυθρῦλλήτου μου Ἄγγλου, οὔτινος ἡ φιάλη ἦτο ἤδη κενή, τὸν Κύριον Σ. . . μετὰ τοῦ ὁποίου συνδιελέχθημεν περὶ πολλῶν, ἐνῶ αἱ ἀξίεραστοὶ θυγατέρες τοῦ Δόκτορος Δ. . . ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπαιζον κλειδοκύμβαλον. Αἰφνης ἠκούσθη ἔξωθεν κρυγὴ — ὄλοι ἐξήλθομεν — δύο Ἴσπανοὶ παλαιοὶ ἐλθροὶ συνηντήθησαν — ἦσαν ὠπλισμένοι μὲ μαχαίρας — ἡ σκηνὴ ἦτο τρομερὰ — Τὸ αἷμα ἐχύνετο ἀμφοτέρωθεν κρουνηδὸν καὶ ἦτο πιθανόν ὅτι ὁ εἰς ἡ καὶ οἱ δύο ἦθελον πέσει. Ἐρμησα ὅπως τοὺς ἀποχωρῶσα ἀλλ' ἐκράτηθην ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου, ὅστις ἐπέμενε νὰ δέσθαι τὰς χεῖράς μου μὲ τὰ λωρία τῆς φιάλης του. Τέλος ἐπέτυχον νὰ ἀποσπασθῶ ἀπὸ τὰς χεῖράς του καὶ νὰ δράμω ἐκεῖ ὅπου μὲ ἐκάλει τὸ ἀνθρώπινον χρέος — ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς — Εἰς ἐκ τῶν Ἴσπανῶν ἔπεσε καθημαγμέος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μὲ τρομερὰ τραύματα εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός του. Ὁ ἄλλος βλέπων αὐτὸν εἰς τοιαύτην θέσιν ἔρριψε τὴν μάχαιράν του καὶ ἔτρεξεν ὅπως τὸν ἀνεγείρῃ, ὅτε ὁ πρῶτος, περιφρονῶν τὴν συμφιλίωσιν, μόλις εἶδε τὸν ἐλθρόν του προτεγγίζοντα κατέβηκε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ τῷ διεπέρασε τὸν λαιμόν — τότε ὁ εἰς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἐνῶ ἀπέθνησκον ἀγρίως ἐβλέποντο ἄχρις οὗ ἐξέπνευσαν.

Ἡ σκηνὴ αὕτη τόσον μὲ ἐτάραξεν ὥστε ὅσον τάχιον θέλω ἐπισπεύσει νὰ ἐγκαταλείψω τὴν πόλιν ταύτην.

Ταῦτα καὶ μὲν

Ὁ σὸς

ΓΕΩΡ. Δ. ΚΑΝΑΛΗΣ.

Υ. Γ. Καθ' ἣν στιγμὴν εἶμαι ἔτοιμος νὰ σφραγίσω τὴν ἐπιστολήν μου μὲ λέγουσιν ὅτι τὰ κρινολίνα πρέπει νὰ ἦναι πλατύτερα κατὰ τὸν τελευταῖον συρμόν τῶν Παρισίων — ἂν αὐτὸ εἶναι ἀληθὲς οἱ ἄνδρες ἐχάθημεν. Μὲ τὸν καιρὸν θὰ σοὶ ἐξηγήσω τὰς τελευταίας αὐτὰς λέξεις.

Ὁ αὐτός.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄.

Νέα Ὑόρκη 3 Ἰουλίου 1838.

Ἀγαπητὴ μοι Σαφῶ,

Τὴν πρωτὴν ἐπεσκέφθην τὸ κοιμητήριον Greenwood, ἐν τῶν περικαλλεστέρων μερῶν τῆς Ἀμερικῆς — τὸ κοιμητήριον τοῦτο εἶναι ὠριότερον ὅχι μόνον ἐκείνου τῆς Βοστόνης ἀλλὰ καὶ ἐκείνου τῆς Φιλαδελφείας καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου προώρισται νὰ ὑπερβῆ καὶ αὐτὸ ἀκόμη τῶν Παρισίων, Père-la-Chaise. Πολλὰκις μελαγχολικοὶ τινες εὐχαριστοῦνται νὰ τὸ ἐπισκέπτονται· καὶ ὅτε λύπη κατέχει τὸ πνεῦμά μου εὐρίσκω ἀνακουφιστὴν ἐπισκεπτόμενος τοὺς τάφους. Ὅπόσον εἶναι εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἀηδιάσας τὰς σκηνὰς τοῦ κόσμου τούτου ἐπισκέπτεται τοὺς σκοτεινοὺς τάφους τοῦ θανάτου καὶ κάθηται ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν μελαγχολικῶν κυπαρίστων. — Ἐνῶ περιηγούμενη αὐτὸ δύο κυρίαὶ ἐνδεδυμέναι μελανὰ ἐπέστρεον τὴν προσοχήν μου, ἐπληροφόρηθην ὅτι ἦσαν μήτηρ καὶ θυγάτηρ· ἐφίτερον δὲ ἄνην περὶ τοὺς νεωστὶ κατασκευασθέντας τάφους ἀγαπητοῦ πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ τῶν ὁποίων ὁ θάνατος ἐχάραξε βαθύως εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν τὴν λύπην. Τὰ δάκρυά των δὲν ἦσαν ψευδῆ ἀλλ' εἰλικρινῆ καὶ ὄχι ὡς ἐκεῖνα τινῶν ἀνθρώπων οἵτινες κλαίουσι καὶ ὀδύρονται μόνον ὅτε πρὶκταὶ νὰ κληρονομήτωσιν. Ἡ μήτηρ ἀνεπόλει εἰς τὴν μνήμην μου τὴν Πιόβην, ἡ δὲ θυγάτηρ τὴν Ὀρήλιαν.

Μετὰ μεσημβρίαν ἐπεσκέφθην τὸν Κύριον Α. . . ὅστις μὲ ὑπεδέχθη εὐμενῶς καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἀρκούντως συνδιελέχθη περὶ Ἑλλάδος· πρὸς τούτους μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι ὁ ποιητὴς, ὁ ἀπαθανάτισας τὰ κατωρθώματα τοῦ ἥρωος τοῦ Σουλίου, εὐρίσκετο ἐν Νέα Ὑόρκη — Μό-

λις ανέφερε τὴ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ Χάλλεκ ἢ ψυχὴ μου κατελήφθη ὑπὸ διακαοῦς πόθου νὰ σχετισθῶ μετ' αὐτοῦ. Συνεταύτισα τὸν ποιητὴν καὶ τὸν ἥρωά του τόσον ἐντελῶς μετὰ τὸ αἱματώδες δράμα τοῦ ἀναγεννηθέντος ἔθνους μου ὥστε ἐνόμισα ὅτι ὁ Χάλλεκ ἐν πνεύματι ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν θαρραλεωτέρων καὶ τρομακτικῶν πολεμιστῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὅπόσον εὐάρεστον νὰ βλέπωμεν τὴν Ἑλληνικὴν σπάθην ἐξυμνουμένην ὑπὸ τῆς ὑψηλοτέρας Ἀμερικανικῆς εὐφυΐας; πρέπει βεβαίως ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ἐπαιρῶμεθα ὅτι τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Σουλιωτῶν ἐπαίνοις μετεδόθησαν παρὰ τοῦ αἰοῦ τοῦ Γουλφόρδης.

Ἀναχωρήσας ἀπὸ τοῦ Κυρίου Α... ἐπεσκεπθῆν διαφόρους πινακοθήκας, ἐν αἷς ἐθύμασα τὰ ἀριστουργήματα Ἀμερικανῶν ζωγράφων. — Ἡ Νέα Ὑόρκη ὄχι μόνον ἐνθαρρύνει τὰς ἐπιστήμας ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πολυαριθμῶν βιβλιοθηκῶν, σχολείων καὶ πανεπιστημείων τῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς τέχνας. Ὅταν λέγω τέχνας δὲν ἐννοῶ ὅτι οἱ ἔμποροὶ τῆς ἐφευρῶν ὄλας τὰς γνωστὰς πανουργίας ἢ ὅτι οἱ θεολόγοι τῆς τὰς ψευδεῖς καὶ ποικίλας αἰρέσεις ἢ οἱ ἰατροὶ τῆς τὰ μέσα τοῦ νὰ ὠρελῶνται ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν.

Εἶναι καιρὸς νὰ παύσω τὴν διήγησίν μου ἐπιφυλαττόμενος νὰ σὲ γράψω αὐριον ἐκτενεστέρον.

Ὁ φίλος σας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΑΝΔΑΗΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφράσεις Σ. Ρίχη)

Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ

ΚΑΙ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Σουβαίστρου)

Ἀπόμαχος τις ἐχώρει, βραδεῖ τῷ βήματι, ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ ὤμου νεαροῦ στρατιώτου. Οἱ ὀφθαλμοὶ του διὰ παντὸς κεκλεισμένοι, δὲν διέκρινον πλέον τὸν ἥλιον ἀκτινοβολοῦντα διὰ τῶν ἀνθρῶν καστανεῶν. Βίς τὴν θέσιν τοῦ δεξιῷ βραχίονος ἢ χειρὶς τοῦ ἱματίου ἦτο κενή, καὶ τὸν ἕτερον τῶν μηρῶν του ἐστῆριζεν ἐπὶ ξυλίνης κώμης, ἣτις πλάτ-

τουσα τὸ λιθόστρωτον, παρεκίνει τοὺς διχάτας νὰ στρέψουν πρὸς τὰ ἐκεῖ τὴν κεφαλὴν.

Βλέποντες τὰ γηραιὰ ἐκεῖνα λείψανα τῶν πατριωτικῶν ἡμῶν πολέμων, τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν μετέκφρασεως οἴκτου ἀναμίκτου πρὸς λύπην, καὶ ἐξέφεραν στεναγμὸν, ἢ κατάρην.

— Ἴδου εἰς τί χρησιμεύει ἡ δόξα! ἔλεγε πολὺσαρκὸς τις ἔμπορος, ἀποστρέφων μετὰ φρίκης τὸ βλέμμα.

— Ἀξιόδακρυτος χρῆσις τῆς ζωῆς! προσέθετε νεανίσκος τις φέρων ὑπὸ μάλῃς φιλοσοφικὸν σύγγραμμα.

— Ὅα ἔπραττε κάλλιον, ἂν δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείπει ποτὲ τὸ ἄροτρον, παρτήρει χωρίτης τις, σεσηρὸς γελῶν.

— Τὸν ταλαίπωρον γέροντα! ἀνεφώνει γυνὴ τις, εἰς οἶκτον καμφθεῖσα.

Ὁ ἀπόμαχος ἤκουσε ταῦτα πάντα, καὶ τὸ μέτωπόν του συνωφρῶθη, ἐπεὶ δὲ ἐνόμισεν ὅτι ὁ νεαρὸς ὀδηγὸς του περιέπεσεν εἰς σύνοιαν! Πληγθεὶς παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν λεγομένων, ὁ νεαρὸς στρατιώτης, μόλις καὶ μετὰ βίας, ἀποκρίνεται εἰς τὰς ἐπερωτήσεις τοῦ γέροντος.

Ὁ πῶγων τοῦ ἀπομάχου ταραττεται ὑπὸ ἐλαφροῦ τρόμου· σταματᾷ ἀποτόμως καὶ κρατῶν διὰ τοῦ μόνου βραχίονός του τὸν νέον ὀδηγόν του:

— Αὐτοὶ, λέγει, μετὰ ταλανίζου, καθότι δὲν με ἐννοοῦν· ἀλλ' ἐάν ἤθελον νὰ τοὺς ἀπαντήσω!...

— Τί θὰ ἔλεγες, πάτερ μου, ἡρώτησε προθύμως ὁ νεανίας;

— Ὅα ἔλεγον πρὸ πάντων εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν ἐπὶ τῇ ὄψει μου θλιβομένην, νὰ φυλάττη τὰ δάκρυά της δι' ἄλλας συμφορὰς, διότι ἐκάστη τῶν πληγῶν μου ἀναπολεῖ καὶ τι κατόρθωμα, διαπραχθὲν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς σημαίας! Περὶ τοῦ ζήλου ἄλλων τινῶν δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλῃ τις, ὄχι ὅμως καὶ περὶ τοῦ ἰδικοῦ μου, καθότι φέρω ἐπ' ἐμαυτοῦ τὰ μαρτύρια ὑπηρεσίας, γεγραμμένα διὰ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ μολύβδου τῶν ἐναντίων· τὸ νὰ με συμπονέσῃ, διότι ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου εἶναι ταῦτόν ὡσεὶ ὑπέθετε, ὅτι θὰ ἔπραττον κάλλιον, προδίδων αὐτό.

— Καὶ τί θὰ ἀπῆντας εἰς τὸν ἀγρό-

— Ὅα τὸν ἔλεγα, ὅτι ὅπως ὀδηγῆ ἡσύχως τὸ ἄροτρον, δεόν νὰ ἐξασφαλισθοῦν τὰ μεθόρια, καὶ ὅτι ἕως οὗ ὑπάρχουν ἐχθροὶ, ἔτοιμοι νὰ ἀρπάσουν τὰ θέρημάς, ἀνάγκη βραχιόνων πρὸς ὑπεράσπισίν των.

— Ἀλλ' ὅμως ὁ νέος ἐπιστήμων ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐλεεινολόγησε τοιαύτην χρῆσιν τῆς ζωῆς.

— Ἐπειδὴ ἀγνοεῖ τί διδάσκουν ἡ λύπη καὶ ἡ αὐταπάρνησις. Τὰ βιβλία τὰ ὅποια μελετᾷ, ἡμεῖς ἐθέσαμεν λεληθότως εἰς πράξιν· τὰς ἀρχάς, ἃς ἐκθειάζει, ἡμεῖς ὑπεστηρίζαμεν διὰ τῆς πυρίτιδος καὶ τῆς λόγχης.

— Ἀλλ' ἀντὶ τῶν μελῶν καὶ τοῦ αἵματός σας· ὁ ἔμπορος τὸ εἶπε, βλέπων τὸ ἡρωτηριασμένον σῶμά σου: Ἴδου τί ἐστὶν ἡ δόξα!

— Μὴ πιστεύης τέκνον μου· ἡ ἀληθὴς δόξα εἶναι ὁ ἄριστος τῆς ψυχῆς· ἐξ αὐτῆς τρέφονται ἡ ἀφοσίωσις, ἡ καρτερία, ἡ γενναϊότης. Ὁ πατὴρ ἀπάντων ἡμῶν ἱδρυσε θεσμὸν συνάπτοντα δι' αὐτῆς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ νὰ θέλωμεν νὰ ὦμεν σεβαστοὶ παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, δὲν εἶναι τρόπος τις τοῦ ἀπονέμειν πρὸς αὐτοὺς τὴν ὑπόληψιν, τὴν συμπάθειαν ἡμῶν; Ἡ ἀνάγκη σεβασμοῦ εἶναι μία τῶν πολλῶν φάσεων τῆς ἀγάπης. Ὄχι, ὄχι· ἡ ἀληθὴς δόξα ποτὲ δὲν ἀγοράζεται ἀκριβᾶ! Ὡς τέκνον μου, δὲν εἶναι ἀξιοβήρητοι αἱ νόσοι ἐκεῖναι, αἱ μαρτυροῦσαι γενναίαν θυσίαν, ἀλλ' αἱ προξενούμεναι ἐκ τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων καὶ ἄρροσυνῶν. Ἄ! ἂν ἐδυνάμην νὰ ὁμιλήσω πρὸς ἐκείνους, οἵτινες, διαθαίνοντες, μετὰ βλέπον μετ' οἴκτου, ὅα ἔλεγον εἰς τὸν νεανίαν, τοῦ ὁποίου ἡ ὄρασις εἶναι ἐξησθενημένη προῶς ἐκ τῶν καταχρήσεων: Τί ἔκαμες τὰ ὄμματά σου; Εἰς τὸν ὀνηρὸν, τὸν σύροντα ἐπιπόνω; τὰ χαῦνα μέλη του: Τί ἔκαμες τοὺς πόδας σου; Εἰς τὸν γέροντα, τὸν ὁποῖον ἡ ποδάγρα τιμωρεῖ διὰ τὴν ἀκρασίαν του: Τί ἔκαμες τὰς χεῖράς σου; Καὶ εἰς ἕκαστον ὅα ἔλεγον:

Εἰς τί ἐχρησιμοποίησατε τὰς ἡμέρας, ἃς ὁ Θεὸς σὺς ἐχορήγησε, τὰς δυνάμεις, ἃς ὀφείλετε νὰ μεταχειρισθῆτε πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν σας; Ἄν ἀγνοῦτε νὰ ἀποκριθῆτε, μὴ οἰκτερετε πλέον τὸν

στρατιώτην, ἀκρωτηριασθέντα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος του, καθότι αὐτὸς τοῦλάχιστον δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὰς οὐλὰς του, χωρὶς νὰ ἐρυθρίασῃ.

(Μετὰφράσεις).

ΑΡΙΣΤΕΙΑΙ ΚΥΡΙΛΙΑΣ:

ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΗ:

ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ,

Ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν του
μνημοσύνη τῆς 28 Ἀπριλίου 1869.

I

Ἰπὸ τὸν θόλον τοῦ Κυρίου τοῦτον, ὁ ἐφηβὸς ὄμιλος τῶν μαθητῶν διδασκάλου ἀειμνήστου προσεκάλεσεν ὄχι πᾶσαν ἀνωρωπὴν καρδίαν εἰς σεπτὸν ὑπὲρ ἐκεῖνου μνημόσυνον. Ἰπὸ τὸν θόλον τοῦ Κυρίου τοῦτον, ἡ εὐγνωμοσύνη πρώτη καὶ εὐβουλος σύρει εἰς πένθιμον χορὸν τὰς ὑπολοίπους θυγατέρας τῆς ἀρετῆς, τὴν φιλίαν, τὴν τιμὴν, τὴν εὐκλειαν, τὴν παιδείαν, εἰς τὰ πρόσωπα ὄλων ἡμῶν, ἵνα σπείσωσιν αὐταὶ δάκρυ θερμὸν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, προσείπωσιν εὐχὴν γενναίαν τῷ Θεῷ ὑπὲρ σοφοῦ ἀληθῶς καὶ εὐκρινῶς προσφιλοῦς διδασκάλου. — Πόσον βεβαίως γλυκύτερον, πόσον θερμότερον καὶ περιπαθέστερον θὰ ἀπήγγελλεν ἐπὶ τῆς μνήμης τοῦ ἀπελθόντος τὰ εὐρημα καὶ δίκαια ῥήματα ἄλλος τις ἢ ἐγὼ, εἰς δὴλονότι τῶν νέων ἐκείνων οἵτινες εἶχον ποτε τὴν εὐδαιμονίαν νὰ ἐκμυζήσωσιν ἀπὸ τὰ ἅγια χεῖλη του τῆς παιδείας τὸ μέλι, εἰς τῶν νέων ἐκείνων εἰς ὧν τὰς ἀκοὰς σώζονται ἔτι ἔναυλα τὰ χρυσὰ τοῦ διδασκάλου ἔπη, σώζεται ἄσβεστος ἐν τῇ καρδίᾳ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ στοργή.

Ἀλλ' ὄχι· οὐδεὶς ποτὲ σήμερον ἐραστής τῆς καλῆς τὸ πάλαι Ἑλλάδος, θὰ ἔλεγεν ὅτι μένει ἀπαθὴς εἰς τὰς διαγραφὰς καὶ ἀναπαραστάσεις τοῦ Παρθενῶνος τελείου, διότι οὐδέποτε αὐτὸν ἀκέραιον εἶδεν, ἀπαθὴς εἰς τὰς περὶ Σωκράτους ὑπομνήσεις διότι οὐδέποτε ὁμιλητῆς του ἢ ἀκόλουθος ἦτο. Ἡ ἀρετὴ μόνη ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κεκηρυγμένους κατ' αὐ-

της κ'εύφονος έχθρους, αλλά και μόνη πολλῶ πλειότερους φίλους σιωπηλούς και άγνωστούς. Ἐν εὐχομαι μόνον: ν' αναβῆ σήμερον μέγρι τῶν χειλέων ἡ καρδία μου τοσοῦτον ἀληθῆς και θερμῆ, ὅποσον ἦτο πρὸς ἐκεῖνον ζῶντα πάντη άγνωστος και άμα λάτρης.

II.

Εἶδα ἐν τῇ ζωῇ αὐτόν. Πολλάκις στάς ἐβλεπον μακρόθεν καθ' ὁδὸν βαίνοντα τὸν Ἀριστείδην Κυπριανόν, με ἤρημα και κανονικὰ βήματα, με περιβολὴν εὐσταλῆ και εὐσχήμονα, με τὴν βαρεῖαν ἐκείνην και ὠραίαν μορφήν, ἣτις παρίστατο ὡς τις εὐχρους ὑελος ὅθεν ὑπέλαμπε διαφανῆς μεγάλη καρδία και γαληνιαία συνείδησις. Ἡ μορφή του, ἦτο τὸ ἀπταιστον τῆς καρδίας του κάτοπτρον. Θά ἔλεγε τις ὅτι ἡ ἐνδόμυχος τοῦ στήθους του ἐμιμέλει και γλυκύτης πλημυρήσασα ἤνθησεν ἐπὶ τοῦ προσώπου χαρακτηῖρας καλλονῆς οὐράνιας. Ἐνευποῦτο δὲ τὸ πραῦ και εὐγενές και φιλόκαλον τοῦτο τῆς ψυχῆς ἐκδηλούμενον ἔτι εἰς αὐτό του τὸ ἡσύχιον βῆμα, εἰς τοὺς μεμετρημένους και εὐεπεῖς λόγους του, εἰς τὸν γενναῖον Ουμασμὸν ὃν ἀνεφάνει πρὸ παντός ἀληθοῦς και καλοῦ, εἰς τὰς σελίδας τῶν ἔργων του ὅπου ἐπανθεῖ ἡ ἀρχαϊκὴ ἐκείνη χάρις και δικύγεια και ὁμαλότης, σελίδας αἵτινες παρίστανται ἀληθῶς φωτόγραφοι τόνοι τῆς ἐνδομύχου αὐτοῦ μουσικῆς.

Οὕτως ἦτο οὗτος ἔτι ἐν περιφανῆς τεκμήριον και κύρωσις τοῦ σωκρατικοῦ ἐκείνου λογίου, ὅτι οἱ ἐσώτεροι διαλογισμοὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ μύχια αὐτοῦ αἰσθήματα, ἀνατέλλουσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς, ὡς χρυσιζονται αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων ἐνῶ ἀνακύπτει ὀπισθεν τῶν ἀφανῆς ὁ ἥλιος, ὡς τὸ γαλήνιον τοῦ ῥάκος νάμα θολοῦται ρυτιδούμενον ἀνδρὶς συσραφεῖς συγκινήσει τὴν ἰλὺν ἐν τῷ βάθει. Τοῦ δυναιδοῦς τὸ πρόσωπον, ἔτι και ἀπὸ τῆς μητρὸς τοὺς κόλπους, ὅταν τὸ κράνιον και τὰ στέρνα ὑφίστανται μετέπειτα γλυκαίας και ἠθικῆς κυματώσεις, προσκτᾶ ἀφρημένην τινὰ ἔκφρασιν εὐγενῆ και ἐπαγωγόν, ἐλατήριον λεπτόν συμπαιθεῖων και πίστεις: τότε τὸ πρόσωπον ἐκείνο δυνατὸν νὰ μένη ἔτι δυ-

σειδῆς ἀλλ' οὐχι ἀπεχθῆς και ἀποκροθόν. Ὅταν ὁμως ἡ καρδία κυμαίνεται ἀπαισίως, ὅταν αὐτὴν καταδάκνη ὁ φθόνος ἀκρίμητος, ὅταν τὸν νοῦν πλημμυροῦσι μέλανα αἰωνίως νέφη, φαρμακευμένοι στοχασμοὶ κατὰ παντός ὅ,τι ὅσιον και καλόν, τότε ἡ κανονικωτέρα ἀπὸ παιδὸς μορφή διαστρέφεται, τότε ὁ ὀρθαλιμὸς προσκτᾶ ὑελώδεις τι και βδελυκτόν, τότε ὠχρία τις διηνεκῆς και βαθεῖα ἐπικάθηται, πένθιμος ἀναφώνησις ὅτι ἀπὸ τοῦ προσώπου τούτου ἀπέπτη τὸ χρῶμα τῆς ἀθωότητος, ἡ βασιλείος πορφύρα τῆς ἀρετῆς.

Ὁ βίος ὁμως ἅπας τοῦ Ἀριστείδου Κυπριανοῦ, τοῦ γνησίου Ἑλληνοσ και ἀληθοῦς τῆς νεότητος διδασκάλου, ἦτο ὡς ἦτο ἡ συμπαθῆς μορφή του, ὡς ἦτο τόμος τις τῆς περικαλλοῦς ἐκείνης του μεταφράσεως, ὡς ἦτο αὐτὸς ὁ θάνατός του γαλήνιος κ'εὐελπις. Οὐδεὶς θέλει ποτὲ λησμονήσῃ ὅτι πραῦ: ὡς τῆς μητρὸς ἡ θωπεῖα, αὐστηρὸς ὡς τοῦ πατρὸς ἡ στοργή, ἐκράτει αἰεῖποτε ἀνοικτὴν τὴν παλάμην διὰ τὸ ὀρφανὸν και τὴν πενίαν, ἀνοικτὰ τὰ ἐγκάρδια φύλλα διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεότητα, ἀνοικτὰ τὰ μελίχα χεῖλη διὰ τὴν σοφίαν μόνην και τὴν ἀλήθειαν.

III

Ἐξῆσεν οὕτως ὀκτῶ και τριάκοντα ἔτη, ἀριστεύων αἰεῖποτε εἰς τὰς μελέτας αὐτοῦ και τοὺς ἀγῶνας τῆς νίκης, μόχθοις ἀτρύτοις μακρὰν πορευόμενος ὁδὸν ἐν ἐκεῖ ἐμφορηθῆ πλείονα σοφίας νάματα, ἀστενακτεῖ ὑπομένων εἶτα τὰς ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν μεταθέσεις αὐτοῦ και μεταστροφὰς ἀναβάνων πάντοτε ἐν θέμιδι και ἐλευθερίᾳ τὰς βαθμίδας τῆς πικρᾶς ἐν Ἑλλάδι προόδου, χωρὶς νὰ φιλήσῃ ποτὲ τοὺς πόδας τινὸς ὡς δούλος, χωρὶς νὰ φθονήσῃ ποτὲ τὴν τύχην συναδέλφου τινὸς ὡς νάννος. Ἐξῆσεν οὕτως ὀκτῶ και τριάκοντα ἔτη, με ἐν ὄνειρον, τὴν ἀλήθειαν μ' ἕνα σκοπὸν, τὴν μόρφωσιν τῆς νεότητος: με ἕνα πόθον, τῆς Ἑλλάδος τὸ μεγαλεῖον.

Τοιοῦτος δὲ βεβαίως ὤφειλε νὰ διαπλασθῆ ὁ ἀληθῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων λάτρης, ὁ τὰς νύκτας και ἡμέρας ἀπάσας διαβίων μετὰ τοῦ Πλάτωνος και

Πλουτάρχου, ὁ μελετῶν τὰ μέλη τοῦ Σοφοκλέους και Αἰσχύλου ὑπ' αὐτὰ ταῦτα μάλιστα τῶν πάλαι Ἀθηνῶν τὰ ἐδάφη, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Ὀλυμπείου και πρὸς τοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου. Τοιοῦτον ἀναθάλπει κρίνον ὑπὸ τὸν προγονικὸν ἐκεῖνον ἥλιον τῶν γραμμάτων, οὐχι δὲ ποτε αἱ ἐχιδναὶ ἐκεῖναι αἱ σκοτεινότεραι τῆς ἐνέδρας και τοῦ ἐρίβους, ὅχι ὁ ἀληθῆς μύστης τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὁ εἰλικρινῆς λάτρης τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, γίνεταί ἀδάμας διὰ μυρίων γωνιῶν ἀπαστράπτων τὴν ἀρετὴν και τὴν ἀλήθειαν, ὁ δάμας λυόμενος ὡς κηρὸς πρὸ τοῦ ἐλέους και τῆς χάριτος, συμπαγῆς και ἀτέραμνος πρὸ τῆς βίας και τῆς δουλοσύνης. Μὴ δὲ ποτε μηδαμῶς πιστεύσῃ τις ὅτι ἀληθῆς και οὐράνιος ἔρος τοῦ ἡθικοῦ τῶν προγόνων κάλλους ἐκτρέφει τοὺς ἀνοσίους ἐκεῖνους και ὑπὸ φθόνου φρενητίζοντας ὑβριστὰς, ὡς ἐπιστήμως χθῆς ἔτι ἀνωμολόγει ὁ πρύτανις τῶν, ὑβριστὰς ἀφ' ὧν ἀποστρέφει φρίττων και ἐννεὸς τὸ πρόσωπον ὁ δυνηθεῖς ποτὲ ν' ἀναγνώσῃ τ' ἀπαράμιλλα ἔργα τῶν...

Ὅχι τὰ εὐαγγῆ ταῦτα ᾤδε ῥήματα πρὸ τῆς σκιᾶς τοῦ Ἀριστείδου Κυπριανοῦ οὐδαμῶς ἀναφωνεῖ ἄνθρωπος φέρων εἰς τὰς χεῖρας τὸ χρυσίον τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποθνήσκοντος βαθυπλούτου και μόνον, εἰς δὲ τὰ χεῖλη τὸ ἐπίπλαστον μέλι τῆς κολακείας και τῆς ὠνούμενης συνειδήσεως, ἀλλ' ὡς ἐμὲ θά ὠμίλει πᾶς τις ἀγνότατα και θερμότατα, διότι ὁ Ἀριστείδης Κυπριανὸς οὐδέποτε ἠκούσθη ὅτι συνῆγέ που οἴκοι τοῦς νέους και δῆθεν προπαιδεύων ἐπώλει τοὺς προσδιδασμοὺς, οὐδὲ κατεδικάσθη ποτὲ ὡς τῶν πατρῶν κειμηλίων ἀπεμπολητῆς ἐλεεινός, οὐδ' ἐβίωσεν ἐν εἰρκταῖς ἀπαίσιος ὑπόδικος, οὐδὲ ποτὲ λιβέλλουσι μιαροῦς ἐπὶ τινα ἐχάλκευσεν, αὐτὸς διδάσκαλος και τῆς νεότητος ἡγέτης, ἀλλ' ἦν καθ' ὅλα ἀνὴρ, γνήσιος Ἕλληνας, ἡ καρδία τοῦ ὁποῖου αἰμοσταγῆς τετράπλευρος κῶνος ἔφερεν ἐγγεγραμμένα τὰ τέσσαρα ταῦτα ἀριστα ἔπη: Ἑλλάς, ἀλήθεια, φιλία, τιμῆ. — Ὅτι δὲ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, ἐνθεος τῆς νεότητος καθηγεμῶν, ἐνσταλάζων εἰς τὸ στήθος αὐτῆς ἡμερα και ἑλληνικὰ αἰσθήματα, ἐμπνέωνις τὸν νοῦν αὐτῆς τὸ ἐλεύθερον και ὑπερήφανον φρόνημα, καταδείκνυται ἀπὸ

τῆς εὐγνωμοσύνης ἣν ἐγείρει ἐκθυμον ἔτι και θανάτων εἰς τοὺς προσφιλεῖς μαθητὰς του, ἀπὸ τῆς πενήμιου ταύτης και περιφανοῦς τελετῆς, καθ' ἣν μεμνημένοι τῆς τοῦ ἀνδρὸς και διδασκάλου ἀρετῆς και σοφίας οἱ μαθηταὶ του εὐγνωμοῖες συνῆλθον νὰ βάνωσι μ' ἐν ἔτι δάκρυ βαρὺ τὴν μνήμην του, με μίαν ἔτι εὐχὴν βαθεῖαν τὸ ὄνομά του.

IV

Διότι ὁμως ἦτο τοιοῦτος ὁ Ἀριστείδης Κυπριανός, διότι ἦτο τοσοῦτον ὑπέρτερος τοσοῦτων ἄλλων συναδέλφων του και συγγρόνων, ἦτο πολὺς διὰ τὴν μικρὰν σήμερον Ἑλλάδα. Ἐφείλε νὰ ἀποθάνῃ. Ἡ μεγλυθυθεῖσα ἐν τῇ σοφίᾳ ψυχὴ του, ἠσθάνετο πλέον σμικρὸν τὸ ἐνυλον σκῆνωμά της, ἐρράγη δ' ἐπὶ τέλους ὑπωθούμενον τὸ περιβάλλον στήθος, και ἐκείνη ἐλευθέρη τότε κ' εὐπτερος ἀπέπτη εἰς τὸν εὐρὺν οὐρανόν. Ἡ γαλήνη ἄλλως ἦν ἠσθάνετο, ὠνειροπόλει και ἠύχετο, ἡ γαλήνη ἦν ἐμελέτα καλλίστην εἰς τὰ πάτρια ἔργα, ἦν αὐτῷ ἀνέρικος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σήμερον, μετόκησε δ' ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τοῦ ταρχώδους και σκοτεινοῦ τούτου δωματίου τῆς ζωῆς εἰς τὸ ἡμερον και ἀνέσπερον φῶς τῆς ἀστρώδους τῶν αἰθέρων αἰθούσης. Ὅταν τις ἐραστῆ τοῦ Πλάτωνος, λησμονεῖ και παραιτεῖ τὸν κόσμον ὡς ὁ Κάτων ὅταν τις ἀγαπήτῃ ἀληθῶς τὴν πατρίδα, φέρεται πρὸς τὸν τάρον ὡς νὰ ἦναι αὐτῆς οὗτος ὁ μητρῶος μαστὸς και ἀγκάλη.

Ἀποθνήσκων ὁμως ἦτο και τότε περιφανῆς παρηγόρημα τοῖς φίλοις και ἀνθρώποις, ἡ τελευταία πνοή του ἦτο ἡ ἀρίστη κ' ἐνθεωτάτη διδασκαλία του και παράδοσις: ἐκπνέων παρήγγελλεν εἰς ἕνα τῶν συναδέλφων του ν' ἀναφωνηθῆ ἐν ὀνόματί του ὅσον λαμπρότερον τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία. Τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία! Ἐν δὲ τῇ εὐχῇ του και κληρονομίᾳ ταύτῃ, πόση ἐνεκλείετο πίστις, πόση ἐλπίς ποία ὑπεφαίνετο ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν ἔζη, ἐργασία πολῦτιμος, πόσον ἀπὸ τῆς εὐχῆς του ταύτης ἤθελεν ἐν τῷ μέλλοντι ἀπορρέουσα φῶς, φῶς σοφίας και ἑλληνισμοῦ. Ὡς ὁ προπάτωρ ἐκεῖνος ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἐν τῇ ἀτερπεῖ του κλίνῃ ἡ

Κυπριανός διελέχθη πανύστατον περί τῆς ψυχῆς ἀθανάτου, καὶ ἐκλείσει τὰ βλέφαρα μὲ τὴν πίστιν τοῦ παιδῶνος εἰς τὸ στήθος, μὲ τὸ μειδίωμα τῆς στοργῆς εἰς τὸ στόμα.

Ἐνταῦθα δὲ ὅπου ὁ νεκρώσιμος οὗτος λόγος ἡμῶν λήγει, ἐνταῦθα ἴσως νὰ ἤρ- χετο ἔδει. Εἰς ποίους χρόνους ἀναρπάζε- ται ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν ὁ Ἀριστείδης Κυπριανός, εἰς ποῖον χειμῶνα τοῦ ἔθνους δύνει ὁ φωσφόρος οὗτος τῆς παιδείας ἀ- στήρ, μαρμίνεται τὸ εὐῶδες τοῦτο ἀνθε- μον τῶν γραμμάτων! Ὅτε μάλιστα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τιμιώτερον τῆ πατρίδι καὶ σω- στικώτερον ἐπιποθεῖται τῶν ἠθῶν ἢ χρη- σιότης, τοῦ φρονήματος τὸ μεγαλεῖον, τῆς συνειδήσεως ἢ κραταίωσης. Ἀλλὰ τίς οἶδεν ἂν μὴ ἡ ἐφορεύουσα τὰ ἅπαντα Πρό- νοια προεῖδε τὴν μέλλουσαν μοῖραν τοῦ πολυτίμου καὶ περιλημένου ἀνδρός, πρὶν δὲ δεχθῆ αὐτὸν πρόσφυγα καὶ ἀπόβλη- τον ἢ ξένη, ἐκράτησε πλησίον ἡμῶν ἐ- λεήμων καὶ ζηλότυπος ὁ τάφος; Εὐδαί- μων, Κυπριανέ, σὺ, ὅτι τοῦλάχιστον τὰ ὅσα σου καλύπτει τῆς πατρίδος τὸ χῶμα!...

V

Χαῖρε ἤδη, γλυκύτατε διδάσκαλε τῆς νεότητος, Ἀριστείδη Κυπριανέ. Χαῖρε! Ἄν ζῶν ἐν ἐνὶ κατώκεις οἴκῳ κ' ἐκείνῳ πενιχοῦ καὶ ἐρήμῳ, ἤδη θανὼν εἰς τὰς καρδίας ἐνοικεῖς ἀπάντων, τῶν καλλίστων ὑπηρετούντων αἰσθημάτων. Ὁ αἰώνιος Θεὸς θέλει ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν σου ἀθά- νατον ἐν γαλήνῃ καὶ ἰλαρότητι εἰς τοὺς οὐρανοῦς ὡς γαλήνια καὶ εὐσεβῆς θέλει ζῆσθαι εἰς τὴν μνήμην ἀπάντων ἢ πολῦτι- μος καὶ γλυκεῖα ἀνάμνησις σου. Καὶ εἴαν δὲν ἐκλαυσαν τὸν πικρὸν σου θάνατον πι- στῆς καὶ ἀρίστης συζύγου τὰ βλέφαρα, εἴαν εἰς κἄν υἱὸς σου δὲν θέλει φέρει ὑπε- ρηφάνως τὸ ὄνομά σου ἐν τῷ μετώπῳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ἀβριον εἰς τὸ πρῶ- τον φύλλον τῆς τιμαλοῦς περὶ Ἰσοκρά- τους ἀπορρήτων συγγραφῆς σου, θέλει διαλάμπῃ τοῦτο ἀφθιτον, εἰ δ' ὡς κάλ- λιστος οἰωνός καὶ τηλαυγὲς πρόσωπον τοῦ ἔλου ἔργου· μετὰ τινα δὲ χρόνον, δταν οἱ παρὰ σοῦ παιδαγωγηθέντες κ' ἐκπαιδευθέντες νέοι ἀναλάβωσι τὰς ἀρ- χὰς καὶ τὴν λαμπρὰν τῆς Ἑλλάδος διοί-

κῆσιν, τότε μνήμονες τοῦ σεπτοῦ διδα- σκάλου των θέλουσι λάβῃ πεντελησίου μαρμάρου πλάκα, ἀλώβητον καὶ λευκὴν ὡς ἡ ψυχὴ σου, ἀνω δὲ τοῦ εὐτελοῦς ἤδη τάφου σου στήσαντες θέλουσι χαραῖξῃ ἐπ' αὐτῆς γονυκλινεῖς κ' εὐγνώμονες ἐς αἶε! « Ἀριστείδης Κυπριανός. »

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸν λόγον τοῦτον προσκλήθει εἴγραφεν ὁ Κ. Σ. Ν. Βασιλειάδης, ἀλλὰ δὲν ἀπήγ- γειλεν, ἐλλείποντος χρόνου.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τὰ Παραδείσια πτηνά.

Τοῦ πτηνοῦ τούτου πολλὰ εἶδη ὑπάρ- χουσιν ἔχοντα τὸ ῥάμφος εὐθύ, συμπεπιε- σμένον, ἰσχυρὸν καὶ τοὺς ῥώθωνας κεκα- λυμμένους διὰ πτερῶν.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα εἰσὶν ἀξιοσημεῖωτα διὰ τὸ μακρὸν καὶ ἀκακόνιστον τῆς το- ποθεσίας τοῦ πτερώματος αὐτῶν, δι' ὃ παρουσιάζουσι χρωματισμὸν ἐξαίσιον.

Τὸ παραδείσιον πτηνὸν ἔχει περιωρισμέ- νην κατοικίαν, ὡς εὐρισκόμενον μόνον ἐν Νέα Γουινέα καὶ τῇ βορείῳ Αὐστραλίᾳ. Ζῆ δ' εἰς πυκνὰ δάση· τρέφεται μὲ καρ- πούς καὶ ἔντομα, καὶ ὑπεραγαπᾷ τὰ μο- σχοκάρυα.

Οὐδὲ ὅλως εἰσὶν ἡμῖν γνωστὰ ὅλα τὰ ἦθη τοῦ καλλιπτέρου τούτου πτηνοῦ· γνωρίζομεν μόνον ὅτι εἶδη τινὰ τούτου ἀρέσκονται πολὺ εἰς τὸν μονήρη βίον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμῶς συζῶσι κατὰ μυ- ριάδας καὶ ταξειδεύουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐτησίων.

Ἡ πτήσις αὐτῶν, ἐλαφρὰ καὶ ταχεῖα, συγκρίνεται πρὸς τὴν τῶν χελιδόνων, δι' ὃ πολλὰκις ὀνομάζουσιν αὐτὰ χελι- δόνας τῆς Τερνάτης νήσου τῆς Ὠκεανίας. Τὴν εὐκολίαν τῆς πτήσεώς των ὀφείλουσι κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ μακρὰ καὶ πλα- γίως κείμενα πτερά των· δταν ὁμῶς προ- σβάλλει αὐτὰ ἐκ τῶν ὀπισθεν σφοδρὸς ἀνε- μος, παραλύει τὰς δυνάμεις αὐτῶν, περι- πλεκομένων τῶν πτερῶν των εἰς τοιοῦ- τον βαθμὸν, ὥστε ἡ πτήσις των κατανατᾷ ἀδύνατος. Τότε δὲ πίπτοντα ἐπὶ τοῦ ἰδάφους γίνονται· λεία τῶν ἰθαγενῶν,

Παραδείσια πτηνά.

προσκαλοῦντα αὐτοὺς ἐν τῇ πτώσει των, διὰ τῶν φωνῶν των.

Ἀφ' οὗ χρόνου ἐγένοντο ἐν Εὐρώπῃ γνωστὰ, ὑπῆρχαν αἰτίαι μύθων περὶ ἀπο- ζοτάτων. Ἐβραίοι κατ' ἀρχὰς ὅτι ἐστε- ροῦντο πυθῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν κλάδων τῶν δένδρων, διὰ τῶν λεπτῶν αὐτῶν πτερῶν. Κατόπιν ἐπι- στεύετο ἀδυστάκτως ὅτι ἐκοιμῶντο καὶ ἐτικτον πετώντα — ὅτι τὸ ὄφλυ κατέ- θετε τὰ ὠτὰ αὐτοῦ ἐν κοιλότητι ὑπαρ- χούσῃ ἐπὶ τῶν ὠμων τοῦ ἄρρενος — καὶ ὅτι διήρχοντο τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων ἐν αὐτῷ τῷ παραδείσῳ.

Οἱ ἰθαγενεῖς ἠσπέρουσι τὸ Παραδείσιον πτηνὸν μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ προσοχῆς διὰ τὸ πολῦτιμον αὐτοῦ πτε- ρωμα, τὸ ὁποῖον μεταφέροντες εἰς Εὐ- ρώπην, προσφέρουσιν ἀντὶ πολλοῦ εἰς κόσμον τῶν πέλων τῶν κυριῶν μας — καὶ τῶν κυριῶν κατὰ τὸν τελευταῖον σφαιρὸν τῶν Παρισίων. Οἱ Ἰνδοὶ, οἱ Μιχαλοὶ καὶ οἱ Σῖνοι ἐκτιμῶσιν ἐπίσης τὰ πτερά αὐ- τῶν δι' ὧν στολιζοῦσιν οὐχὶ μόνον τὰς κόμας των ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ξίφη των.

ΣΑΜΟΥΗΛ.

ΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ ἐγὼ μου.

Ὁ ἀστυρίστω καὶ ἐγὼ... ἀλλ' ἔμμε μὴ φοβῆσθε, ὅσοι σαύετε αἰετὸν ἢ κορυδαλλοὺς εἶσθε. Ὁ ἐννοεῖται παύριος ἀπορρολήπτος πρέπει Νὰ φῆγῃ ὅ,τι ἀπρεπὲς, εἰτι γὰρ αὐτὸς ἔπει. Μὲ τὸ ἐγὼ μου δὲ ἐγὼ ἔχει τὸν ἴσον πρὸς τὸν Κεῖ τὰ πολλὰ του σφαλμάτα ἴσων καὶ μελετήσεως, Καὶ ἄλλων ἐγνωστικῶν ἐνόμισα ν' ἀφήσω. Τὰ βέβαιον, πρὶν ἢ αὐτὸ δεινὸς ἐξουμνήσω. Λοιπὸν, ἐγὼ μου, κατ' ἐμοῦ μὴ ἐργασθῆς δι' ὅσα θὰ ἐκτελέσῃ κατὰ σοῦ ἢ αὐστηρὰ μου γλώσσα. Κατὰ κτήσῃκον ἂν ἐγὼ σ' ἐπιτιμῶ μὲ ὀχρὸς. Ἐγὼ δὲν πταίω... πταίεις σὺ ἐγὼ... καὶ μὴ πρὸς [βάρος]

Ὁ τὸ ἐγὼ μου θαυματοῦν εἶναι τῶντι τέρως. Καὶ ἄξιον οὐχὶ τῆς γῆς ἀλλ' ἀνωτέρως σφαιρῆς. Ἄν εἶναι κατ' αὐτὸ ἢ γῆ ἢ βέλους τις ὅλη ἢ πᾶς τις νὰ περιφρονῇ, καὶ νὰ μὴ ὑφείλει. Ἀπὸ τὸ βέβαιον ὡς ψυχῆς εἰς τοὺς αἰθέρας φέρει. Καὶ αὐτὴν φαντασίαν του διαπερῶν τὴ νύκτι, καὶ προχωρῶν ταχύτερον καὶ τῶν ἀερόστατων, ἀέρηται τὰ τέχημα τῶν ἀνω στρατευμάτων. Τὰ κερύκετα καὶ Σαρακίμα ἐγέρων ἐφίνει. Ἡ ἐνώπιον του Σαβῶν τὴν καρπὴν του κλίνει. Ἐγὼ μου, μὴ ἐρυθρῆς ἐν λαλῶ μὲ ὀχρὸς. Ἐγὼ δὲν πταίω... πταίεις σὺ ἐγὼ καὶ μὴ πρὸς [βάρος]

Ὀ εἶναι ἐλον ποιήσεις καὶ πνεῦμα τὸ ἐγὼ μου
Μισομίλην, καὶ μὲ λειξικὸν περιπατῶ ἐπ' ὧμου
Καὶ μὲ τῆς μὲν τὴν συνδρομὴν καὶ μὲ τοῦ δὲ τὴν
[ὕλην
Παράγει ποίησιν τεργνήν, σπουδαίαν καὶ ποικίλην.
Δὲν πάσχει ὅ, τι πάσχοσι συνάδελφοί τοῦ ἄλλοι
Οἷστρου δὲν ἔχει πώποτε ἀνάγκη ἵνα ψάλλη,
Καὶ οὐδ' ἐν τῶν ἔργων τοῦ εἰς ἔμπνευσιν ἀφείλει.
Ἀρκοῦντα διὰ ποιήσιν τῷ φαίνονται ἡ σμίλη
Τὸ Λεξικὸν κ' ἡ ὄρεξις νὰ γράψῃ τις ποιήσεις
Πλειόνων χρεῖαν ἔχουσι χυδαῖαι μόνον φύσεις.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς, κλπ.

Ναὶ τὸ ἐγὼ μου ἀληθῶς ὅπως τινὲς δὲν ψάλλει.
Πρωτοτυπίαν γράφοντες ἐπιζητοῦσιν ἄλλοι
Φρονούντες ὡς πνευματικὴν περιουσίαν ζένην
Καὶ μόνον πρὸς ἀνάγκωσιν κοινὴν προωρισμένην,
Ὅ, τι παρ' ἄλλων καθ' ἑμᾶς ἢ πρὸς ἑμῶν ἐγράφη
Ὡ τὸ ἐγὼ μου σκέπτεται ἄλλως δόκιμος γράφει
Καὶ τοῦναντίον ὑψηλὴν καλεῖ ἀνοήσιαν
Ὅ, τι οἱ ἄλλοι ἔγραψαν πρὸς χρῆσιν δημοσίαν,
Ν' ἀφίηται τις καὶ νὰ ζητῇ πηγάς ἐν τῇ Ζαχάρῃ
Ἡ ὑλικὸν ποιήσεως ἐν τῇ κενῇ τοῦ κέρα.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ἵπάρχουσι μωροὶ τινες νομιζόντες ποιήσεις
Τῆς φαντασίας καὶ τοῦ νοῦ τὰς αἰθερίες πτήσεις,
Καὶ τ' ἄλλη, τὰ αἰσθήματα, τὰ πάθη, τὰς ψυ-
[σθείσεις
Ἐλπίδας τῆς καρδίας μας ἐμμέτρως ἐκφραθεῖσας.
Ὡ τὸ ἐγὼ μου μὴ αὐτὴν γελά τὴν θεωρίαν
Μὴ ἰννοοῦν εἰς ποιήσιν τῶν ἰδεῶν τὴν χρεῖαν,
Καὶ θεωροῦν ἀνήτην τὴν τήρησιν κανόνος
Ὅστις σὲ θέλει ποιητὴν μόνον δόκιμος πόνος
Ἡ ἔρως τὴν καρδίαν σου ἢ ἄλλο τι ταρασσει,
Ἐνῷ εὐκόλως δύνασαι ἐν περιπτώσει πάση
Νὰ χύνης δάκρυα χαρᾶς, νὰ πνέης αὔραν στόνων,
Τῶν καταλλήλων λέξεων ἔχων ἀνάγκη μόνον
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Αὐτὸ νομίζει ποιήσιν τὸ ἄθροισμα εὐήχων
Καὶ ἐξ εὐήχων λέξεων συνισταμένων στίχων
Ἄλλ' ἂν καμμία ἐξ αὐτῶν ἰδία δὲν προκύπτει,
Ἐάν κατὰ τῆς λογικῆς ὡς κεραυνὸς ἐνοικήσῃται,
Ἀπὸ τὴν δύσιν ἀκριβῶς ἐν αἰφνης ἀνατιλλῇ
Ὅ ἠλίος τοῦ ῥοδιῶς, καθόλου δὲν τῷ μέλλει.
Οὔτω δὲ γράφον, θαυμαστά ἐνῷ συνθέτει ἔπη
Εἰς πάντα τῆς ποιήσεως τὰ εἶδη διαπρίπτει
Ὀν φρικαλὸς τραγικὸς καὶ κωμικὸς σπουδαῖος
Καὶ τῶν ἐπικολυρικῶν τὸ χάρμα καὶ τὸ κλέος
Ἐν τούτοις μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Μισοὶ τὸ τέλαν μου ἐγὼ τὸν κόσμον τῶν πραγ-
[μάτων
Καὶ ζῆ εἰς πόντον ἰδεῶν καὶ κόσμους αἰσθημάτων.
Εἰς χῶρας ἐντρογανεῖς εἰς τῶν ὑψῶν τὰ ὑψη
Τὸ κῆπος τὸ Πλατωνικὸν ζητοῦν ν' ἀνακαλύψῃ.
Ζητεῖ τὸ πλὴν ἀμυδρῶς ἐνῷ τὴν αἴγλην διακρίνει
Ἐν τῇ, ὡς λέγει ὁ Οὐγγὼ, ἐκάστου ἡ ἐκείνη
Οἰκεῖ μετὰ τῶν Χερουβαὶμ πλησίον τοῦ ἀπείρου...
Ζῶσα μὲ μόνην τὴν πνοὴν ἀγγελικοῦ Ζεφύρου
Τὸ μεταφέρει εἰς τὴν γῆν αἰφνης φωνὴ βαρεῖα
Φεῦ! ἀντ' ἐκείνη φανταστὴ ἐμπρὸς τοῦ ἡ Σοφία!
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ἄλλ' ἂν ποθῆς τὰ ὄνειρα, ἄλλ' ἂν μισῆς τὴν ὕλην,
Ἐγὼ μου δὲν θά ἀρηνηθῆς τὴν χοϊκὴν σου φίλην.
Ὡ ναί! ἠγάπησε ποτὲ καὶ τὸ ἐγὼ μου μίαν,
Διότι ἔχει καὶ αὐτὸ αἰσθητὸν καρδίαν.
Ἄν ἦσαν ἕμωσ ἀνθρώποι ἐκαί ν ο καὶ ἐκείνη
Βιβαίως ἢ ἀγάπη των δὲν ἦτο ἀνθρωπίνη.
Φεῦ! ἂν καὶ τὴν ἐλάτρευεν, οἱ στόνοι τοῦ, οἱ γόοι
Εἰς τὸ κενὸν ἔχάνοντο... ἐκεῖ ν η τὸ ἡγνῶσι.
Ἐντούτοις ἐξογκούμενος ὁ ἔρως τοῦ προῶρος
Κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα τοῦ ὡς τίγρις αἰμοεβόρος.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ναὶ, τοῦ ἐγὼ μου ἡ ψυχὴ δεινῶς ἐπυρπολεῖτο.
Πλὴν τῆς ψυχῆς τοῦ προῖδν ὁ ἔρως τοῦ δὲν ἦτο.
Ἐκ σμῆνους μυθιστοριῶν, ἔς εἰς ἐν ἀναγνώσει.
Ἐβλάστησεν ὁ ἔρως τοῦ κ' ἡ ῥώμη τοῦ ἡ τῶση.
Ναὶ τὸ ἐγὼ μου ἐρωτᾶ ἡσθάνετο καὶ σάλον,
Πλὴν μὲ τὰ αἰσθητῆρα καὶ τὴν καρδίαν ἄλλων!
Φεῦ! ἦτο ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ μυθιστορίας ἡρως
Καὶ αὐτὸ ἐπίστευσε σφοδρῶς καὶ διαπύρωσ
Ἐρωμένον τῆς Ἐρατοῦς, ἦν ἐν ἡλίου δύσει.
Ἐἴχε—τις οἶδε ποῦ καὶ πῶς καὶ πότε—συναντήσει.
Ἐντούτοις μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Οὔτω ἀνόητον ἐγὼ, φαντασιῶδες πάθος
Ἐνέμετο τῆς ἀτυχῆς καρδίας σου τὸ βάθος,
Καὶ προσκάλει ῥηματισμοὺς καὶ συναυλίας στόνων,
Νὰ σὲ ἀφήσῃ ἀπειλοῦν ὄσοτᾶ καὶ δέρμα μόνον.
Πρὸς στάμνον τὸν ὡκεανὸν ἐγκλείουσιν ὁμοῖα
ἦτο ἡ τῶση ἔρωτα ἐγκλείουσα καρδία.
Πλὴν καρτερίαν δείξατο καὶ ῥώμην ἀσυνήθη
Ἐντίσχε μέχρις οὐ οἰκτρῶς τὸ ὄναρ διελύθη.
Οὔτω τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς ἔχεις διέλθει οἶμοι!
Ἐάν ταλαίπωρον ἐγὼ, δὲν μ' ἀπατᾶ ἡ μνήμη!
Ἐντούτοις μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ἄλλὰ δὲ πρὸς τὴν ποιήσιν καὶ πρὸς ἐκεῖ ν η ἔρως
Οὐδέποτε σὲ ἐπεισαν ν' ἀφήσῃς κατὰ μέρος
Ἐγὼ μου, τὰ συμφέροντα τῆς δυσυχῆς πατρίδος,
Κ' ἐν μέσφ τῆς πολιτικῆς ἐκείνης καταγιγῶς,
Ἡτις συνέτριβε φανός, τοῦ θρόνου συντριβέντος
Φέρον τὰς πατριωτικὰς ταινίας χαριέντως
Καὶ τὸ ἐγὼ μου ἐτρέψε τὸ ζῆλος νὰ φορέσῃ,
Ποθοῦν ἐκ πατριωτισμοῦ τὴν δέψαν νὰ κορέσῃ
Τῆς ἑλληνοπρεπούς αὐτοῦ λεπτοφυοῦς ἐσφύς
Ἦν ἀναιδῶς ἐγύμνωσεν εἰς τύραννος ἀχρεῖος!
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ὡ ποῦ ἐκεῖνος ὁ καιρὸς ὁ ἔνδοξος ἐγὼ μου!
Μὴ ἱθνοφύλακος στολὴν καὶ τόπλον σου ἐπ' ὧμου
Σὺ τῆς Πατρίδος Σου φρουρὸς καὶ τῆς ἐλευθερίας
Διέτρεχε τὰς ἀγυῖας μιστὸν ἀλακῆς θουρίας!
Ὡ τότε πόσον ἡ πατρίς ἐνδύξως ἐφρουρεῖτο
Μὴ μόνον τῶν πατριωτῶν τὰ γι ο ὕχα καὶ τὰ ζήτω
Πῶς ἐφευγον τὰ λείψανα τοῦ φαύλου παρελθόντος
Μὴ ὑποφέροντα τὸ φῶς τοῦ φαεινοῦ παρόντος.
Καὶ πῶς Σὺ τότε εἰς τὰ κλοῦβ πρὸς ἀλγοετόσον ὧτων
Τὸ ἔθνος ἐπροστάτησε διὰ κραυγῶν εὐγλώττων.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ὡ τότε διακρίνεσο ἐν μέσφ κόσμου τόσοῦ
Διότι ἦτο ὑψηλὸς ὁ πατριωτισμὸς σου.
Ἐπόθεισε φεῦ! καὶ ἤλαπιεξες ἐγὼ μου ἡ Πατρίς σου
Νὰ καταντήσῃ ἐν βραχεῖ εἰκῶν τοῦ Παραδείσου.
Ὁμῶς παρήλθεν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος τῶν ὄνειρων
Καὶ διεδέξατο αὐτὸν πραγματικότης εἴρων!

ΑΜΩΡΗΣ

Μυθιστορία

ΑΛΕΞ. ΔΟΥΜΑ

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον Β')

Ἄλλ' ἂν καὶ μετὰ θλίψεως μία πρὸς μίαν εἶδες
Νὰ διαφεύδωνται εἰκτρῶς αἱ τόσαι σου ἐλπιδες,
Καὶ μέχρι χθὲς ταλαίπωρον εἰς τὰ κλεινὰ Χρυσεῖα
Ἐν μέσφ οὐ πατριωτῶν κατεῖχες τὰ πρωτεῖα.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Μέχρι τῆς χθὲς ἐνῆμιζες βλαβελὰ καὶ μαῦρα·
Φεῦ! οὐδαμῶθεν ἐπνεεν ἐλευθερίας αὔρα.
Τῆς πολιτείας ἐπλεε κατὰ πετῶν τὸ σκάρως
Καὶ λάθρα ὑπεσκάπτετο ὁ τῆς πατρίδος τάρος.
Τὸ Σύνταγμα μετὰ μικρὸν προέβλετο τὰ κῶλα
Καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ δίκαζι τῶν Πανελληνίων βλα.
Τοιαῦτα ὡς πολίτης σὺ καὶ δημοσιολόγος
Ἐγὼ μου διεκθύρτες προφορικῶς κ' ἐγγράφως
Καὶ προσεκάλεες τὸν λαὸν νὰ δείξῃ ἐπικρίτως
Ὅπως πρὸς τὸ Σύνταγμα τὴν καταφλέγει ἔρως.
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ὡς φαύλους τοὺς πολιτικοὺς, ἐγὼ μου, κατεφρόνει.
Κι' ἀξιῶς πάντας μέχρι χθὲς ἐκθύρτες ἀγγόνης.
Ἐγγράφως καὶ προφορικῶς εἰς ἀγυῖας καὶ δρόμους
Προδότης τοὺς ὠνόμαζες καὶ κλέπτες καὶ ἀνόμους.
Παρειφρόνεις μέχρι χθὲς ἐγὼ μου τὸ ἐγὼ σου,
Ἄλλ' ὑπὸ τῆς κοινῆς καὶ σὺ κατενικήθης νόσου
Καὶ ἐπὶ τέλους δυστυχὲς πεσιθὲν ὑπὸ τῆς πείνης
Πῶς ὅα χαθῆς, ὑπάλληλος ἐὰν καὶ σὺ δὲν γεινῆς
Καὶ εἰς πατρίαν ἐργασθὲν μὲ πατριώτου ζέσιν.
Ἐπέτυχες ὡς ἀμοιβὴν ὑποτελῶν ὁρίσιν
Ἐγὼ μου μὴ ἐρυθρίῃς κλπ.

Ναὶ τὸ ἐγὼ μου οὐλομοῦν τὸν βίον τοῦ τὸν πρώτον,
Τὸν βίον τοῦ ἱδανισμοῦ, τὸν βίον τῶν Ἐρώτων,
Τὸν βίον ὃν διεύθυνεν ἡ ἔνθεος τοῦ καρδία
Εἰσηλθεν εἰς τοῦ ὕλισμοῦ τὰ γλαυκὰ πεδία.
Προσβλέπον εἰς τὸ παρελθὸν ἤδη μὲ βλέμμα εἶρον
Δὲν ζῆ μὲ στίφη ἰδεῶν καὶ πόνων καὶ ὄνειρων.
Βίον τεργνὸν ἐπιζητοῦν εὐδαίμονιαν θέλον
Δὲν στέργει ἀθλιὸν παρὸν, ἐλπίζον εἰς τὸ μέλλον.
Ποθεῖ διὰ τὸ σήμερον τὸ γάλα καὶ τὸ μέλι
Ἄν καὶ πολὺ τεργνότερον τὸ αὔριον τοῦ θελεί.
Φεῦ! ἦδη δι' αὐτὸ Πατρίς καὶ ποιήτης καὶ ἔρως
Εἶναι ἀρχαῖαι μόμιαι, καὶ λέξεις τοῦ ἄερος!
Ὅτ' ἐκὰς πλεόν ψέγων σε δικαίως πλὴν βαρβάρως,
Ἐδράχνασεν ἡ δίουσα μου... ἐγὼ μου μὴ πρὸς
[βάρους.

ZAMETA.

Σ. Σ. Ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω *Μαν μετριώ-*
φρον ψευδὸν ὄνομα ὁ εὐπαιδευτὸς φίλος
ἡμῶν Κύριος Ἰωάννης Γ. Μαυρομιχά-
λης θέλει κοσμεῖ ἐνλίτοι ὡς ὑπεσκέθη
τὰς στήλας τῆς "Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης"
διὰ τῶν εὐφῶν αὐτοῦ καὶ πρωτοτύ-
πων ἔργων εἶτε ἐμμέτρων εἶτε πεζῶν,
παρέχων τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις
τεργνὸν καὶ εὐχάριστον ἀνάγνωσμα.

— Καὶ τὶ ἄλλο ἐνδέγεται νὰ συμβῇ
παρὰ νὰ πραγματοποιηθῶσι τέλος πάν-
των τὰ σχέδια τῆς παιδικῆς μας ἡλι-
κίας; Ἀφότου ἐγίνατε εἴκοσι ἐτῶν καὶ
ἐγὼ δεκαπέντε, δὲν συνεθίσταμεν νὰ αἰ-
σθανόμεθα ὅτι προωρίσθημεν ὁ εἰς διὰ
τὸν ἄλλον; Γράψατε θαρράλῶς εἰς τὸν
πατέρα μου, Ἀμωρῆ, καὶ ὅτ' ἰδῆτε ὅτι
δὲν θά ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας
καὶ συγχρόνως εἰς τὴν ἰδικήν μου πα-
ράκλησιν.

— Ἐπεθύμουν νὰ εἶχα καὶ ἐγὼ τὴν
τοιαύτην πεποιθησίαν σας, Μιχαῆλην, ἀλ-
λὰ, μὲ τὴν ἀλήθειαν, πρὸ τίνος καιροῦ
ὁ πατήρ σας μετεβλήθη ἀνεξηγήτως ὡς
πρὸς ἐμέ. Ἀφοῦ ἐπὶ δεκαπέντε ἐτη με
μετεχειρίσθη ὡς υἱὸν τοῦ, δὲν κατήτη-
σεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ μὲ θεωρῇ ὡς
ξένον; Ἀφοῦ ἔζησα εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν
ὡς ἀδελφός σας, δὲν ἐζήσα εἰς τὸ νὰ
σας τρομάζω ὅταν εἰσέρχωμαι τώρα χω-
ρὶς ν' ἀναγγεληθῶ;

— Ἄ! ἡ κραυγὴ μου ἦτο κραυγὴ χα-
ρᾶς, Ἀμωρῆ ἡ παρουσία σας δὲν εἶναι
ποτὲ ἀπροσδόκητος δι' ἐμέ, τὴν περιμέ-
νω πάντοτε ἄλλοι εἶμαι τῶν ἀδύνατος,
τόσον νευρική ὥστε δλαί μου αἱ συναι-
σθήσεις ἐκδηλοῦνται δι' ὑπερβολικῶν κι-
νημάτων. Δὲν πρέπει νὰ προσέχετε εἰς
τοῦτο, φίλε μου, πρέπει νὰ μὲ μεταχει-
ρίσεσθε ὡς τὸ δυστυχῆς ἐκεῖνο αἰσθητικὸν
ἄνθος τὸ ὁποῖον παίζοντες ἐθασανίζαμεν
προχθὲς μὴ συλλογίζομενοι ὅτι ἔχει καὶ
αὐτὸ ἰδίαν ζωὴν ὡς ἔχομεν τὴν ἰδικὴν
μας, καὶ ὅτι τὸ ἐτυραννοῦμεν ἴσω; ὀδυ-
ννήματα. Ἐλοιπὸν, καὶ ἐγὼ εἶμαι ὡς
ἐκεῖνο, ἡ παρουσία σας μὲ κάμνει νὰ αἰ-
σθάνωμαι τὴν αὐτὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὀ-
ποῖαν ἄλλοτε, παιδίον οὔσα, ἡσθανόμην
ἐπάνω εἰς τὰ γόνατα τῆς μητρός μου. Ὁ
θεὸς, ὅταν με τὴν ὑστέρησε, σὰς προσέ-
φερον εἰς ἐμέ διὰ νὰ συνεχίσετε τὴν εὐερ-
γετικὴν τῆς προστασίας. Εἰς ἐκείνην ὀ-

φείλω τὴν πρώτην μου ζῶν, εἰς ὑμᾶς τὴν δευτέραν. Μὲ παρήγαγεν εἰς τὸ φῶς τοῦ κόσμου, σεῖς εἰς τὸ φῶς τῆς ψυχῆς. Ἄμωρῆ, διὰ τὴν ἀναγεννηθῶ ὅλη ὑμετέρα, ἀτενίζετέ με συχνά.

— ὦ! πάντοτε, πάντοτε! ἀνέκραζεν ὁ Ἄμωρῆς δρᾶτων τὴν χεῖρα τῆς νεανίδος καὶ προσκολλῶν ἐπ' αὐτῆς τὰ φλογερά του χεῖλη. ὦ Μαγδαληνή! σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἀγαπῶ!

Ἄλλ' εἰς τὴν πρόσψυσιν τοῦ φιλήματος τούτου ἡ δυστυχὴς κόρη ἠγέρθη φρικῶσα ὅλη καὶ πυρέσσοσα, θέτουσα δὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της.

— ὦ! ὄχι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὄχι! εἶπεν ἡ φωνὴ σας εἶναι παραπολὺ περιπαθὴς καὶ μὲ συνταράσσει ὅλην τὰ χεῖλη σας μὲ φλέγουν. Φείδεσθέ με, σὰς ἰκετεύω. Ἐνθυμηθῆτε τὸ δυστυχὲς αἰσθητικὸν ἄνθος ὑπῆγα χθὲς; νὰ τὸ ἰδῶ πάλιν, πλὴν εἶχεν ἀποθάνει.

— Καλὰ, Μαγδαληνή, καλὰ, ὅπως θέλετε. Καθίσατε, Μαγδαληνή, καὶ ἀφετέ με νὰ καθίσω ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προσκερλαίου εἰς τοὺς πόδας σας; καὶ ἀφοῦ ὁ ἔρωσ μου σὰς βλάπτει, ἔστω, θ' ἀρκεσθῶ νὰ συνομιλῶ ἀδελφικῶς μεθ' ὑμῶν, καρδία πρὸς καρδίαν. ὦ! εὐχριστῶ, Θεέ μου! Ἰδοὺ αἱ παρειαί σας ἀναλαμβάνουσι τὴν συνήθη γροιάν των δὲν ἔχουσι πλέον τὴν ἀλλόκοτον λάμψιν ἣτις ἔως πρὸ μικροῦ μὲ ἐξέπληττε, μήτε τὴν ζοφερὰν ὠχρότητα ἣτις τὰς ἐκάλυπταν ὅταν ἔρθασα. Εἴσθε καλλίτερα, εἴσθε καλὰ, Μαγδαληνή, ἀδελφή μου, φίλη μου!

Ἢ νεῖνις κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ σκίμποδος μᾶλλον παρὰ ἐκάθητε, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονός του καὶ κλίνουσα εἰς τὰ ἔμπρὸς τὸ πρόσωπόν της σκιαζόμενον ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ξανθῆς κόμης της, τῆς ὁποίας οἱ βόστρυχοι ἔπαιζον ἀκροθιγῶς ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ἄμωρῆ ὅπου τὰ ἄκρα ἔρθνον. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἡ πνοή της συνεταῦτιζέτο μὲ τὴν τοῦ ἔραστοῦ της.

— Ναι, εἶπε, ναι, Ἄμωρῆ, μὲ κάμνετε νὰ ἐρυθριῶ καὶ νὰ ὠχριῶ κατὰ τὴν θέλησίν σας! Εἴσθε δι' ἐμὲ ὅτι, ὁ ἥλιος εἶναι διὰ τὰ ἄνθη.

— ὦ! ποῖα ἄρρητος ἔδον ἡ νὰ σὰς ζωογονῶ τοιοῦτοτρόπως δι' ἐνός βλέμματος,

νὰ σὰς ἐμφυχθῶ διὰ μιᾶς λέξεως! Μαγδαληνή, σὰς ἀγαπῶ, σὰς ἀγαπῶ!

Ἐπεκράτησε μεταξύ τῶν δύο νέων στιγμιαία τις σιγή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ των ὀλόκληρος ἐφάνετο συγκεντρωθεῖσα εἰς τὸ βλέμμα των.

Αἰφνιδίως ἑλαφρὸς τις κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ Μαγδαληνή ἀνῶρθεσε τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ Ἄμωρῆς μετεστράφη.

Ὁ Κ. Δαβρινῆς, ὄρθιος ὀπισθέν των, τοὺς παρετήρει ἐν στάσει ὀργίλῃ.

— Ὁ πατήρ μου! ἀνέκραζεν ἡ Μαγδαληνή ῥιπτομένη ἐσπυσμένως εἰς τὰ ὀπίσω.

— Ὁ προσφιλὴς μου κηδεμῶν!... εἶπε τεταραγμένος ὁ Ἄμωρῆς ἐνῶ ἠγείρετο καὶ ἐχαιρέτιζεν.

Ὁ Κ. Δαβρινῆς χωρὶς ν' ἀποκριθῆ ἐξέβαλε βραδέως τὰ χειρόκτιά του, ἀπέθεσε τὸν πῖλόν του ἐπ' ἐνός καθίσματος, καὶ μένων εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐξακολουθῶν νὰ σιωπᾷ ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἣτις ἐφάνη ὡς μία ὥρα βασιάνου διὰ τοὺς δύο νέους.

— Σεῖς πάλιν, Ἄμωρῆ! εἶπε μὲ φωνὴν βραχεῖαν καὶ διακεκομμένην ἠξέυρετε ὅτι ὅθ' γίνετε ἐπιτηδειότατος διπλωμάτης ἂν πάντοτε σπουδάζετε οὕτω τὴν πολιτικὴν εἰς τὰ ἰδιαίτερα ὀμιλήματα τῶν Κυριῶν, καὶ πληροφορηθεὶς διὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν θεώμενος νεάνιδας κεντώσας. Δὲν ὅθ' μείνετε πολὺν καιρὸν ἀπλοῦς ἀκόλουθος καὶ ὅθ' προδιδασθῆτε ἀμέσως πρῶτος γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίῳ ἢ ἐν Περουπόλει πρεσβείας, ἂν τῶσον ἐπιτυχῶς ἐμδατεύετε εἰς τὰ μυστήρια τῶν Ταλλεῦ, ἄνδρων καὶ τῶν Ματτερνίχων συναναστρεφόμενος μετὰ μιᾶς μαθητριάς.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Ἄμωρῆς μὲ αἰσθημα υἱκῆς στοργῆς καὶ παρενοχληθείσης φιλοτιμίας, πιθανὸν κατὰ τὴν ιδέαν σας νὰ παραμελῶ ὀλίγον τὰς σπουδὰς τὰς ἀναγομένας εἰς τὸ στάδιον εἰς τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθητε νὰ μὲ προορίσετε, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς ποτὲ δὲν παρετήρησε τὴν τοιαύτην παραμέλησιν, καὶ χθὲς, ἀφοῦ ἀνέγνωσαν ἔγγραφόν τι τὸ ὁποῖον μὲ εἶχε παραγγεῖλει νὰ συντάξω...

— Ὁ ὑπουργὸς παρήγγειλε τὴν σύνταξιν ἐγγράφου τινὸς εἰς ὑμᾶς! καὶ περὶ

τίνος ἀντικειμένου; περὶ τῆς συστάσεως δευτέρας ἱπποτροφικῆς λέσχης, περὶ τῶν στοιχειωδῶν ἀρχῶν τῆς πυγμαχικῆς ἢ τῆς σπαθασκίας, περὶ τῶν κανόνων τῆς ἱπποτροφίας ἐν γένει καὶ τῆς ἱπποδρομικῆς ἰδίως; ὦ! τότε δὲν ἀπορῶ πλέον διὰ τὴν εὐφρέσειάν του.

— Ἀλλὰ, ἀγαπητέ μου κηδεμῶν, ἐπανελάβεν ὁ Ἄμωρῆς μετ' ἑλαφροῦ μειδιάματος, νὰ τοιμῆσω νὰ σὰς ὑπομνήσω ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ τῆς πολυτελείας προτερήματα τὰ ὁποῖα μέμφεσθε ὅτι καλλιεργῶ, τὰ ὀφείλω εἰς τὴν σχεδὸν πατρικὴν σας μέριμναν; Τὰ ὄπλα καὶ ἡ ἱππασία, καθὼς μὲ τὸ εἶπετε πάντοτε, εἶναι, μετὰ τῶν ὀλίγων ξένων γλωσσῶν τὰς ὁποίας ὀμιλῶ, τὸ συμπλήρωμα τῆς ἀνκτροπῆς παντὸς εὐπατρίδου κατὰ τὸν ἸΘ αἰῶνα.

— Ναι, τὸ γνωρίζω κάλλιστα, κύριε! πλὴν τοῦτο ἀληθεύει ὅταν ὁ εὐπατρίδης μεταχειρίζεται τὰ τοιαῦτα προτερήματα διὰ ν' ἀνκπαύεται κατόπιν σπουδαίων ἐνασχολήσεων, ὄχι ὅταν μεταχειρίζεται τὰς ὑποτιθεμένας σπουδὰς ἐνασχολήσεις διὰ νὰ καλύπτῃ παιδικὰς διασκεδάσεις. Ἄ! πόσον εἶσθε τῶντι τέλειος τύπος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας οἵτινες φανιάζονται ὅτι γνωρίζουν τὰ πάντα ἐξ ἐμφύτου γνώσεως χωρὶς νὰ ἐσπούδασαν τίποτε! οἵτινες, διότι ἔμειναν μὴν ὄραν εἰς τὴν βουλήν τὸ πρῶτ, μίαν ὥραν εἰς τὴν Συμβούλην τὸ ἀπόγευμα καὶ μίαν ὥραν εἰς τὸ θεατρὸν τὸ ἔσπερα, ἀντιποιοῦνται τὴν ἀξίαν ἐνός Μιραβῆ, ἐνός Κυβιέρου καὶ ἐνός Ζορφρουᾶ, κρίνοντες τὰ πάντα ἐκ τοῦ ἔθους τῆς μεγαλοιοῦσας των καὶ ῥιπνόντες ὑπεροπτικῶς τὰ ἐνθουσιαστικὰ των χροσσοδοτήματα εἰς τὴν πλάστιγγα ὅπου ζυγίζονται αἱ τύχαι τῆς οἰκουμένης! Ὁ ὑπουργὸς σὰς συνεχρῆ χθὲς, λέγετε; ἔλοιπόν! λάβετε ὡς βῆσιν τὰς λαμπερὰς αὐτὰς φιλοφρονήσεις, προσεφύητατε τὰ πομπώδη αὐτὰ ἐγκώμια, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ λήξις τῆς προθεσμίας, ἡ μιᾶ σας ἐπίσκειται χρεωκοπημένη. Ἐπειδὴ εἰς ἡλικίαν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, χειραγωγούσενος μὲν ὑπὸ κηδεμόνος φιλοστόργου, ἐφῆθητε διδάκτωρ τῆς νομικῆς, τελειοδιδάκτο; γυμνασίου καὶ ἀκόλουθος πρεσβείας. Ἐπειδὴ πηγαίνετε εἰς τὰς τελετὰς, τῆς αὐλῆς μὲ φόρεμα χρυσοκέντητον εἰς τὸ

περιλαίμιον ἔπειδὴ σὰς ὑπεσχέθησαν ἴσως τὴν σπαρτὴν τῆς λαγέουρας σὲ τιμῆς ὡς καὶ εἰς ὅλους ὅσους δὲν τὸν ἔχουσι ἀκόμα, σὰς φέρει οὖν ὅτι τὰ πάντα εἶναι τετελεσμένα καὶ ὅτι δὲν σὰς μένει πλέον πρὸς νὰ περιμένετε τὴν τύχην νὰ εἴθῃ μόνη της. Ἐῖμαι πρῶτος, λέγετε, ὅθεν ὄνταμαι νὰ μένω ἀνωρελῆς, καὶ κατὰ τὸν ὄρατον τοῦτου σικλογοιτῆρος, ὁ ἀριστοκρατικὸς σας τίτλος καθίσταται δι' ὑμᾶς διπλωμα ὀναρίας.

— Ἀλλὰ, φίλτατε πᾶτερ, ἀνέκραζεν ἡ Μαγδαληνή φοβηθεῖσα ἀπὸ τὴν αὐξάνουσαν προδρότητα τῶν λόγων τοῦ Κ. Δαβρινῆ, τί λόγοι εἶναι αὐτοί; Ποιὲ δὲν σὰς ἔχουσα νὰ ὀμιλῆτε τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὸν Ἄμωρῆ.

— Κύριε! Κύριε! ἐφέλλιζεν ὁ νέος.

— Ναι, ἐπανελάβεν ὁ Κ. Δαβρινῆς μὲ τόνον ἠτυχώτερον, ἀλλὰ πικρότερον, αἰ ἐπιπλήξεις μου σὰς δυσχεροῦσι τόσον περισσότερο καθ' ὅσον εἶναι μᾶλλον δίκαιαι, δὲν εἶναι ἀληθεῖς; Ἦρῆπει ὅμως νὰ συναιθίσετε εἰς αὐτὰς ἐὰν ἐξακολουθήσετε νὰ διδάγετε τὸν ἄσκοπον αὐτὸν βίον τὸν ὁποῖον διδάγετε, ἢ ἄλλως νὰ διακόψετε τὰς σλέσεις σας μὲ κηδεμόνα ὀύστρου καὶ ἀπαιτητικόν. ὦ! χθὲς μὲν εἰς χειροφρετήθητε, ἀνθῆκίς μου. Τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ὁ γερμῆς μου φίλος ὁ κόμης Λευδὶλλ μ' ἐκλεροδότησαν ἐπ' ὑμῶν δὲν ὑπάρχουσι πλέον κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσαν κατὰ τὴν ἠθικὴν, καὶ ὀφείλω νὰ σὰς εἰδοποιήσω ὅτι εἰς τοὺς Θελλῶδες τούτους χρόνους ὅπου πλοῦτη καὶ τιμαὶ ἐξερτῶνται ἀπὸ μίαν παρκορὸν τοῦ ὄχλου ἢ ὀπο μίαν ὀχλαγωγῶν, δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται ἕκαστος παρὰ μόνον εἰς τὴν ἰδίαν του ἰκανότητα, καὶ ὅτι ἂν καὶ ἦθε ἕκατομμυριῶχος καὶ κόμης, πᾶς οἰκογενειάρχης ὑψηλῆς ὀσσεως ἤθελε πράξει φρονίμως ἀποποιούμενος νὰ σὰς δώτῃ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ Θεωρῶν τοὺς εἰς τὰ ἱπποδρόμια Θεράμδους σας καὶ τοὺς βαθμούς σας εἰς τὴν ἱπποτροφικὴν λέσχην ὡς ἐγγυήσεις ἥμιστα ἀσφαλεῖς.

Ὁ Κ. Δαβρινῆς ἐξήπτεστο καθ' ὅσον ὀμίλει, περιεφῆετο μὲ μεγάλα βήματα ἐντὸς τῆς αἴθουσῆς χωρὶς νὰ στρέφῃ τοὺς ὀφθαλμούς μήτε πρὸς τὴν κόρην του ἣτις ἔτρεμεν ὡς φύλλον, μήτε πρὸς τὸν Ἄ-

μωρῆ ὅστις ἴστατο ὄρθιος μὲ συνεσταλ-
μένας τὰς ὀφρῦς.

Τὰ ὄμματα τοῦ νέου τὸν ὁποῖον τὸ σέ-
βας μόλις συνείχεν, ἐπλανῶντο ἀπὸ τὸν
Κ. Δαβρινῆ, ὠργισμένον ὄντα χωρὶς ὁ
Ἄμωρῆς νὰ δύναται νὰ μαντεύσῃ τὸ αἴ-
τιον τῆς τοιαύτης ὀργῆς, πρὸς τὴν Μαγ-
δαληνὴν ἐκθαμβὸν μένουσαν ὡς καὶ ὁ
νέος.

— Δὲν ἐννοήσατε λοιπὸν, ἐξηκολού-
θησεν ὁ Κ. Δαβρινῆς σταθεὶς ἐνώπιον
τῶν δύο νέων μεινάντων ἀφώνων ἀπέ-
ναντι τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης ὀργῆς,
δὲν ἐννοήσατε λοιπὸν, ἀγαπητέ μου Ἄ-
μωρῆ, διατὶ σὰς εἶχα παρακλέσει νὰ
μὴ συνοικῆτε πλέον μεθ' ἡμῶν; Τὸ ἔ-
πραξα διότι δὲν ἀρμύζει εἰς νέον μὲ μέγα
ὄνομα καὶ μὲ σημαντικὴν περιουσίαν νὰ
κατατρίβῃ τὸν καιρὸν τοῦ εἰς ἀθυριάτια
μετὰ μικρῶν κορασιῶν ὅ,τι εἶναι εὐπρε-
πὲς εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν δώδεκα ἐτῶν,
ἀποβαίνει γελοῖον εἰς τὸ εἰκοστὸν τρίτον
ἔτος· καὶ τέλος πάντων τὸ μέλλον τῆς
κόρης μου, ἂν καὶ πάντῃ ἀνεξάρτητον
τοῦ ἰδικοῦ σας, δύναται νὰ βλαφθῇ ὡς
καὶ τὸ ἰδικόν σας ὡς ἐκ τῶν διηνεκῶν
τούτων ἐπισκέψεων.

— ὦ, κύριε! κύριε! ἀνέκραξεν ὁ Ἄ-
μωρῆς, λυπηθῆτε κἀν τὴν Μαγδαληνὴν,
βλέπετε προφανῶς, ὅτι τὴν φονεύετε.

Ἰφώντι, λευκοτέρα ἀγάλατος, ἡ Μαγ-
δαληνὴ εἶχε πέσει ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ σκίμ-
ποδός της, πληγωθεῖσα καιρίως ἀπὸ τοὺς
τρομεροὺς λόγους τοῦ πατρός της.

— Κόρη μου! κόρη μου! ἀνέκραξεν ὁ
Κ. Δαβρινῆς γινόμενος ἐπίσης ὡχρὸς ὡς
ἐκείνη, κόρη μου! Ἄ! σεῖς θὰ τὴν κάμει
ν' ἀποθάνῃ, Ἄμωρῆ.

Καὶ, ριπτόμενος πρὸς τὴν Μαγδαλη-
νὴν, τὴν ἤρπασεν εἰς τὰς ἀγκάλας του
ὡς παιδίον καὶ τὴν μετέφερεν εἰς τὸ
παρακείμενόν δωμάτιον.

Ὁ Ἄμωρῆς ἠθέλησε νὰ τὸν παρακολου-
θῆσῃ.

— Σταθῆτε, κύριε, εἶπε μείνας μίαν
στιγμὴν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, σταθῆτε,
σὰς τὸ προστάζω.

— Ἐν τούτοις, ἀνέκραξεν ὁ Ἄμωρῆς
μὲ χεῖρας ἰκέτιδας, ἡ Μαγδαληνὴ ἔχει
ἀνάγκην βοηθείας.

— Ἐ! εἶπεν ὁ Κ. Δαβρινῆς, καὶ δὲν
εἶμαι ἰατρός;

— Συγχωρήσατέ με, κύριε, ἐπέλλι-
σεν ὁ Ἄμωρῆς, ἀλλ' ἐνόμιζον... ἀλλὰ
δὲν ἤθελον νὰ μακρυνθῶ πρὶν μάθω...

— Σὰς ὑπερευχαριστῶ, φίλτατε, σὰς
ὑπερευχαριστῶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας.
Ἀλλὰ μὴ ἀνησυχεῖτε, ἡ Μαγδαληνὴ μέ-
νει μετὰ τοῦ πατρός της καὶ αἱ φροντί-
δες μου δὲν θὰ τῆς λείψωσιν. Ὑγιαίνειτε
λοιπὸν, σὰς ἀποχαιρετῶ!

— Καλὴν ἐντάμωσιν! εἶπεν ὁ νέος.

— Σὰς ἀποχαιρετῶ! ἐπανελάβεν ὁ
Κ. Δαβρινῆς μὲ βλέμμα παγετώδες, καὶ
διὰ τοῦ ποδός ὤθησε τὴν θύραν ἥτις
ἐκλείσθη ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς Μαγδα-
ληνῆς.

Ὁ Ἄμωρῆς ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν ὅπου
εὕρισκετο, ἀκίνητος, κεραυνόπληκτος.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἠκούσθη ὁ
κωδωνίσκος ὅστις ἐκάλει τὴν θαλαμηπό-
λον καὶ συγχρόνως ἡ Ἄντωνέττα, ἐπέ-
στρεψεν ἐκ τοῦ κήπου μετὰ τῆς κυρίας
Βρούου.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ Ἄντωνέ-
ττα, τί ἔχετε, Ἄμωρῆ, καὶ διατὶ εἴσθε
τόσον ὡχρὸς καὶ τόσον καταβεβλημένος;
Ποῦ εἶναι ἡ Μαγδαληνὴ;

— Ἀποθνήσκει! ἀποθνήσκει! ἀνέκρα-
ξεν ὁ νέος. Τρέξατε, κυρία Βρούου, τρέ-
ξατε πρὸς αὐτὴν, ἔχει ἀνάγκην τῆς βοη-
θείας σας.

Ἡ κυρία Βρούου ἔδραμε πρὸς τὸ δω-
μάτιον τὸ ὁποῖον ὁ Ἄμωρῆς τῆ ἔδει-
κνυε διὰ τῆς χειρός.

— Ἄλλ' ὑμεῖς, τῶ εἶπεν ἡ Ἄντω-
νέττα, διατὶ δὲν εἰσέρχεσθε;

— Διότι μ' ἐδίωξεν, Ἄντωνέττα, ἀνέ-
κραξεν ὁ Ἄμωρῆς.

— Ποῖος;

— Αὐτός, ὁ Κ. Δαβρινῆς, ὁ πατὴρ
τῆς Μαγδαληνῆς.

Καὶ ὁ νέος, λαμβάνων τὸν πῖλόν του
καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐρρίφθη ὡς παρά-
φρων ἐκτὸς τοῦ οἰκήματος.

Γ'.

Ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ Ἄ-
μωρῆς εὗρε φίλον του τινὰ ὅστις τὸν ἐ-
περίμενεν.

Ὁ φίλος οὗτος ἦτο νέος τις δικηγόρος,
πρώην συμμαθητῆς του εἰς τὸ γυμνάσιον
τῆς Ἀγίας Βάρβης καὶ ἔπειτα εἰς τὴν νο-

μικτὴν σχολὴν. Ἦτο συνομήλικος περίπου
τοῦ Ἄμωρῆ, πλὴν καίτοι ἔχων ἀνεξάρτη-
τον περιουσίαν, τουτέστιν εἰκοσακισχιλίων
ὡς ἔγγιστα φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα,
ἀνῆκεν εἰς κοινὴν τινα οἰκογένειαν ὅπως
ἑστερημένην ἱστορικῆς δόξης.

Ὁ νέος οὗτος ἐκαλεῖτο Φίλιππος Ὠβραί.

Ὁ Ἄμωρῆς εἶχεν εἰδοποιηθῆ παρὰ τοῦ
θαλαμηπόλου του περὶ τῆς ἀκαίρου ταύ-
της ἐπισκέψεως καὶ μίαν στιγμὴν ἐστο-
χάσθη ν' ἀναβῆ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ δωμά-
τιόν του καὶ ν' ἀφήσῃ τὸν Φίλιππον νὰ
περιμείνῃ ἕως οὗ βαρυνθῆ καὶ ἀναχωρήσῃ.

Ἄλλ' ὁ Φίλιππος ἦτο τόσον ἀγαθὸς
νέος ὥστε ἐσυλλογίσθη ὅτι θὰ ἦτο λυ-
πηρὸν νὰ τὸν μεταχειρισθῆ κατ' αὐτὸν
τὸν τρόπον. Εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὸ μι-
κρὸν σπουδαστήριον ὅπου ὁ ὑπὸ κτήριος εἶ-
χεν εἰσαγάγει τὸν φίλον του.

Εἰσελθόντος τοῦ Ἄμωρῆ, ὁ Φίλιππος
ἠγέρθη καὶ τὸν ἐπλησίασεν.

— Ἄ! φίλτατέ μου, τῶ εἶπεν ὁ νέος
δικηγόρος, σὲ περιμένω πρὸ μιᾶς περίπου
ἡμέρας. Ἦρχιζα ν' ἀπελπίζωμαι καὶ ἠτοιμα-
ζόμην ν' ἀναχωρήσω θ' ἀνεχώρουν μάλιστα
πρὸ πολλοῦ ἂν δὲν εἶχον ὑπηρεσίαν τινὰ
σπουδαιοτάτην νὰ ζητήσω παρὰ σοῦ.

— Φίλτατέ μου Φίλιππε, εἶπεν ὁ
Ἄμωρῆς, γνωρίζεις πόσον σὲ ἀγαπῶ, δὲν
θὰ δυσαρεστηθῆς λοιπὸν δι' ὅσα θὰ σὲ
εἰπῶ. Ἐχασες εἰς τὸ παιγνίδιον; ἢ ἔχεις
καμμίαν μονομαχίαν; αὐτὰ εἶναι τὰ δύο
μόνα πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιδέχονται
ἀναβολήν. Ἦρέπει νὰ πληρώσῃς σήμερον;
πρέπει νὰ κτυπηθῆς αὐριον; Εἰς τὰς δύο
ταύτας περιστάσεις, τὸ βλαβερὸν μου καὶ
τὸ ἄτομόν μου εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σου.

— Ὁχι, εἶπεν ὁ Φίλιππος, πρόκειται
περὶ ἄλλου πράγματος πολὺ σπουδαιοτέρου
ἀλλὰ βεβαίως ὀλιγώτερον κατεπειγόντος.

— Τότε, φίλε μου, εἶπεν ὁ Ἄμωρῆς,
μάθε ὅτι μὲ συνέβη πρὸ ὀλίγου ἐν ἐξ ἐκεί-
νων τῶν περιστατικῶν τὰ ὁποῖα παραζα-
λίζουν ἐντελῶς τὸν ἄνθρωπον. Πύλις ἔχω
τὸ λογικόν μου. Ὅ,τι μὲ εἶπῆς, μὲ ὄλην
τὴν πρὸς σὲ φιλίαν μου, ἔσο βέβαιος ὅτι
θὰ ἦναι λόγοι τοῦ ἀέρος δι' ἐμέ.

— Δυστυχῆ φίλε, εἶπεν ὁ Φίλιππος·
ἀλλὰ μήπως ἐγὼ τοῦλάχιστον δύναμαι
νὰ πράξω τι ὑπὲρ σοῦ;

— Τίποτε ἄλλο παρὰ ν' ἀναβάλῃς
δύο τρεῖς ἡμέρας τὴν ἐξομολόγησιν τὴν

ὁποῖαν ἤρχασο νὰ κάμῃς πρὸς ἐμέ· τί-
ποτε, παρὰ νὰ μὲ ἀφήσῃς μόνον μὲ τὸν
ἐαυτόν μου καὶ μὲ τὸ περιττατικόν τὸ
ὁποῖον μὲ συνέβη.

— Σὺ δυστυχῆς! ὁ Ἄμωρῆς δυστυχῆς
ἐνῶ ἔχει ἐν τῶν λαμπροτέρων ὀνομάτων
καὶ μίαν τῶν σημαντικωτέρων περιουσιῶν
τῆς Γαλλίας! Δυστυχῆς, ἐνῶ εἶσαι κό-
μης τοῦ Λεοβίλλ καὶ ἔχεις ἑκατὸν χιλιά-
δων φράγκων εἰσόδημα! Μὰ τὴν ἀλή-
θειαν, ὁμολογῶ ὅτι διὰ νὰ τὸ πιστεύσω,
ἔπρεπε νὰ μὲ τὸ εἶπῃς σὺ!

— Καὶ ὅμως εἶναι ἀληθὲς, φίλτατε·
ναί... ναί... δυστυχῆς... εἰς ἄκρον
δυστυχῆς! καὶ μὲ φαίνεται ὅτι ὅταν οἱ
φίλοι μας ἦναι δυστυχεῖς, πρέπει νὰ τοὺς
ἀπίνωμεν μόνους μὲ τὴν λύπην των. Φίλ-
τατε, ποτὲ δὲν ὑπῆρξες δυστυχῆς, ἂν δὲν
ἐννοῆς τοῦτο.

— Εἴτε ἐννοῶ, εἴτε δὲν ἐννοῶ, ὅταν
ζητῆς παρ' ἐμοῦ τίποτε, Ἄμωρῆ, γνωρί-
ζεις κάλλιστα ὅτι ἡ συνήθειά μου εἶναι
νὰ κάμνω ὅ,τι ζητεῖς. Θέλεις νὰ μείνῃς
μόνος, δυστυχῆ φίλε, ὑγίαινε, ὑγίαινε!

— Ὑγίαινε! εἶπεν ὁ Ἄμωρῆς ριπτό-
μενος εἰς ἓνα σκίμποδα.

Ἐπειτα, ἐνῶ ὁ Φίλιππος ἐξήρχετο.

— Φίλιππε, εἶπεν, εἰδοποίησε τὸν ὑπη-
ρέτην μου ὅτι δὲν δέχομαι κανένα καὶ ὅτι
δὲν θέλω νὰ εἰσελθῇ μήτε αὐτός ὁ ἴδιος
ἂν δὲν τὸν καλέσω. Δὲν θέλω νὰ βλέπω
ἀνθρώπινον πρόσωπον.

Ὁ Φίλιππος ἔνευσεν εἰς τὸν φίλον του
ὅτι ἤθελεν ἐκτελέσει ἀμέσως τὴν παραγ-
γελίαν του, καὶ ἐκτελέσας αὐτὴν, ἀπε-
μακρόνηθη, ζητῶν ματαιῶς εἰς τὸν νοῦν
τοῦ ποῖον παράδοξον περιστατικὸν εἶχε
ρίψει τὸν Ἄμωρῆ εἰς τόσον φοβεράν μισαν-
θρωπικὴν διάθεσιν.

Ὁ δὲ Ἄμωρῆς ἄμα ἔμεινε μόνος ἔκρυ-
ψε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὰς δύο του
χεῖρας προσπαθῶν ν' ἀναμνησθῆ διὰ τί-
νος σφάλματος εἶχεν ἐπισύρει τὴν ὀργὴν
τοῦ κηδεμόνου του, καὶ μὴ ἀνευρίσκων
τίποτε ἐν τῇ μνήμῃ του, ὅσον προσεκτι-
κῶς καὶ ἂν τὴν ἠρεῦνα δυνάμενον νὰ τῶ
παρασχη τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀπροσδοκῆ-
του ἐκείνης ὀργῆς ἥτις διαμίας εἶχεν ἐκ-
ραγῆ κατ' αὐτοῦ· καὶ ὅμως ἐν μιᾷ στιγμῇ
ὀλόκληρος ὁ παρελθὼν βίος του, ἡμέρα
πρὸς ἡμέραν, διήλθε πρὸ τῆς φαντασίας
του. (Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΗΘΟΣ ΤΗΣ ΛΛΟΗΣ

(Συνέχεια_ Ίδε φυλλ. Γ')

Ὁ συνταγματάρχης συνεστρέφετο ἐπὶ τοῦ κηρωμένου σανιδώματος ὡς ὄρις κολυμβῶν εἰς τὸ αἵμά του.

— Τὸν ἤγγισα, κύριε Βέαν, τὸν ἤγγισα, ἀνέκραξεν ὁ Ἕρλιφ μετὰ φωνῆς Ὑριαμβευτικῆς ὅταν ὁ Ζόε εἰσῆλθεν εἰς τὴν στοάν. Δὲν θὰ εἰμπορῇ πλέον νὰ μᾶς κάμνη τὸ φάντασμα.

Ὅλοι οἱ ὑπνέται προσέδραμον παροτρυνθέντες ὑπὸ τοῦ γενναίου παραδείγματος τῆς μίστρης Ζάρμου. Ὅλοι ἐζήτησαν ἀπλήστως τὴν ἐξήγησιν τῶν συμβάντων.

— Στείλατε κανέναν εἰς τὸ πρεσβυτήριον, εἶπεν ὁ Ζόε σπογγίζων τὸν ἰδρώτα τοῦ μετώπου του· μεταφέρατε τὸν συνταγματάρχην Μομβράυ καὶ τὸν δυστυχῆ γέροντα Μαρτίνον εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

— Ὅχι εἰς τὴν βιβλιοθήκην! ἀπήντησεν ὁ δολοφόνος μετὰ θνησκούσης φωνῆς· δὲν θὰ εἰμπορέσω νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

— Ἐνθυμείται τὸν ἀδελφόν σου, ἐψιθύρισε ὁ Ζόε πρὸς τὴν παιδαγωγόν· πηγαίνετε εἰς τῆς λέδης Μομβράυ διότι ἡ σκηνὴ αὐτὴ δὲν εἶναι δι' ὑμᾶς. Θὰ περιποιηθῶ τὸν Μαρτίνον καὶ τὸν συνταγματάρχην.

— Φερετέ με εἰς τὴν βιβλιοθήκην, Ζόε, ἐψιθύρισε ὁ γέρον· βάλετε με νὰ καθήσω ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ· ἐκεῖ θέλω νὰ ἀποθάνω. Ὑποσχεθῆτέ μοι αὐτό.

— Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, εἶπεν ὁ νέος· ἀλλ' ἀναλάβετε θάρρος· δὲν θὰ ἀποθάνετε ἀκόμη.

— Ὡ! ναι, μετ' ὀλίγον, μετ' ὀλίγον· ἀλλ' ὄχι πρὶν σαφηνισθῶσι τὰ πάντα, ἀπήντησεν ὁ γέρον ἱπποκόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ'.

Μόλις αἱ πρῶται λάμψεις τῆς ἡμέρας ἐφώτισαν τοὺς λοφίσκους καὶ τὴν δεινῶδη κοιλάδα τοῦ Καρρόου, καὶ ἡ εἶδα:

σὺς ἄλλου φόνου πραχθέντος εἰς τὸ φρούριον διεδόθη ὄχι μόνον ἐν τῷ χωρίῳ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐπαύλεως εἰς ἐπαυλιν. Τρομερὸν πεπρωμένον ἐφαίνετο ἐπικαθῆσαν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου κτιρίου καταδικασθέντος νὰ γίνῃ μάρτυς τοσοῦτων τρομερῶν σκηνῶν. Οἱ χωρικοὶ παρετήρουν ἀλλήλους ὅπως ἐκπληκτοὶ καὶ ἠρώτων πῶς θὰ τελειώσουν ὅλα ταῦτα.

Ὁ ἀγρονόμος Ἄσθων καὶ ἡ σύζυγός του ἐξεκίνησαν ἀμέσως διὰ τὸ φρούριον. Ἐροβούντο μήπως ὁ ἀνεψιός των ἐγένετο θύμα τῆς δολοφονίας ἐκείνης.

— Εἶναι σῶος καὶ ὑγιής, εἶναι σῶος καὶ ὑγιής, ἀνέκραξεν ὁ Ζόε Βέαν ἀναγνωρίζων τὸν ἵππον καὶ τὸν δίφρον τοῦ ἀρχαίου κυρίου του. Ὁ κύρ Ἐρρίκ εἶναι εἰς τὴν βιβλιοθήκην μετὰ τὸν ἐφημέριον, μετὰ τὸν συνταγματάρχην Βούτλερ καὶ μετὰ ἄλλους· δὲν ἔχασεν οὔτε τρίχα τῆς κεφαλῆς του.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπον ὁ ἀγρονόμος καὶ ἡ σύζυγός του.

Τῶνόντι, ὁ ἦρωσ μας ἀφοῦ ἠρώτησε τὴν δούκισσαν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλεν καὶ τῆς λέδης Μομβράυ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ὅπου εὔρε τὸν συνταγματάρχην Μομβράυ κητακεκλιμένον ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ ἔχοντα ἐπὶ τῶν χαρακτήρων κεχαραγμένα τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸν θάνατον. Ὁ Μαρτίνος ἀτάραχος καὶ ἐγκαρτερῶν κατεῖχε τὴν ἔδραν τοῦ προσφιλοῦς κυρίου του. Μόλις δὲ εἶδε τὸν Ἐρρίκον καὶ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα προσπαθῶν νὰ μεδιάσῃ. Ἡ μίστρης Ζάρμου καὶ οἱ ἄλλοι ὑπνέται οἱ περικυκλοῦντες αὐτὸν δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσωσι τὰ δάκρυά των.

— Μετ' ὀλίγον θὰ τελειώσουν τὰ βέβηλά μου, Ἐρρί, ἐψιθύρισε ὁ γέρον· ἀλλὰ κάτι με λέγει ὅτι ἡ ἀλόη (βλέπετε ὅτι δὲν ἐλησμόνησα τὸ ὄνομα τοῦτο) θὰ ἀνθίσῃ ἀκόμη.

Ὁ ἦρωσ μας ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν. Δι' αὐτὸν ὁ κληρονόμος τοῦ εὐεργέτου τοῦ ἦτο τεθαμμένος εἰς τὸν τάφον τοῦ Οὐάλτερ.

— Συνταγματάρχα Μομβράυ, εἶπεν ὁ ἐφημέριος, σκεφθῆτε, σᾶς παρακαλῶ, τὸν κίνδυνόν σας, ἐξομολογηθῆτε τὰ ἐγκλήματατά σας, μὴ ριφθῆτε ἐνώπιον τοῦ Πλάστου σας μετὰ ψυχὴν ὄλην κατὰ μαυρὸν ὑπὸ κηλίδω,

— Δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς; ἐστὲν νάξεν ὁ θνήσκων.

Οἱ ἰατροὶ τῷ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ὑπῆρχε.

— Σώσατέ με, ἐπινέλαβε· σώσατέ με, καὶ θὰ τὰ εἶπω ὄλα... ὄλα... Νὰ ζήσω! νὰ ζήσω, ἔστω καὶ με θυτίαν τῆς τιμῆς μου. Δὲν τολμῶ ἀκόμη νὰ ἀποθάνω.

Ὅταν τῷ ἀπέδειξαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ τὸν βοιθήσωσιν, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐτήρησεν ἐπίμονον σιωπὴν.

— Ἐτραχύνη, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος μετὰ στεναγμοῦ, ἐτραχύνη μετὰ τῆς τέλους. Θὰ ἀποθάνῃ ὡς ἔζησεν. Εἴθε νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Θεός.

Ὁ δυστυχῆς Ζόε ἔτρεχε πανταχοῦ ὡς τρελός. Πρῶτον ἔπρεπε νὰ παρηγορήσῃ τὴν Σωσάνναν τὴν ὁποίαν κατέλαβε νευρική κρίσις, ἔπειτα νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἕρλιφ τὸν ὁποῖον προσωρινῶς εἶχον παρὰ δῶσει εἰς τὴν ἀτυνομίαν, τέλος νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν δικαστικῶν ἀρχόντων.

Ποτέ, οὔτε κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ, τὸ φρούριον δὲν ἐγένετο τὸ θέατρον τοσαύτης συγχύσεως.

Ἡ θύρα τῆς βιβλιοθήκης ἠνοιχθῆ καὶ πρὸς γενικὴν ἐκπληξιν, ἡ λέδη Μομβράυ, μετὰ ὄλους τοὺς πόνους τοὺς ὁποῖους ὑπέφερον, εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς δουλίσσης Δεβονσάϊρ. Μόλονότι αἱ παρειαὶ τῆς ἦσαν θανασίμως ὠχραὶ, καὶ μόλις εἶχε δύναμιν νὰ ἴσταται ὀρθία, ὅμως ἡ μητρικὴ καρδιά τῆς ἦτο ἰσχυρά· εἶχε κάμει τελευταίαν τινὰ ἀπειραν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ τῆς, καὶ προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ παρ' αὐτοῦ πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ ἀρπαγέντος υἱοῦ τῆς.

— Οὐάλτερ, εἶπε, καθὼς ὑμεῖς εἶμαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου· ἴτω; μετὰ τινὰς ὥρας θὰ ἐμφανισθῶμεν ἀμφοτέροι ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ. Κάτι τι με λέγει ὅτι εἰς ὑμᾶς χρεωστῶ τὴν δυστυχίαν τοῦ βίου μου, τὴν ἀτιμίαν μου εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ κόσμου, τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἔρωτος τοῦ συζύγου μου. Ἔστὲ γενναῖος, ἀφήσατέ με νὰ ἐναγκαλισθῶ τὸν υἱόν μου πρὶν ἀποθάνω, καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Παντοδυναμοῦ αἱ προσευχαὶ μου θὰ ζητήσωσι τὴν συγχώρησιν τῶν ἐγκλημάτων σας.

[ΕΤΟΣ Ε']

Σαρκασμὸς διέστειλε τὰ χεῖλη τοῦ συνταγματάρχου Μομβράυ· εἰ καὶ ψυχὸρραγῶν, ἡ καρδιά του ἐμεινεν ἀναίσθητος εἰς τὴν ἰκετευτικὴν ταύτην φωνήν.

— Ὡ! ἐὰν ἔχετε ἐντὸς σας ἀνθρώπινόν τι, ἐπινέλαβεν αὕτη γονυπετοῦσα πρὸ τοῦ ἀνακλιντηρίου, λάβετε οἶκτον διὰ τὰς ἀγωνίας μητρὸς. Μικρὸν πρᾶγμα νομίζετε τὴν συγχώρησιν τῶν κατ' ἐμοῦ γενομένων προσβολῶν; Ἐσύρθη μακρὰν τῆς οἰκίας μου· αἱ ὀδύνας μου μετέστησαν παράφρονά. Ἡ νεότης μου ἐστιγματίσθη, τὸ γῆράς μου κατερημώθη. Ὡ! εἰπέτε μίαν λέξιν μόνον.

— Ποτέ! ἐψιθύρισε ὁ ἄθλιος ῥίπτων πρὸς αὐτὴν βλέμμα καταχθονίας κακίας. Ἡ μόνη παρηγορία ἡ ὁποία μοῦ μένει, εἶναι ὅτι ὁ θάνατός μου θὰ καταστρέψῃ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς ὑπάρξεώς σας.

— Τέρας! ἀνέκραξε φωνὴ σοβαρὰ πλησίον του.

— Ποία εἶναι ἡ φωνὴ αὕτη; Τίς ὠμίλησεν;

Ὁ συνταγματάρχης Μομβράυ ἐστράφη μετ' ὀδυνηροῦ ἀγῶνος καὶ συνήντησε τὸ ὠργισμένον βλέμμα τοῦ Ἐρρίκου Ἄσθωνος.

Ἡ δυστυχῆς χεῖρα ἑδράζε τὴν χεῖρα τοῦ διώκτου τῆς, καὶ τὸν ἐζώρκιζε, με λέξεις παθητικωτάτας, νὰ κληθῆ. Ἀλλὰ τὰ πάντα ὑπῆρξαν ἀνωφελῆ. Ἡ θεὰ τῶν δακρύων τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἐφαίνετο ἐλαφρόνουςα τὸ ἄλγος του.

— Τώρα ἠξέυρετε τί θὰ εἶπῃ νὰ πάσχη κανεὶς, εἶπεν. Ἄ! τὸ μυστικὸν θὰ συναποθάνῃ μετ' ἐμοῦ. Δὲν θὰ ἔχετε οὔτε καὶ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μάθετε ἐὰν ὁ υἱός σας ζῇ ἢ ἐὰν σῆπεται εἰς τὸν τάφον, ὡς ὁ πατήρ του!... Σᾶς ἠγάπων ἄλλοτε, προσέθηκεν· ἀλλ' ἐπροτιμήσατε τὸν πλοῦσιον ἀδελφόν ἀπὸ τὸν πτωχόν.

— Δὲν ἔχετε καρδίαν; εἶπεν ὁ δόκτωρ Ὀρμ.

— Τοῦλάχιστον τὰ σοφίσματά σας δὲν θὰ με συγκινήσωσι. Δὲν πιστεύω εἰς τὴν μετάνοιαν, μήτε εἰς τὰ ψεύδη τὰ ὁποῖα σεῖς οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔρχεσθε καὶ μᾶς ψάλλετε εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου μας... Ἔχετε δίκαιον, προσέθηκεν ὁ δολοφόνος παρατηρῶν τὸ ἀτυχὲς θῦμά του· ἡ φωνὴ τῆς καρδίας σας δὲν σᾶς ἠπάτησεν· ἐγὼ ἔκαμα τὸν Λουκᾶν νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸν ἠγαπάτε· ἐγὼ ἐξύφανα

δλην τὴν σκευωρίαν ἥτις σὰς ἔσυρεν εἰς τὴν δυστυχίαν. Ἡθέλησα νὰ σὰς ἰδῶ ἀτιμασμένην, ἔνοχον, συρομένην ἐν τῷ βορβόρῳ. Δὲν ἔλαβα αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν· ἀλλὰ σὰς ἀφίνω χωρὶς τέκνον.

— Θεέ μου! κράτησόν με! ἀνέκραξεν ὁ Ἑρρίκος παραφερόμενος ὑπὸ ἀγανακτήσεως, ἢ θὰ λησμονήσω τὸ ὀφειλόμενον σέβας εἰς τὴν μνήμην τοῦ Οὐάλτερ, καὶ θὰ βράπισω τὸν ἄθλιον.

— Σκύλε! υἱὲ ψωμοζήτου! ἐψιθύρισεν ὁ θνήσκων.

— Ποῖος λέγει ὅτι ὁ Ἑρρίκος Ἄσθων εἶναι σκύλος, υἱὸς ψωμοζήτου; ἠρώτησεν ἄτομόν τι ὑψηλοῦ ἀναστήματος εἰσελθὼν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν βιβλιοθήκην μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Βουτλερ.

Ἦτο ὁ χάν' ἀλλ' ἡ ὄψις τοῦ τοσοῦτον εἶχε μεταβληθῆ ὥστε, εἴαν δὲν ὠμίλει, κανεὶς δὲν θὰ τὸν ἀνεγνώριζε. Δὲν εἶχε πλέον τὴν μακρὰν ἐκείνην γενειάδα ἥτις ἐκάλυπτε τὸ ἡμισυ τοῦ προσώπου του, καὶ δὲν τῷ ἔμενε πλέον οὔτε ἔχνος τῆς ἡμιανατολικῆς ἐνδυμασίας του.

Ὁ συνταγματάρχης Μομβράυ ἐσκίρτησεν.

— Ἀγαθὴ τύχη, Φίλιππε, εἶπεν ὁ ἀγρονόμος τείνων τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀδελφόν του. Εἶπε εἰς αὐτὸν τὸν υπερήφανον ὅτι ὁ Ἑρρίκος δὲν εἶναι υἱὸς ψωμοζήτου, ἀλλ' υἱὸς τιμίου ἀνθρώπου. Πάντοτε εἶπα ὅτι εἶχες νυμφευθῆ νομίμως μετὰ τὴν μητέρα του.

— Φίλιππος Ἄσθων! εἶναι ὁ Φίλιππος Ἄσθων! ἐψιθύρισεν ὁ γέρον Μαρτίνος. Εὐχαριστῶ σε, Θεέ μου! ὅλα ἐπὶ τέλους σαφηνίζονται.

— Πάτερ μου, εἶπεν ὁ Ἑρρίκος ὅστις ἐγνώριζε τέλος τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς του.

Ἐπροχώρησε πρὸς τὸν χάν χωρὶς προθυμίαν καὶ μετὰ ἐρύθημα εἰς τὸ μέτωπον. Πληγὴ ὀδυνῶν τὸν κατέτρωγε. Νὰ μὴ ἀγαπᾷ, νὰ μὴ τιμᾷ τὸν πατέρα του!

Ὁ Φίλιππος Ἄσθων, διότι πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν χάν τὸ ἀληθές του ὄνομα, ἀπεμᾶκρνε τὸν Ἑρρίκον διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν λέδην Οὐίλλιαμ.

— Μὴ φοβῆσθε τίποτε, κυρία, τῆ εἶπεν. Οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀπάρασις τοῦ τολμηροῦ καὶ κακοῦ αὐτοῦ. Φύγε

θρόπου, ἡ κακία του εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς ἀνίσχυρος καθ' ὑμῶν. Ὁ υἱὸς σας ζῆ ἀκόμη.

Κραυγὴ χαρᾶς διέφυγεν ἐκ τῆς δυστυχιοῦς μητρὸς.

— Καὶ θὰ τὸν ἐπανεύρετε ἀξίον τῆς ἀγάπης σας.

— Ὁ ὄρκος σας! . . . ὁ ὄρκος σας! ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης Μομβράυ μετὰ μανίας.

— Δὲν με δεσμεύει εἰμὴ μόνον μέχρι τῆς τελευταίας μου ἀναπνοῆς, ἀπήντησεν ὁ χάν ἀταράχως. Θὰ τὸν τηρήσω, βεβαιωθῆτε. Στιγμαὶ τινες περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον δὲν βλάπτουσιν. Ἐάν οἱ δαίμονες δύνανται νὰ περιμένωσιν, ἡ κυρία αὕτη, τὴν ὁποῖαν τοσοῦτον ἠδικήσατε, θὰ περιμείνῃ ἐπίσης.

Ἡ πικρία τῆς ἀποκρίσεως ταύτης ἐπροξένησε νέας ὀδύνας εἰς τὸν θνήσκοντα. Θὰ εἶδεν ὅλον τὸν χρυσὸν τοῦ κόσμου διὰ τινὰς ἀκόμη στιγμὰς δυνάμεως, ὅπως δυνηθῆ νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ χάν καὶ νὰ θάψῃ μετ' ἐκυτοῦ εἰς τὸν τάφον τὸ μυστικὸν του.

— Ἐγείρατέ με, Ἑρρί, εἶπεν ὁ Μαρτίνος λαμβάνων τὴν χεῖρά του, καὶ μὴ με ἀφίνετε. Οἱ ὀρθαλμοί μου σκοτίζονται, καὶ θνήσκων θέλω νὰ σὰς βλέπω. Δότε μοι κανέν δυναμωτικόν. Δὲν πρέπει . . . δὲν θέλω νὰ ἀποθάνω πρὶν αὐτοῦ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου . . . Θὰ ἀνθίσῃ ἀκόμη, τέκνον μου· ναι, ἡ ἀλόγη θὰ δώσῃ τέλος τὸ πρὸ πολλοῦ ὑποσχεθὲν ἄθος της

— Τί θέλετε νὰ εἰπῆτε; ἀνέκραξεν ὁ ἥρωας μας πεπλανημένος ὑπὸ τῆς ἐντὸς ἑαυτοῦ γεννωμένης ἐλπίδος· μὴπως ὄνειρεύομαι;

Τὰ πάντα μετ' ὀλίγον θὰ σαφηνισθῶσι· σὰς τὸ εἶχα εἰπεῖ.

Ὁ γέρον ἐβρόφησε τὸ δυναμωτικὸν τὸ ὁποῖον ἡ μίστρας Ζάρμου τῷ προσέφερε. Δὲν ἄφινε δὲ διὰ τοῦ βλέμματός τὸ πρόσωπον τοῦ συνταγματάρχου Μομβράυ τὸ ὁποῖον ἐσβύνετο ταχέως.

— Ὑποστηρίξετέ με, ἐπανέλαβεν ὁ Μαρτίνος, ὑποστηρίξετέ με. Θὰ ἐπιζήσω αὐτοῦ. Χάριν τῆς πρὸς τὸν προσφιλῆ μου κύριον ἀφοσιώσεώς μου, ὁ οὐρανὸς θὰ με δώσῃ τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν . . . ναι, τὸ αἰσθάνομαι.

Δι' ὅλους ἦτο στιγμὴ προσδοκίας πλή

της ἀγωνίας· ὁ δολοφόνος καταναλισκόμενος ταχέως, καὶ ἐν τούτοις καταβάλλων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μανιώδεις ἀγῶνας διὰ νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὸν θάνατον· ὁ χάν ἰστάμενος ἀτάραχος καὶ ἀκίνητος εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνακλίντρου καὶ παρατηρῶν τὸν θνήσκοντα.

Ἡ λέδνη Μομβράυ, σχεδὸν λειπόθυμος, ἐκάθητο εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς αἰθούσης, ἀπέναντι τοῦ Μαρτίνου. Ἐνόητε τὸ βλέμμα τῆς συνήντα τὸ τοῦ Ἑρρίκου Ἄσθωνος, καὶ νέα συγκινήσεις διέτρεχε τὴν τάλαιναν καρδίαν της.

— Ἐάν ἦτο! ἐψιθύρισεν εἰς τὴν δούκισσαν· εἴαν ἦτο.

Ἡ φίλη της τῆ ἔθλιψε τὴν χεῖρα σιωπῶσα.

Ὁ συνταγματάρχης Μομβράυ παρέδωκε τέλος τὸν τελευταῖον στεναγμόν· εἶχε μίαν βλασφημίαν ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ τὸ μῖσος ἐν τῷ βλέμματι.

— Ἴδου ἀπέθανεν, εἶπεν εἰς τῶν χειρουργῶν· τῶρα πλέον ἄς λογαριασθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ Μαρτίνος ἔθλιψε δυνατώτερον τὴν χεῖρα τοῦ ἥρωός μας.

— Ἢξευρα ὅτι θὰ ἐπιζήσω αὐτοῦ τοῦ κακούργου, εἶπε· τὸ ἤσθάνομην. Τῶρα ὅλα θὰ σαφηνισθῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ'.

Ὁ γέρον ἱπποκόμος ἐγειρήμενος ἄνευ τῆς βοηθείας κανενός, ἀνέκραξε μεγαλοφώνως·

— Φίλιππε Ἄσθων, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὁμιλήσατε. Ὁ καταδικώτης δὲν ὑπάρχει πλέον καὶ ἡ ὥρα ἔφθασεν.

Ὀλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸν χάν τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον ἦτο ὅσον οὐδέποτε ἀτάραχον καὶ ἀπαθές. Ὀλοὶ ἠσθάνοντο ὅτι ἔμελλον ν' ἀκούσωσι παράδοξον ἱστορίαν καὶ λύσιν ἔτι παραδοξοτέραν.

— Ἴσως, εἶπεν ἡ δούκισσα Δεβονσάϊρ ἥτις ἔβλεπε τὴν ἐπώδυνον ταραχὴν τῆς λέδνης Μομβράυ, ἴσως θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ ἀνεβάλλομεν τὰς ἐξηγήσεις ταύτας.

— Ὄχι, ὄχι, ἐψιθύρισεν ὁ Μαρτίνος.

Ψυχοβόρχω. Ἀφήσατέ μοι τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐκπληρώσω τὸ καθήκόν μου. Τοτε, ὅταν θὰ ἰδῶ τὸν εὐγενῆ μου κύριον εἰς κόσμον καλλίτερον, θὰ δυνηθῆ νὰ μειδιάσῃ καὶ νὰ εἰπῆ ὅτι καλῶς ἐναπέθεσε τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς ἐμέ. Ὁμιλήσατε, ὁμιλήσατε.

— ἔχει δίκαιον, προσέθηκεν ἡ χήρα ἥτις προέβλεπε τὴν πλήρωσιν τῆς φιλτέρας ἐπιθυμίας τῆς καρδίας της. Μὴ φοβῆσθε τίποτε, φιλτάτη φίλη. Ἡ χαρὰ δὲν θὰ με φονεύσῃ, καὶ αἰσθάνομαι γενναϊότητα διὰ πᾶσαν θλίψιν.

Ὁ Ματθαῖος ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸν λόγον· προησθάνετο τὸ κτύπημα τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ καταρρίψῃ τὰς ἐλπίδας του τοσοῦτων ἐτῶν.

— Φίλιππε, εἶπεν, εἴαν ἠξέυρης τι περὶ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ἢ περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς δυστυχιοῦς κυρίας, ὁμίλησον ἀμέσως πρὸς τιμὴν τοῦ ὀνόματός σου καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ μακαρίτου πατρός σου. Ὁ ἀρνηθῆρησκος στενοχωρηθεὶς οὕτω πανταχόθεν, ἤρχισε τὴν ἐξηγήσιν του.

— Ἡ δικαιολόγησίς μου πρέπει νὰ συνοδεύσῃ τὰς ἀποκαλύψεις μου, εἶπε μετὰ τῆς συνήθους ἀταραξίας του. Αἱ γηραιαὶ πέτραι τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Καρβόου θὰ μὲ ἐπέπληττον εἴαν διὰ τῆς σιωπῆς μου ἔμενεν ἡ ἐλαχίστη κηλὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἄσθωνος. Ἀπρωτείνομαι πρὸς ἐκείνους οὔτινες δύνανται νὰ με ἐννοήσωσι καὶ νὰ φανῶσι συμπαθεῖς πρὸς τὴν υπερηφάνειαν τοῦ τιμίου ἀγρονόμου τοῦ πάντοτε πιστοῦ εἰς τοὺς κυρίους τῶν γαιῶν τὰς ὁποίας οἱ ἰδρωτὲς μας κατέστησαν καρποφόρους ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους. Μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρω τὰς κοπιαστικὰς ἐργασίας τῶν προγόνων μου, ἐγενόμην στρατιώτης εἰς δεκαεξαετῆ ἡλικίαν, καὶ εἰσῆλθον εἰς ἐν σύνταγμα διοικούμενον παρ' ἀνδρὸς κακοῦ καὶ τολμηροῦ τὸν ὁποῖον εἶδατε ἀποθνήσκοντα. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσα ἀνδρείως τὴν πατρίδα μου εἰς τὸ καυστικὸν κλίμα τῆς Ἰνδίας καὶ εἰς ἄλλους τόπους. Τὸ σύνταγμα μας ὑπέφερε πολὺ εἰς τὴν Ἀσέγην, ὅπου διεκρίθη σωσας τὸν διοικητὴν μου. Μετὰ τινὰ χρόνον ἐλάβομεν διαταγὴν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἐφρουρήσαμεν εἰς συνοικίαν τινὰ πλησίον τοῦ Λονδίνου. Ἐκτὸς τοῦ στρατοῦ, δὲν εἶναι

πολύ γνωστὸν τί ὑποφέρει ὁ στρατιώτης. Διὰ μικρὰν πειθαρχικὴν παράβασιν, κατεδικάσθη νὰ μαστιγῶθῃ ἔπρεπε νὰ μεδέσουν ὡς σκύλον καὶ νὰ με μαστιγώσουν ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων τῶν συμπατριωτῶν μου. Δὲν ἐροῦμαι τὸν πόνον τῆς μάστιγος, ἀλλὰ τὴν ἀτιμίαν! Εἶς μόνος ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ με σώσῃ ἐκ τοῦ αἵσχους τούτου, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ὁ συνταγματάρχης Μομβράϋ. Ἦλθε νὰ με εὕρῃ ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ὡς τίμημα τῆς εὐσπλαγχνίας του, μοὶ προέτεινε νὰ με ἐξορίσῃ εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ νὰ λάβω μαζὴ μου ἓν παιδίον τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά μου καὶ νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς ἰδικόν μου.

Ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὴν λέδην Μομβράϋ καὶ τὸν ἥρωά μας, τοῦ ὁποῖου ἡ ταρχὴ κατέστη τρομερά.

— Συγκατετέθην, ἐπανελάβην ὁ διηγούμενος, συγκατετέθην μετὰ χαρᾶς διότι ὁ ἀρχαῖός μου σύντροφος καὶ φίλος Μουσγράβ, ὁ πατὴρ τοῦ Μίραν-Ἄφαξ, εἶχε νυμφευθῆ μίαν βεκούμ, ἡ Ἰνδὴν ἡγεμονίδα, καὶ ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ με πλουτίσῃ.

— Τὸ τέκνον μου! τὸ τέκνον μου! ἀνέκραξεν ἡ λέδην Μομβράϋ.

— Ἡ καρδιά σας, κυρία, ἐμάντευσεν ἤδη τὸ μυστικόν μου. Στιγμὰς τινὰς ἀκόμη καὶ αἱ ἐλπίδες σας θὰ ἐπιβεβαιωθῶσιν. Ὁ δαίμων ὅστις με ἠνάγκαζε νὰ ἀναχωρήσω μου ἐζήτησεν ὑπόσχεσιν δι' ὄρκου τρομεροῦ τὸν ὁποῖον δὲν θέλω νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελα ἀποκαλύψει τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐν ὧσιν ἔζη. Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πλοίου, συνήντησα τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἔφερε τὸ παιδίον ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι τὸ παιδίον ἐκεῖνο ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ συνταγματάρχου, υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ του, κληρονόμος τοῦ Καρρῶου. Τί νὰ κάμω; Δεσμευμένος ὑπὸ τοῦ ὄρκου τὸν ὁποῖον δὲν ἐτόλμων νὰ παραβιάσω, ἤμην ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ συνταγματάρχου, ὅστις συνήργησεν εἰς τὴν δραπετεύσιν μου ἀντὶ νὰ κατορθώσῃ τὴν συγχώρησίν μου, ὅπερ θὰ τῷ ἦτο εὐκόλον. Ἐν τούτοις ἀπεφάσισα νὰ μὴ ἐκθέσω τὸ παιδίον εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ ταξειδίου, εἰς τὰς περιπετειὰς βίου πλάνητος ὡς τοῦ ἰδικοῦ μου.

Ἐκ τοῦ Καρρῶου, τὸ μετέφερα εἰς τὴν Ἰταλίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶπα πρὸς αὐτὸν ὅτι δῆθεν εἶχον νυμφευθῆ καὶ ἀπέθανεν ἡ σύζυγός μου με ἐπίστευσε καὶ ἀνεδέχθη τὸ παιδίον μου τὸ ὁποῖον ἐμαγάλωσεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Κραυγὴ διαπεραστικὴ διέφυγε τὰ χεῖλη τῆς λέδης Μομβράϋ, τῆς ὁποίας οἱ βραχίονες ἐξετάθησαν μηχανικῶς πρὸς τὸν ἥρωά μας.

— Μῆτέρ μου! εἶπεν ὁ Ἑρρίκος.

— Υἱέ μου! υἱέ μου! ἔκλυε ἐπὶ τῆς βραχισθείσης αὐτῆς καρδίας.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων. Ἡ μήτηρ παρετήρει τὸν υἱὸν τῆς μετ' ἀφάτου τρυφερότητος παρεμέρισε τοὺς βοστρύχους τῶν μαλλίων του οἵτινες ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἱερὸν φίλημα μητρὸς, ἔπειτα ἔπεσε λειποθυμημένη εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν περικυκλούντων αὐτήν.

Ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ Μομβράϋ, διότι τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ ἥρωός μας, ἠδύνατο νὰ γονυπετήσῃ ἐνώπιόν τῆς καὶ νὰ τὴν λατρεύσῃ. Ἐπὶ ὀλόκληρα ἔτη ἡ καρδιά του εἶχε στενάξει στερουμένη τῆς μητρικῆς ἀγάπης, καὶ αἱ διακαέστεραι ἐπιθυμίαι του εἶχον τέλος ἰκανοποιηθῆ.

— Μῆτέρ μου! ἀνέκραξεν. Ἀνοιξατέ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εὐλογήσατέ τὸν υἱὸν σας εὐλογήσατέ τον μόνον διὰ τοῦ βλέμματος καὶ θὰ ἦναι εὐτυχής.

Αἱ λέξεις αὗται, ἡ συγκινητικὴ αὐτὴ φωνή, ἀπέσπασαν τὴν λέδην Μομβράϋ ἐκ τῆς λειποθυμίας τῆς ἤνοιξεν ὀλίγον τὸ στόμα καὶ ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ Οὐίλλιαμ, τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν συνεκεντρώθη ἡ εὐτυχία ὀλοκλήρου ζωῆς.

Ὁ γέρον Μαρτίνος, ὅστις εἶχεν ἀκούσει δλα μετ' ἀπληστίας, ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τὸν Θεόν. Ἡσθάνετο ὅτι ἠδύνατο τέλος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον του καὶ νὰ δικαιώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ προσφιλοῦς κυρίου του. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ὑγροὶ ἀπὸ δάκρυα. Ὁ ἐφημέριος προσήυχετο γονυπετής ὁ πτωχὸς Ζὸε Βέαν μετὰ κόπου συνεῖχε τοὺς θρήνους του οἵτινες ἠπέλιον νὰ τὸν πνίξωσιν ἡ κυρία Ἄσθων καὶ ὁ σύζυγός τῆς ἐκάθηντο σιωπηλῶς, τὴν χαρὰν καὶ

τὴν λύπην ἔχοντες ἐν τῇ καρδίᾳ. Εἶχον χάσει τὸν υἱὸν των.

— Ἐὰν ὁ δυστυχὴς Θεὸς μου ἐγνώριζε τοῦτο; ἐσκέπτετο ἡ Ἑλένη. Ποία χαρὰ θὰ παρέφερε τὴν εὐγενῆ του καρδίαν.

Ἡ δούκισσα Δεβονσάϊρ πρώτη συνήλθεν ἐκ τῆς συγκινήσεώς τῆς. Ἐπέμεινε ὥστε ἡ λέδην Μομβράϋ νὰ ὀδηγηθῆ ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς διότι τὸ ἐξηντημένον σῶμά τῆς ἠπέλει νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ἐρεθισμόν τὸν προξενηθέντα ὑπὸ τοσούτων γεγονότων. Ὁ Ἑρρίκος (ἡ συνήθεια εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρὰ ὥστε ἀναγκάζει καὶ ἡμᾶς νὰ μὴ τὸν κλῶμεν διὰ τοῦ ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος), ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ δὲν ἠθέλησε νὰ ὀδηγήσῃ ἄλλος τὴν μητέρα του.

— Ἑλένη, φιλιότη μου ἐξαδέλφη, ἐψιθύρισε ἐξερχόμενος τοῦ θαλάμου τῆς λέδης Μομβράϋ, μετὰ τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν με προξενεῖ ἡ εὕρεσις τοσοῦτον καλῆς μητρὸς, ἡ μεγαλειτέρα μου εὐδαιμονία εἶναι ὅτι δὲν θὰ ἔχετε αἰτίαν νὰ ἐρυθριάτε διὰ τὴν ἐκλογὴν σας εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου.

— ὦ! σὰς βεβαίω, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, ὅτι ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ Μομβράϋ δὲν θὰ μοῦ ἦναι προσφιλέστερος τοῦ Ἑρρίκου Ἄσθωνος.

Ὁ ἥρωας ἡμῶν καὶ αἱ κυραὶ μόλις εἶχον μακρυνθῆ τῆς βιβλιοθήκης, καὶ ὅλοι ἐπεδοκίμασαν τὴν διαγωγὴν τοῦ γᾶν, ὅστις προσέθηκεν ὅτι, ἀπὸ τῆς ἐπανόδου του εἰς Ἀγγλίαν, εἶχε κατορθώσει νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ ἄτομον τὸ ὁποῖον εἶχε μεταφέρει ἐξ Ἰταλίας τὸν μικρὸν κληρονόμον τοῦ Καρρῶου.

— Αὐτὸ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐχερεστέραν ἀποκατάστασιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ νεαροῦ φίλου μας, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης Βούτλερ ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ δικαστήρια θὰ ἀπαιτήσωσι πλείοτερον τι, ἄλλην τινὰ ἀπόδειξιν προκειμένου περὶ τοσοῦτον ἀπεράντων ἰδιοκτησιῶν.

— Τὴν ἀπόδειξιν ταύτην δυνάμεθα νὰ τὴν δώσωμεν ἡ μίστρες Πάγη καὶ ἐγὼ, εἶπεν ἡ γραῖα παιδαγωγός.

— Σαῖς; εἶπεν ἐκπληκτος ὁ ἐφημέριος.

— Ναί, ἡ μίστρες Πάγη καὶ ἐγὼ αἱ ὁποῖαι παρευρέθημεν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ. Ὁ δόκτωρ Μαρτινῶ, ὅστις ἐπεμελεῖτο τὴν μιλέδην,

μᾶς ἐδειξεν ἀλλόκοτόν τι σημεῖον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ τοῦ παιδίου.

— Σημεῖον;

— Κάτι τι ὡσὰν φύλλον χαμοκερασίας; ἠρώτησεν ἀπληστῶς ἡ κυρία Ἄσθων.

— Φύλλον χαμοκερασίας τόσον καλῶς σχηματισμένον ὡσὺν νὰ ἦτο ζωγραφισμένον μετὰ τὸ χέρι, ἀπήντησεν ἡ μίστρες Πάγη μετ' ἐκπλήξεως.

— Τότε δὲν ὑπάρχει δυσκολία, εἶπεν ἡ ἀρονόμος μετὰ φωνῆς πλήρους θλίψεως διότι ὁ Ἑρρίκος... Ἀλλοίμονον! προσέθηκε κλαίονσα, δὲν εἰμπορῶ πλέον νὰ τὸν ὀνομάζω οὕτω διότι ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ ἔχει αὐτὸ τὸ σημεῖον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ. Τὸ εἶδα χιλιάκις ὅταν ἦτο μικρός.

— Διατί κλαίεις, γυναῖκα; ἠρώτησεν ὁ σύζυγός τῆς; ἐξ ἐναντίας, ἔπρεπε νὰ ἦσαι εὐχαριστημένη.

— Πολὺ εὐχαριστημένη... πολὺ εὐχαριστημένη διότι ἔλασα τὸν υἱὸν μου; Πρὸς τί λοιπὸν εἰργάστημεν καὶ ἐκάμαμεν μέχρι τοῦδε οικονομίας; Ὁ Ἑρρίκος... ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ, ἤθελα νὰ εἰπῶ, δὲν θὰ ἔξη πλέον ἀνάγκην τῶν οικονομιῶν μας... θὰ μᾶς λησμονήσῃ... Ὅχι μᾶς ἀφήσῃ μόνους εἰς τὴν ἔπαυλιν.

— Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθές, κυρία, εἶπεν ὀλοφύρομενος ὁ Ζὸε Βέαν. Ὁ κύριος Ἑρρίκος, δὲν εἰμπορῶ ἀκόμη νὰ τὸν ὀνομάσω ἀλλέως, δὲν θὰ ἐλθῶσιν οὔτε ἓνα σκύλον τὸν ὁποῖον ἠγάπα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ περάσῃ ἀπ' ἐμπρός μου χωρὶς μίαν καλὴν λέξιν ἢ ἓν μειδιάμα, ἂν καὶ ἔγεινεν αὐθέντης. Κατὰ μείζονα λόγον δὲν θὰ λησμονήσῃ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν ἀνέθρεψαν καὶ τὸν ἠγάπησαν.

— Καὶ ἐὰν τοὺς ἐλθῶσιν, προσέθηκεν ὁ ἐφημέριος, θὰ τὸν περιεφρόνουν ὅσον τὸν ἠγάπησα.

Οὐδὲν τόσον εὐεγγικτον ὅσον ἡ ζηλότυπος ἀγάπη ἡ διεκδικούσα τὰ δικαιώματά τῆς; καὶ ἡ κυρία Ἄσθωνος δὲν ἠθέλε νὰ πεισθῇ διότι οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἥρωός μας. Ἡθέλησε καὶ καλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν εἶχε φοβᾶσαι δὲ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν μετὰ τὸν σύζυγον τῆς ὅταν ὁ σὶρ Οὐίλλιαμ διήρχετο αὐτήν, ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ δωλίου τῆς μητρὸς του.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Ο ΜΑΓΟΣ

τῆς

ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ.

Ὅπως φανῆθωμάτιον φλεγόμενον.

Θέσον ἐντὸς νέου πηλίνου ἀγγείου τρεῖς οὐγγίαι κάμφορας καὶ τρεῖς περίπου spirito camforato, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ δωματίου Ἐπειτα κλείσον καλῶς τὸ δωμάτιον ἵνα μὴ εἰσέρχεται ἀήρ καὶ θέσον ἐντὸς αὐτοῦ μικρὸν πύραυλον ἐφ' οὗ βράσον τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα. Μετὰ τινα ὥραν ἀπόστειλον μὲ κηρίον ἀναμμένον τὸν πρὸς ὃν θέλεις νὰ κάμῃς τὸ παιγνίδιον, ὅστις ἀνοίγων τὴν θύραν θὰ ἴδῃ τὸ δωμάτιον ὄλον φλεγόμενον ἀνευ φόβου ἐλαχίστης βλάβης.

Ὅπως ἐξέλθωσι τοῦ ἀγγείου ἐν ᾧ βράζουν πάντα τὰ μακαρόνια καὶ μείνῃ μόνον τὸ ὕδωρ.

Ἐνῶ βράζει πηλίνον ἢ χάλκινον ἀγγεῖον μὲ μακαρόνια, ρίψον ἐντὸς αὐτοῦ ὑδράργυρον (argento vino) καὶ θὰ ἴδῃς νὰ ἐξέλθωσιν, ὅλα τὰ μακαρόνια καὶ νὰ μείνῃ μόνον τὸ ὕδωρ.

Ὅπως πιτάκιον μακαρονίων πληρωθῆ σκολήκων.

Λάβε δύο ἐκ τῶν μεγαλειτέρων χορδῶν τοῦ βιολίου· κόψον αὐτὰς εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ ρίψον αὐτὰ ἐπιτηδεῖως ὅπως μὴ παρατηρηθῆς ἐπὶ τῶν μακαρονίων καθ' ἣν στιγμήν φέρονται εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ δύναμις τῆς θερμότητος θὰ κάμῃ ὥστε αἱ χορδαὶ συστέλλόμεναι νὰ ἔρπωσιν ὡς σκώληκες.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ὁ Κύριος Κ. . . . ἔλεγε περὶ τοῦ φίλου μας Π . . . εἰς οὗ τὴν τράπεζαν πολλοὶ παρεκάθητο, ἀλλ' ὄν πάντες ἀπεστρέφοντο: « Τὸν τρώγουσιν ἀλλὰ δὲν τὸν χωνεύουσι. »

Εὐρισκόμην εἰς γεῦμα πλησίον τινός, ὅστις μὲ ἠρώτησεν ἂν ἢ ἀπέναντι αὐτοῦ καθήμενη κυρία ἦτο σύζυγος τοῦ παρακαθημένου αὐτῆ κυρίου. Παρατήρησα τῶ ὄντι ὅτι οὐδὲ λέξιν ἀντήλασσον, δι' ἃ ἀπήντησα εἰς τὸν ἐρωτῶντά με: « Κύριε, ἢ δὲν τὴν γνωρίζεις ἢ εἶναι σύζυγός σου. »

Εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Δανδρικεῖας ὁ Lafeuillade ἐπληγῶθη εἰς τὴν κεφαλὴν. Οἱ χειροῦργοι τῶ εἶπον κατ' αἰτησίαν του ὅτι ἡ πληγὴ του ἦτον ἐπικίνδυνος καὶ ὅτι ἐφαίνετο ὁ ἐγκέφαλος. « Αἱ! καλὰ! ἀπεκρίθη ὁ πάσχων. Κάμετέ μου τὴν χάριν σὰς παρακαλῶ νὰ στείλετε μέρος αὐτοῦ εἰς τὸν Καρδινάλιον Μαζαρίνον ὅστις συνειθίζε νὰ λέγῃ ὅτι δὲν ἔχω ἐγκέφαλον. »

Ὅτε νεοχειροτόνητός τις ἐπίσκοπος ἀπήρχετο: τὴν ἔδραν του, γραῖά τις ἡγουμένη συνεχάρετο αὐτὸν διὰ τὰς πρὸς τὰς ὡραίας ἐπιτυχίας του, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὸ τέκνον ὅπερ μετὰ τῆς ἀξιεράστου Α... ἀπέκτησεν· ὁ ἱεράρχης ἐν ὀργῇ ἠρνήθη τὰ πάντα προσθέσας: « Κυρία, γνωρίζετε ὅτι ἡ συκοφαντία οὐδ' ὑμῶν ἐφείσθη· ἡ ἱστορία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ σκωπία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ ἱστορία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ σκωπία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ ἱστορία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ σκωπία μου μετὰ τῆς Α... δὲν εἶναι ἀληθές. »

Ἐρωτηθεὶς ποτε ὁ Βολταῖρος παρὰ τοῦ Ρουσσώ, ὅποιαν γνώμην ἔχει περὶ τινος ὀδῆς ἐπιγραφομένης Τῆς Ἀθανασίας, ἀπεκρίθη: « πιστεύω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη οὐδέποτε θέλει φθάσει εἰς ὃν προσδιωρισθῆ τόπον. »

Εὐφυῆς τις κύριος ἔλεγέ ποτε: « ἂν ἐγνωρίζα τόπον εἰς ὃν νὰ μὴ ἀποθνήσκῃ

καεῖς ποτέ, ἐξάπαντος; θὰ μετέβαινον ἐκεῖ νὰ τελειώσω τὰς ἡμέρας μου. »

Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀμιένης Δελαμόν, ἀνὴρ ἀστείωτατος προσεκάλεσέ ποτε ἀμαθῆ κουρέα διὰ νὰ τὸν ξυρίσῃ. Ἀφοῦ ὁ κουρέυς ἐτελείωσε τὸ ἔργον τοῦ τὸν ἐπλήρωσε πλουσιοπαρόχως. Παρατήρησας ὁμῶς μετὰ ταῦτα ὅτι τὸν κατέκοψε « φίλε μου τῶ λέγει, δίδων εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλο ἀργύριον· σὰς ἐπλήρωσα μόνον τὰ ξυραφιστικά· ἴδου καὶ διὰ τὴν ἀφαίμαξιν. »

Ὁ Στρατάρχης Π. περιφρονῶν ἔν τινι μάχῃ ἀνωφελῆ κίνδυνον ἐπέμενεν ἐκτιθέμενος. Πάντες οἱ φίλοι προσεπάθουν νὰ πείσωσιν αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς τοῦ κινδύνου· ἀλλ' εἰς μάτην. Εἰς τούτων καταλιπὼν τὴν θέσιν του πλησιάζει αὐτὸν καὶ τῶ λέγει εἰς τὸ οὖς: « Στρατάρχα, σκέφθητε ὅτι ἂν φονευθῆτε θὰ σὰς ἀντικαταστήσῃ ὁ Β... » — Ὁ Β... ἦτο ὁ ἀδελφιώτερος τῶν στρατηγῶν. Ἴδων τότε ὁ Στρατάρχης τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐξέθετε τὸν στρατὸν του ὑπεχώρησεν ἀμέσως.

Ὁ Ἀρλεκίνος προσκαλούμενος νὰ διηγηθῆ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἀπεκρίνετο: « Ἀπαλλάξατέ με, σὰς παρακαλῶ τῆς λυπηρᾶς ταύτης διηγήσεως· ὁ καυμένος ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν λύπην του βλέπων ὅτι ἐκρεμάσθη. »

Ἰταλός τις ἔγραψε τὸ ἐξῆς πρὸς εἰρωνεῖαν τῶν εὐγενῶν.

« Τίς οἶδε ἂν δὲν εὐρεθῆ ποτέ μικροσκοπίον τοσοῦτον ἐντελές, ὥστε ν' ἀναλύψῃ ἐντὸς τοῦ αἵματος σφαιρίδια εὐγενείας. »

Νορμανδός τις ὑπεστήριξε μεθ' ὄρκου ἐν τῶ δικαστηρίῳ ὅτι δὲν ἔλαβε παρακαταθήκην ἥτις τῶ ἐνεπιστεύθη. Οἱ ἀντίδικοι καλῶς ὀπλισθέντες τὸν ἐπέτυχον εἰς ἀπόκεντρον μέρος καὶ φαίνεται ὅτι δὲν ἐσκόπευον νὰ περιορισθῶσι μόνον εἰς ὕβρεις. Ὁ ἐπίορκος φοβούμενος τὰς συνεπείας τῆς συναντήσεως ταύτης: « Μεταξὺ μας, εἶπε, δὲν ἀρνοῦμαι διόλου τὴν παρακαταθήκην. Ἀλλ' ἡ τίς ἢ ἀνάγκη σὰς παρακαλῶ νὰ γνωρίζουν οἱ δικασταὶ τὰ μυστικά μας; »

Ἡ ποίησις καὶ ἡ γυνὴ προσφέρονται γ·μναὶ μόνον εἰς τοὺς ἐκυτῶν ἐραστάς.
Balzac.

Ἡ καρδιά ἔχει παραδόξους τινὰς παιδικὰς συγκινήσεις. Οἱ ἐρωτευμένοι ὄλοι εἶναι σχεδὸν παιδιά. Τίς αὐτῶν ἀναχωρῶν δὲν ἐξέλεξε ἀστέρα τινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ δὲν εἶπε δεικνύων αὐτὸν εἰς τὴν ἐρωμένην του; « Αὐτὴν ἴτην ὥραν θεωρήσέ τον· θὰ τὸν θεωρῶ κ' ἐγώ. Ἐνθυμήσου με θὰ σ' ἐνθυμηθῶ κ' ἐγώ. »

Paul-Feval

Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ γυνὴ ὁ ἀνὴρ θὰ ἦτο τραχὺς, μισάνθρωπος, βάνουσος καὶ θὰ ἠγνόει τί ἐστὶ χάρις, διότι ἡ χάρις εἶναι μειδίαμα τοῦ ἔρωτος.

Chataubriend

Εἶναι τοσοῦτον ὡραῖον τὸ δάκρυ εἰς τὸ ὄμμα τῆς καλλονῆς ὥστε μόλις τολμᾷ καὶ ὁ ἔρως αὐτὸς νὰ τὸ ἀποσφογγίσῃ δι' ἑνὸς φιλήματός του. Εἶναι τόσον γλυκὺ τὸ ἐρύθημα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς αἰδοῦς, ὥστε καὶ αὐτὴ ἢ συμπάθεια μόλις ἐπιθυμεῖ τὴν ἐξάλειψίν του.

Byron.

Ἡ νέα κόρη εἶναι ὡς ἄνθος δρεπόμενον, ἀλλ' ἡ ἔνοχος γυνὴ εἶναι ὡς ἄνθος ἐφ' οὗ ἐπάτησαν.

Balzac.

Αἱ γυναῖκες εἶναι τὰ μόνα ὄντα τὰ ὁποῖα γνωρίζουν νὰ δέχονται διότι δύνανται πάντοτε νὰ δίδωσιν.

ὁ αὐτός.

Εἰς τὸν ἔρωτα ἡ γυνὴ εἶναι ὡς ἡ λύρα, ἥτις δὲν παραδίδει τὰ μυστικά της ἢ εἰς τὸν γνωρίζοντα νὰ παίξῃ αὐτὴν καλῶς.
Ὁ αὐτός.

Καθ' ὄλην τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀπαντῶνται δύο στιγμαὶ ὅμοιαι κατὰ τὴν ἡδονὴν ὡς δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δένδρου δύο φύλλα ἀκριβῶς ὅμοια.

Ὁ αὐτός.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κ. Χ. Καρμίτσης, συντάκτης τῆς Ἀνθοδέσμης, ἀγγέλλει ὅτι προτίθεται προσελθῶς νὰ ἐκδώσῃ πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον **Η ΕΤΑΙΡΑ**.

Καταχωρίζοντες εὐχαρίστως καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπισταλείσαν ἡμῖν ἀγγελίαν, ἐν ἣ ὑποδείκνυται ἀρκούντως ἡ φιλολογικὴ τοῦ ἔργου τούτου ἀξία, συνιστῶμεν αὐτὸ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, οἵτινες θέλουσιν εὖρε ἐν αὐτῷ πλὴν τῆς φιλολογικῆς ἀξίας καὶ ἱκανῶς τερπνὸν καὶ ἐπίχαρι ἀνάγνωσμα.

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΠΡΟΤΙΘΕΜΕΘΑ νὰ ἐκδώσωμεν βιβλίον ὑπὸ ὄνομα, ὁμολογοῦμεν, ἥκιστα σεμνόν.

Η ΕΤΑΙΡΑ

Ἴδου τὸ ὄνομα τοῦ βιβλίου.

Ἀκολουθήσαντες ἐν τῇ συγγραφῇ ἡμῶν ταύτῃ τὴν φυσικωτέραν ὁδόν, ἣν παρέσχον ἡμῖν τὰ πράγματα καὶ ἡ ἱστορία, προβάλλομεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μελλόντων ἀναγνωστῶν ἡμῶν τὴν Ἐταίραν οὐχὶ ὄλως γυμνοτράχηλον καὶ ἀνειμένην, ἀλλὰ βεβαίως οὐδ' ἐντελῶς σεμνὴν καὶ αἰδῆμονα ὡς παρθένον.

Ὁ κόσμος σπουδάζων σήμερον μετ' ἐπιμελείας καὶ ζήλου τὴν ἱστορίαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἀρέσκειται μανθάνων τοὺς βίους τοῦ Περικλεους, τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Φειδίου, τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, τοῦ ἸΔ' καὶ ἸΕ' Λουδοβίκου. Δὲν πρέπει ἄρα γε, ἢ μὴ εἶναι ὀλιγώτερον εὐχρέστον νὰ μάθῃ καὶ τοὺς βίους τῆς Μιλησίας ἐκείνης Ἀσπασίας, τῆς Θεσπικῆς Φρύνης, τῆς κορινθίας Λαίδος, τῆς αὐλητρίτιδος Ἀμίας, τῆς Ῥωμαίας Μεσσαλίνας, τῆς Πτολεμαίδος Κλεοπάτρας, τῆς μυροφόρου Μαγδαληνῆς, τῶν γαλατίδων Μαιντενῶν, Μοντεσπὰν καὶ λοιπῶν περιφανῶν ἑταίρων, αἵτινες ἔσυραν ἀπὸ τὴν μύτην τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, σχοῦσαι τηλικαύτην ἐπιβ-

ρῶσιν ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔθνους τῶν κοινωنيῶν;

Τὸ κενὸν τοῦτο ἀνελάθομεν νὰ πληρώσωμεν ἡμεῖς σήμερον ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι, δόξαν ζηλώσαντες Πλουτάρχου τῶν ἑταίρων καὶ πεποιθότες ὅτι θέλομεν κινήσει θερμὴν τὴν συμπάθειαν εὐαισθητῶν καὶ εὐμαλάκτων ἀνθρωπίνων πλασμάτων ὑπὲρ τῆς πτωχῆς ταύτης κόρης.

Τὸ βιβλίον ἐν τούτοις εἶναι *ἱστορικὴ μελέτη*, εἶναι *φιλολογικῆς ἐργασίας προῖόν*. Τιμᾶται δὲ δραχμῶν δύο (2) καὶ ὑπόσχεται νὰ προσφέρῃ ὑμῖν καὶ χάρτην καὶ τύπον ἀντάξιον τῆς φιλοκαλίας τῆς ἑταίρας.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν δὲν θέλουσι καταχωρισθῆ' αἱ δὲ συνδρομαὶ γίνονται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Περρῆ-Βαμπᾶ καὶ ἐν τῷ γραφείῳ «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης».

Ἀθῆναι τῇ 20 Δεκεμβρίου 1860

Χ. Σ. ΚΑΡΜΙΤΣΗΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Α'. Ὅσοι τῶν ἀποστελλόντων τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν Κ. Κ. συνδρομητῶν δὲν λαβῶσιν ἰδιόχειρον ἡμῶν εἰδοποίησιν περὶ τῆς παραλαβῆς αὐτῆς πρέπει νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἡ συνδρομὴ των δὲν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν.

Β'. Τὰ εἰς τὴν διεύθυνσιν ἀποστελλόμενα ἄρθρα δὲν ἐπιστρέφονται εἴτε καταχωρισθῶσιν εἴτε μὴ.

Γ'. Πρὸς χάριν τῶν πολλῶν νέων συνδρομητῶν ἡμῶν δίδεται ἀντὶ ΔΕΚΑ μόνον δραχ. προπληρονομένων, ὀλόκληρον τὸ τέταρτον ἔτος τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης» μετὰ τοῦ παραρτήματος τῶν δύο προηγουμένων ἐτῶν, ἥτοι τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τόμου τοῦ ὠραιοτάτου μυθιστορήματος ὁ *Υἱὸς τοῦ Διαβόλου* τοῦ Παύλου Φεβάλ. Ἐπίσης δίδεται καὶ μόνον τὸ παράρτημα ἀντὶ ΠΕΝΤΕ δραχμῶν. Τὰ ταχυδρομικᾶ, ἐννοεῖται, εἰς βάρος τῶν συνδρομητῶν.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ὑπὸ Ν. Μπουφίδου δικηγόρου. — Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ Η ΔΑΜΑΞΟΣΤΟΙΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΛΑΣΕΩΣ [μετάφρασις]. — ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ. Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν Σαπρῶ [περιήγησις ἐν τῷ Hudson ποταμῷ τῆς Ἀμερικῆς]. — Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ καὶ Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ [ἐκ τῶν τοῦ Σουβαίστρου]. — ΑΡΙΣΤΕΙΑ Η ΚΥΠΡΙΑΝΩ, Λόγος ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ μνημοσύνῳ Σ. Βασιλειάδου. — ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Τὰ παραδείσια πτηνὰ [μετὰ εἰκόνος.] — ΠΟΙΗΣΕΙΣ. Τὸ ἐγώμου [σάτυρα] Ι. Γ. Μευρομιχάλη. — ΜΥΘΟΓΕΤΟΡΗΜΑΤΑ. — Ἄμωρῆς Α. ΔΟΥΜΑ (συνέχεια.) — Ἄνθος τῆς Ἀλόης — Ο ΜΑΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ. — ΑΝΕΚΔΟΤΑ. — ΠΟΙΚΙΛΑ ἜΣΤΑ. — ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. Η ἑταίρα. — ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΟΙ προκηθεύοντες 10 συνδρομηταί εις τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην προπληρώνοντας τὴν ἐπιτιμὴν συνδρομῆς τῶν λαμβάνουσιν ἐπὶ ἓν ἔτος αὐτὴν δωρεάν.

Οἱ ἐπιτιμῶντες διαμονὴν συνδρομηταὶ εὐρίθουσιν νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγγράφως τὴν ἐπιτιμὴν περὶ τούτου, ἵνα γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια· εἰ δὲ μὴ τὰ ἀναπληρῶνται ἀναπληρῶνται ἀντὶ λεπτῶν 50 ἕκαστον.

ΟΥΔΕΙΣ τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις γίνεται συνδρομηταί, ἀν δὲν πέμψῃ συγχρόνως τῆ ἀποστολῆ καὶ το ποσὸν τῆς ἐτησίως συνδρομῆς.

ΟΙΣΔΕ ἐπιστολαὶ μὴ ἀπὸ ἀλλαγμένην ταχυδρομικῶν τελῶν εἶναι ἀπαράδεκτος.

Αἱ ἐπιστολαὶ ἐπιγράφονται οὕτω :

Ἢρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδ. συγγράμ. « Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη. »

Εἰς Ἀθήνας.

Αἱ περιέχουσαι γράματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι τὴν 30 Σεπτεμβρίου.

Γίνονται δὲ ἐνκαύθη παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ Περρὲ-Βαμπᾶ καὶ τῷ τυπογραφείῳ Α. Καναριώτῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ γραφείῳ τοῦ « Θεατοῦ » καὶ τῆς « Κωνσταντινουπόλεως ».

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ.

Παρισίων Δράματα ὑπὸ Πονσὸν Τερρᾶϊλ, μετάφρασις Κ. Παρδαλάκη καὶ Α. Γ. Σκαλίδου, τόμοι τρεῖς. Τιμῶνται δραχ. 30.

Ἄγγελος Πιτοῦ ὑπὸ Α. Δουρᾶ, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. Τιμᾶται δραχ. 10.

Κόμικσα Σαρὸν (συνέχεια τοῦ Ἄγγελου Πιτοῦ), ὑπὸ Α. Δουρᾶ, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἀπερτίσει τόμους τέσσαρας. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν τρεῖς τόμοι. Τιμὴ ἐκάστου τόμου δραχ. 7 1/2.

Σαοὺλ τραγωδία Ἀλφιέρη. Ἰωάν. δρᾶμα Μεταστασίου μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Η. Ματαράγκα· τιμᾶται δραχ. 1,50.

Ἐκκλησιαστικὴ Κυρίελη. Ὑπὸ Συνόδιου· εὐρίσκεται παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ Κ. Τεφαιρίκη καὶ τιμᾶται δραχ. 1,50.

Φιλολογικὰ Μουσείον. Ἡ αἵματωρὲν ἰλμνη—Παιήσαι; ὑπὸ Ἠλιοπούλου δρ. 1.

Παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ Περρὲ-Βαμπᾶ πωλοῦνται τὰ ἑξῆς βιβλία.

Αἱ διάσκημοι δίκαι· φουκιέ. — Ἡ Ὠραία Παντοπώλις καὶ ὁ Εὐστάθιος Λευκόβ. μετάφρασις Σκαλίδου, τιμᾶται λεπτὰ 50. — Δίκη Λουδοβίκου ΙΣΤ'. δρ. 1,50.

Γελῶν Ἄνθρωπος μυθιστορία Β. Οὐγὸ μετάφρασις Βαμπᾶ. Βιβλίον Α'. δραχ. 2.

Τρεῖς σωματοβύλακες ἕκδοσις νέα τόμοι πέντε δραχ. 8.

Ἱστορία Ναπολέοντος Α'. δραχ. 2.

Γουῆζώτου, Μελέται περὶ τῆς Χριστιανικῆς Ορθοκείας ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν πνευμάτων. Μετάφρασις ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Α. Διομήδους Κυριακοῦ.

Καλὲργαί. — Λευκάς Νοταρᾶς. — Δραματικὰ δοκίμια ὑπὸ Σ. Βασιλειάδου. Εὐρίσκονται παρ' ἅπασιν ταῖς βιβλιοπωλείαις καὶ τιμῶνται δραχ. 5.

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἔτη τῆς « Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης » πωλοῦνται ἀντὶ δραχμῶν 6 ἕκαστον.

Ἐπεὶ τῶν ἐργῶν καὶ χάριν τοῦ διανομέως ἱμῶν ἀναγκάσθημεν νὰ ἐκδώσωμεν τὸ Γ' φυλλάδιον μὲ μόνον ἓν ἡμέρησον παραρτήματος· τὴν ἐλλειψὴν ταύτην προσεχῶς θέλομεν ἀναπληρώσει.